

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN
UYARLANMIŞ METİNLERİN UYARLANMA DURUMLARI ÜZERİNE
BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ceylan AYAR

Antalya, 2020

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN
UYARLANMIŞ METİNLERİN UYARLANMA DURUMLARI ÜZERİNE
BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ceylan AYAR

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Berker KURT

Antalya, 2020

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalarda gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitű tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

13 / 03 / 2020
Ceylan AYAR

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ceylan AYAR'ın bu çalışması 16 Nisan 2020 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Necati DEMİR
Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi Bölümü

Üye : Doç. Dr. Bekir DİREKÇİ
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Üye (Danışman) : Dr. Öğr. Üyesi Berker KURT
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

İMZA

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Uyarlanmış Metinlerin Uyarlanma Durumları Üzerine Bir İnceleme

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Ramazan KARATAŞ
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili hazırlamış olduğum tez çalışmam süresince bilgi, birikim ve tecrübeleriyle bana her zaman yol gösteren değerli hocam ve danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Berker KURT'a göstermiş olduğu özveri ve yardımlarından dolayı sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübeleriyle desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Mehmet CANBULAT'a ve Doç. Dr. Bekir DİREKÇİ'ye teşekkürü bir borç bilirim.

Tez çalışmam süresince bilgi ve görüşlerine başvurduğum, desteklerini her zaman hissettiğim kıymetli hocalarım Doç. Dr. Ahmet Zeki GÜVEN ve Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt GÜLMEZ'e müteşekkirim. Ayrıca tezimin yöntem aşamasında yardımcı olan hocam Doç. Dr. Mustafa CANER'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezimin kuramsal bölümünde görüşlerine başvurduğum mesai arkadaşım Nagihan ERGUN'a ve sorularıma her zaman sabırla yanıt veren Uğur ÖZBİLEN'e teşekkür ederim.

Son olarak bu süreçte onları zaman zaman ihmal etmeme rağmen sevgilerini, ilgilerini ve desteklerini benden esirgemeyen sevgili anne ve babama, sevgili eşim Muhammed Kemal AYAR'a ve biricik oğlum Deniz AYAR'a çok teşekkür ederim.

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN UYARLANMIŞ METİNLERİN UYARLANMA DURUMLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

AYAR, Ceylan

Yüksek Lisans, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Berker KURT

Mart 2020, 175 sayfa

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmek üzere faydalanılan yazınsal metinlere ders kitaplarında yer verildiği bilinmektedir. İleri düzeydeki öğrenciler özgün olarak sunulan yazınsal metinleri kolaylıkla kavrayabilirken başlangıç ve orta düzey öğrencileri yeterli dilsel edince sahip olmadıkları için bu metinleri kavramakta güçlük çekmektedirler. Dolayısıyla bu yazınsal metinlerin ders kitaplarında uygun bir şekilde yer alabilmesini sağlayabilmek için belirli yöntemler ve ölçütler çerçevesinde düzeye uygun hâle getirilmesi gerekmektedir. Bu düşünceden yola çıkılarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarında kullanılmakta olan uyarlanmış metinlerin, metin uyarlama ölçütlerine uygunluğu açısından incelenmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine dayanmaktadır. Çalışma kapsamında alanyazın taraması yapılmış ve alan uzmanlarının görüşüne başvurulmuştur. Yapılan inceleme öncesinde, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 öğretim setindeki uyarlanmış metinler belirlenmiş, uyarlanmış metinlerin özgün kaynaklarına ulaşılmış ve metin uyarlama ölçütlerini içeren metin değerlendirme aracı hazırlanmıştır. Oluşturulan metin değerlendirme aracındaki uyarlama işlemleri için Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 öğretim setinde yer alan dil bilgisi sıralanışı temel alınmıştır.

İncelemenin sonunda yapılan işlemlerin frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak uyarlanmış metinlerdeki işlemlerin oranları sunulmuştur. Sayısal olarak sunulamayan veriler değerlendirilerek düzyazı şeklinde rapor edilmiştir. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 ders kitabı ve çalışma kitabında yer alan uyarlanmış metinler üzerinde yapılan metin uyarlama işlemlerinin oranlarına bakıldığında en çok sözlüksel sadeleştirme işleminin yapıldığı

sonucuna ulaşılmıştır. Sözdizimsel sadeleştirme ve genişletme işlemlerinin ise hemen hemen aynı oranda olduğu görölmüştür. Sözlüksel sadeleştirme işlemleri arasında en çok uygulanan alt işlemin “Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme”, sözdizimsel sadeleştirme işlemleri arasında en çok uygulanan alt işlemin “isim, sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/ kaldırma/ değiştirme”, genişletme işlemleri arasında en çok uygulanan alt işlemin “Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme (eksilteleri tamamlama)” işlemi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

***Anahtar Kelimeler:** Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Okuma Becerisi, Uyarlanmış Metin, Metin Uyarlama Ölçütleri, Ders Kitabı.*

ABSTRACT

A STUDY OF THE ADAPTATION STATUS OF ADAPTED TEXTS USED IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

AYAR, Ceylan

Master's Degree, Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Advisor: Asist. Prof. Dr. Berker KURT

March 2020, 175 pages

It is known that literary texts used to improve reading skills in teaching Turkish as a foreign language are included in textbooks. While advanced learners can easily grasp the original literary texts, the beginning and middle level learners have difficulty understanding these texts because they do not have enough linguistic skills. Therefore, in order to ensure that these literary texts are properly included in textbooks, they must be adapted to the level within the framework of certain methods and criteria. The aim of the study is to examine the adapted texts that are used in textbooks prepared for teaching Turkish as a foreign language in terms of their compliance with the text adaptation criteria.

The study is based on document review from qualitative research methods. In the scope of the study, the literature was scanned and the opinion of the field experts was applied. Prior to the examination, the adapted texts in the Yeni Hitit Turkish Teaching Kit B1 textbook were determined, the original sources of the adapted texts were reached and a text evaluation tool containing the text adaptation criteria was prepared. The adaptation processes in the created text evaluation tool are based on the grammar order in Yeni Hitit Turkish Teaching Kit A1-A2 for foreigners and Yeni Hitit Turkish Teaching Kit B1 for foreigners.

At the end of the review, the frequency and percentage values of the transactions are calculated and the rates of the transactions in the adapted texts are presented. The data, which cannot be presented numerically, has been evaluated and reported in prose form. When we look at the proportion of the text adaptation operations on the adapted texts in the Yeni Hitit B1 Turkish Teaching kit, it is concluded that the most lexical simplification was done. Syntactic simplification and expansion processes were found to be almost identical. To sum up, among the lexical simplification processes, the most applied sub-process is “deleting words and sentences that make the expression difficult and lengthen the sentence”; among the

syntactic simplification processes, the most applied sub-process is "separating / removing / changing the noun, adjective and envelope sentences"; the most applied sub-process among the expansion operations is the process of "making closed / open expressions open / closed (completing the reductions)" by means of rewriting over again.

Keywords: *Teaching Turkish As A Foreign Language, Reading Ability, Adapted Text, Text Adaptation Criteria, Textbook.*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii

BÖLÜM I GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Problem Durumu.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	3
1.3. Çalışmanın Önemi	4
1.4. Çalışmanın Varsayımları.....	5
1.5. Çalışmanın Sınırlılıkları.....	5
1.6. Tanımlar.....	5
1.7. İlgili Araştırmalar	6

BÖLÜM II KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Yabancı Dil Öğretiminde Yazınsal Metinler ve Kültür Aktarımı	9
2.1.1. Dil ve Kültür	9
2.1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Yazınsal Metinler ve Kültür Aktarımı.....	12
2.2. Metin.....	15
2.2.1. Yabancı Dil Öğretiminde Metnin Önemi.....	16
2.2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Seçimi	17
2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma Becerisi.....	19
2.3.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisinin Önemi	22
2.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Türleri.....	23

2.4.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Özgün Metin.....	26
2.4.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metin.....	27
2.4.3. Metin Sadeleştirme Ölçütleri	29
2.5. Metindilbilim Bağlamında Metin	33
2.5.1. Bağdaşıklık.....	34
2.5.2. Bağlaşıklık.....	34
2.5.2.1. Dil bilgisel Bağlaşıklık	35
2.5.2.1.1. Değişirim	35
2.5.2.1.2. Eksilti.....	36
2.5.2.1.3. Gönderim.....	37
2.5.2.2. Sözcüksel Bağlaşıklık.....	38

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1. Çalışmanın Modeli	39
3.2. Verilerin Toplanması.....	39
3.3. Verilerin Analizi.....	40

BÖLÜM IV BULGULAR

4.1. Sözdizimsel Sadeleştirme İşleminin Uygulanma Durumuna Yönelik Bulgular	43
4.2. Sözlüksel Sadeleştirme İşleminin Uygulanma Durumuna Yönelik Bulgular	46
4.3. Genişletme İşleminin Uygulanma Durumuna Yönelik Bulgular	49
4.4. Tüm İşlemlere Yönelik Bulgular.....	52
4.5. Özgün Metinlerde Çıkarılan ve Korunan Unsurların Durumuna Yönelik Bulgular	53
4.6. Özgün Metinlerde ve Uyarlanmış Metinlerde Yapılan Sadeleştirmelerdeki İşlemler Nasıldır?	65

BÖLÜM V

SONUÇ

5.1. Sonuç ve Öneriler	76
KAYNAKÇA	81
EKLER	89
Ek-1: “Pazartesi Sendromu” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu.....	90
Ek-2: “Erzurum’dan Harvard’a” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu	97
Ek-3: “Tabiatla Geçen Çocukluğumuz” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu	105
Ek-4: “Şehirliye Anlatmak Zor” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu.....	110
Ek-5: “Kadın Fanatikler” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu.....	118
Ek-6: “Rahmi Koç’tan Konferans” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu	124
Ek-7: “En Tehlikeli Koleksiyon” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu	130
Ek-8: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1, A2 ve B1 Kitabındaki Dil Bilgisi Konuları..	136
Ek-9: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 Öğretim Setindeki Uyarlanmış Metinler	139
Ek-10: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 Öğretim Setindeki Uyarlanmış Metinlerin	
Kaynak Metinleri	146
Ek-11: İntihal Raporu.....	161

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1.: AOÖÇ Ortak Öneri Düzeyi Genel Basamaklar Kümesi.....	19
Tablo 2.2.: AOÖÇ Okuma Becerisi Yeterlik Tablosu.....	20
Tablo 3.1.: Metin Değerlendirme Aracı	41
Tablo 4.1.: Sözdizimsel Sadeleştirme İşleminin Uygulanma Durumuna İlişkin Dağılım	43
Tablo 4.2.: Sözdizimsel Sadeleştirme İşleminin Uygulanma Durumuna İlişkin Dağılım	53
Tablo 4.3.: Genişletme İşleminin Uygulanma Durumuna İlişkin Dağılım	64
Tablo 4.4.: Özgün Metinlerdeki Çıkarılan, Korunan ve Uyarlanan Cümlelerin Durumu.....	71
Tablo 5.1.: Sözdizimsel İşlemlere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	106
Tablo 5.2.: Sözlüksel İşlemlere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	109
Tablo 5.3.: Genişletme İşlemine Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri	111
Tablo 5.4.: Sözdizimsel, Sözlüksel ve Genişletme İşlemlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	112

KISALTMALAR LİSTESİ

TDK: Türk Dil Kurumu

AOÖÇ: Avrupa Ortak Ölçütler Çerçevesi

vd.: ve diğerleri

Ö.C.: Özgün cümle

U.C.: Uyarlanmış cümle

bkz.: Bakınız

F: frekans

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde çalışmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına, varsayımlarına, tanımlarına ve ilgili araştırmalara ilişkin bilgiler verilecektir.

1.1. Çalışmanın Problem Durumu

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Türk dilinin ve kültürünün dünyaya tanıtılması açısından büyük bir önem taşımaktadır. Günümüzde yabancı dil öğretimi toplumsal ve bilimsel gelişmelere paralel olarak içerik ve yöntem açısından değişerek farklı yönelim ve yaklaşımların ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. Bu yönelim ve yaklaşımlar doğrultusunda ders kitaplarında yapay ve kurgu metinlerin yanı sıra yazınsal metinlerin kullanılması gerektiği görüşü yaygınlaşmıştır (Yücel ve Erişek, 2002).

Yazınsal metinlerden faydalanma, yabancı dil öğretiminde temel alınan yeni yönelimler sayesinde ortaya çıkmıştır. Kültürler arası etkileşimi üst hedef olarak kabul eden bu yeni anlayışta önemsenen, öğrenilen yabancı dille kültürler arası bildirişim yetisini geliştirmektir. Yabancı dil, yabancı kültürü de beraberinde getirmektedir. Yani yabancı dili öğrenme, kültürü tanımanın en temel yoludur (Polat, 1993). Türk dilinin ve kültürünün dünyaya tanıtılmasını sağlayacak en zengin kaynaklardan biri de yazınsal metinlerdir. Yazınsal metinler gündelik hayatı yansıttığı için dil öğretimine doğal bir malzeme sunmakta ve ders kitaplarında kullanılacak özgün bir kaynak olabilmektedir. Bu kaynak kelime ve cümle bilgisi, dil bilgisi çalışma alanı ve yazma, etkin okuma ve konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik birçok olanak sağlamaktadır (Şavlı ve Ermağan, 2015).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmek oldukça önemlidir. Çünkü okuma becerisi gelişen bir öğrenci diğer becerilerde de başarı gösterebilir. Okuma becerisi metinlerle geliştirilebilecek bir beceridir. Bu metinler ders kitaplarında yer alarak öğrencilerin hedef dilin kültürünü, yaşayış biçimini, tarihini ve edebiyatını anlamasında büyük bir rol almaktadır (Maden ve Dincel, 2017). Kısacası öğrenci metinleri okuyarak öğrendiği dil bilgisi yapısını pekiştirme ve yeni kelimeler öğrenmenin yanı sıra dile daha bütünsel bakarak kültürü de öğrenme fırsatı yakalayabilir.

Durukan ve Bayraktar (2016) yazınsal metinlerin ders kitaplarında etkili bir şekilde kullanılabilmesi için öğrenciler açısından anlaşılır bir hâle getirilmesi gerektiğinden dolayı öğrencilerin seviyelerine uygun metinlerin ders kitaplarında yer almadan önce ders kitapları yazarları tarafından metin uyarlama ölçütleri gözetilerek uyarlanmasının göz önünde bulundurulmasını söylemektedir. Bölükbaş (2015) metin uyarlamanın detaylandırma ve sadeleştirme şeklinde yapılabileceğini belirtmektedir. Metin sadeleştirmede esas olarak yapısal ve sezgisel iki yaklaşımdan söz edilmektedir. Yapısal yaklaşımda metinler belirli düzeylerde oluşturulan okuma metinlerinden oluşmaktadır. Bu metinler oluşturulurken kelime listeleri ve dil bilgisi yapı listeleri hazırlanmakta ve bu listelere göre düzeye uygun, öğrencinin hedef dilde ilerlemesini sağlayacak metinler üretilmektedir. Sezgisel yaklaşımda ise yabancı dil öğretiminde uzman olan kişiler tarafından yapılan bir sadeleştirme söz konusudur. Bu alanda uzman olan öğretmen, öğrencinin hangi kelimeleri ve yapıları bilmesi gerektiğine sezgisel olarak karar vermektedir. Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretimi setlerinde ve okuma kitaplarında yer alan metinler kelime ve yapı açısından farklılıklar göstermektedir.

Sadeleştirme işleminde sezgisel yaklaşımın yapısal yaklaşıma göre daha yaygın olduğu düşünülmektedir. Öğretim elemanları ve kitap yayıncılarının sadeleştirme yaparken daha çok bu yaklaşımı benimsedikleri görülmektedir (Crossley, Scott, Allen, Danielle ve Mcnamara, 2011). Bu görüşe dayanarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında ve okuma kitaplarında yer alan uyarlanmış metinlerin de sezgisel olarak uyarlandığı düşünülmektedir. Ancak uyarlama yapılırken hangi yaklaşımdan hareket edildiği ve ne tür ölçütlerden yararlandığı bilinmemektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında genellikle özgün ve uyarlanmış metinlere yer verilmektedir. İleri düzeydeki öğrenciler özgün metinleri kolaylıkla anlayabilirken başlangıç ve orta seviye öğrencilerinin metni anlamakta zorluk çekeceği göz önünde bulundurularak yararlanılacak olan özgün metnin öğrencinin anlayabileceği seviyeye getirilmesi gerekir (Ak ve Aksu, 2016). Dolayısıyla özellikle başlangıç ve orta düzey metinlerde kullanılacak olan metinlerin belirli ölçütlere dayanılarak uyarlanması gerekmektedir.

1.2. Çalışmanın Amacı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde kullanılan yazınsal metinler, öğrencinin gerek farklı yaşam biçimlerini tanıyabileceği gerek öğrendiği dil bilgisel yapıları ve kelimeleri pekiştirebileceği önemli bir kaynaktır. Bu metinlerin dil öğretiminde faydalı olabilmesi için anlaşılır olması gerekir (Arak, 2013). Dolayısıyla okuma metinlerinin dersin amaçlarına ve öğrencinin düzeyine uygun olmasına özen göstermek gerekir.

Yabancı dil öğretimi sürecinde öğrenciye sunulan metnin öğrencinin seviyesinin çok üstünde olmamasına dikkat edilmelidir. Bu durum, öğrencinin kendisini çok zorlayacak bir metinle karşılaştığında hayal kırıklığına uğrayıp endişe ve korku duymasına sebep olabilir. Öğrencinin metinde yer alan konuyu anlayamaması dil öğrenme isteğinin ve kendine olan güveninin azalmasına sebep olur. Öğrencinin kaygısını azaltmak ve kendine olan güvenini artırmak için düzeye göre değiştirilen metinlerden yararlanma fikri son zamanlarda oldukça artmıştır. Metin sadeleştirme, metnin okunabilirlik seviyesi ile okunan metin arasındaki anlaşılma seviyesini artırmayı ve hedef kitle üzerindeki bilişsel yükü azaltmayı amaçlar (Crossley vd. 2012'den aktaran: Durmuş, 2013b).

Okuma metinlerinin öğrencinin dikkatini çekmesine, dil düzeyine uygun ve okuma becerisini geliştirecek nitelikte olmasına, içerik açısından Türk eğitiminin ve dersin amaçlarına uygunluk göstermesine dikkat edilerek metinler oluşturulması gerekmektedir (Demir, 2010). Yabancı dil öğretiminde kullanılan öğretim setlerinde bu ihtiyacı karşılamak üzere birçok özgün metnin uyarlanıp öğrenciye sunulduğu görülmektedir.

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan uyarlanmış metinlerin, uyarlama ölçütlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın problemi şöyledir:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarındaki uyarlanmış metinlerin uyarlanma durumları nasıldır?

Alt Problemler

1. Uyarlanmış metinlerdeki sözdizimsel sadeleştirme durumu nasıldır?
2. Uyarlanmış metinlerdeki sözlüksel sadeleştirme durumu nasıldır?
3. Uyarlanmış metinlerdeki genişletme durumu nasıldır?
4. Uyarlanmış metinlerdeki tüm işlemlere yönelik sadeleştirme durumu nasıldır?
5. Özgün metinlerde çıkarılan ve korunan unsurlar nelerdir?

6. Özgün metinler ve uyarlanmış metinlerde yapılan sadeleştirmelerdeki işlemler nasıldır?

1.3. Çalışmanın Önemi

Dil öğrenmek aynı zamanda o dilin kültürünü de öğrenmek demektir. Bir dili tam olarak öğrenmek, öncelikle o dili konuşan toplumun yaşayış biçimini, gelenek ve göreneklerini anlamakla mümkündür. Bu sebeple dil öğretiminde kültürel etkileşimin gerçekleşmesini sağlamak gerekir. Kültürel etkileşim sayesinde insanlar hedef dilin kültürünü tanır. Bu amaç doğrultusunda okuma metinleri büyük bir görev üstlenmektedir. Bu metinlerden kültür aktarım boyutunda faydalanmak için kültürel unsurları içeren metinlerin oluşturulması ya da bu unsurları barındıran metinler seçilmesi gerekir (Can, 2010).

Yazınsal metinler, yabancı dil öğretiminde birçok şekilde sunulabilmektedir. Sosyokültürel amaçlı kullanıldığında özgün metin olarak sunulabileceği gibi iletişim amaçlı kullanıldığında her dönemden birey davranışı ve bireyler arası iletişim alanında yapılacak çalışmalara imkân tanır. Dilbilimsel ve metinsel çalışmalarda belge olma niteliği taşır. Kısacası yazınsal metinler hem dilbilimsel çalışmalara hem de kültürler arası iletişime katkıda bulunan, yaratıcılığı artıran öğretici bir nitelik taşımaktadır. Ayrıca kavrama, etkileşim ve üretmeye destek olarak dört temel dil becerisini geliştirir (Şavlı ve Ermağan, 2015).

Bölükbaş (2015) modern yaklaşımların iletişimsel yetiyi geliştirmek için özgün metinlerden yararlanılmasına önem verdiğini vurgulayarak dil öğretiminde yer alan yapay metinlerin doğallıktan uzak olması sebebiyle tercih edilmediğini belirtmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe derslerinde kurgusal metinlerin yanı sıra Türk kültürünü, yaşayış biçimini, gelenek-göreneklerini tanıtacak özgün metinlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ders kitaplarında yer alacak olan metinlerin seviyeye ve amaca uygun bir şekilde yer alması hedefe ulaşılması açısından önemlidir. Metinde değişiklikler yapılırken metni oluşturan unsurlara ve özgün metnin bozulmamasına dikkat etmek gerekir.

Durmuş (2013b) farklı yazarların çalışmalarına dayanarak ikinci/ yabancı dil öğretiminde görev alan öğreticilerin, öğrencilerin seviyelerine göre metin sadeleştirme sürecinde sezgisel yönetime başvurduklarını ve bu şekilde sadeleştirme yaparken dilbilimsel yöntem belirlemek yerine kendi yeteneklerine ve önsezilerine güvenerek metin uyarlama yaptıklarını belirtmektedir. Bu görüşe dayanarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında kullanılan metinlerin, genellikle bu alanda görev alan uzmanlar tarafından

sezgisel bir şekilde uyarlanmakta olduğu düşünölmektedir. Bu çalışmada yer alan metinlerin değeriendirilerek metinlerde yapılan işlemlerin belirlenmesi gerek ders kitabına yönelik metin hazırlanması gerek okuma kitabı hazırlanması açısından alana katkı sağlayacaktır.

1.4. Çalışmanın Varsayımları

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında yer alan uyarlanmış metinlerin, metin uyarlama ölçütlerine uygunluğunu belirlemek için Sandom'un (2013) Mountford (1976), Kim ve Snow (2009), Anderson ve Davison (1988), Yano, Long ve Ross'un (1994) çalışmalarını temel alarak belirlediği ölçütlerden ve Siddharta'nın (2004) çalışmasında belirlediği aşamalardan yola çıkarak bir metin değeriendirme aracı hazırlanmıştır. Hazırlanan bu metin değeriendirme aracının uyarlanmış metinleri değeriendirmede yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.5. Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma Ankara Üniversitesi Tömer Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 (3.baskı) öğretim setinde yer alan “Pazartesi Sendromu”, “Erzurum'dan Harvard'a”, “Kadın Fanatikler”, “Şehirliye anlatmak zor”, “Tabiatla geçen çocukluğumuz”, “Rahmi Koç'tan Konferans” ve “En tehlikeli koleksiyon” adlı metinler ile sınırlı tutulmuştur.

1.6. Tanımlar

Metin uyarlama (text adaptation): “Metin uyarlama, yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamak amacıyla yapılan sözdizimsel ve sözcüksel değeriştirimlerdir.” (Elli 1993; Hill, 1997; Young, 1999'dan aktaran: Bölükbaş, 2015, s. 927).

Metin değeriştirim (text modification): “Kaynak metin ile bu metin üzerinde yapılan dilbilimsel değerişiklikler sonucunda ortaya çıkan hedef metin arasındaki ilişkiyi karşılamaktadır” (Durmuş, 2013d, s. 392).

Metin sadeleştirme (text simplification): Doğal dilin karmaşıklılığının azaltılarak okunabilirliğinin ve anlaşılabilirliğinin değeriştirilmesidir (Siddharta, 2004).

Genişletme (elaboration): “İkinci dil/ yabancı dil hedef kitlesinin anlama düzeyini artırmak için metne tekrar, açıklayıcı parça vb. ekleme yapma işlemidir.” (Durmuş, 2013b, s. 1300).

Gönderim: “Dilin yeterli, etkili ve akıcı biçimde kullanılmasını sağlamak, metindeki konuları alıcının beyninde aktif tutmak ve metinde konu bütünlüğünü oluşturmak için metindeki bazı sözcük, kavram ya da düşünceler metin boyunca farklı dilsel öğelerle yinelenir ve bu dilsel öğeler gönderim öğeleri olarak adlandırılır.” (Dilidüzgün, 2017, s. 52).

Dilsel girdi (input): “Öğrencilerin, hedef dili öğrenim sürecinde yazılı veya sözlü olarak maruz kaldıkları tüm dilsel verilerdir” (Durmuş, 2013a, s. 246).

1.7. İlgili Araştırmalar

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan metinler üzerine yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların birçoğu metinlerin farklı seviyelere göre (A1, A2, B1, B2 vd.) sadeleştirilmesi veya uyarlanmasıyla ilgilidir. Bu çalışmalardan biri Bakan (2012) tarafından yapılmıştır.

Bakan (2012), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, Meserret Oteli* isimli yüksek lisans tezinde, Sait Faik Abasıyanık’ın “Meserret Oteli” isimli hikâyesini B1 seviyesinde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde sadeleştirmiştir. Sadeleştirilmiş metinlere yönelik okuma-anlama becerisini ölçmek üzere sorular hazırlamıştır ve yabancılar Türkçe öğretiminde okuma-anlama becerisini geliştirmeye yönelik metinsellik ölçütlerinden bağlaşıklık ve bağdaşıklık çerçevesinde sadeleştirilen yazınsal bir metin elde etmiştir.

Sadeleştirme yapılan diğer bir çalışma da Yıldırım (2013) tarafından hazırlanmıştır. Yıldırım (2013) *Yeni Türk Edebiyatı Metinlerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması ve Çalığışu Örneği* adlı tez çalışmasında Reşat Nuri Güntekin’in “Çalığışu” romanını A1-A2 seviyesine uyarlamıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak bir kaynak oluşturmuştur.

Bu çalışmalara benzer olarak Mazlum (2014), *Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç Romanı ve Peyami Safa’nın Dokuzuncu Hariciye Koğuşu romanının Türkçe A1-A2 seviyesine uyarlanması* adlı tez çalışmasında Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın “Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç” romanını ve Peyami Safa’nın “Dokuzuncu Hariciye Koğuşu” romanını A1-A2 seviyesine uyarlamış ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik okuma becerilerini geliştirmek için kaynak sağlamıştır.

Bu çalışmaların yanı sıra Kutlu (2015) *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması* isimli yüksek lisans tezinde, Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk isimli hikâyelerini metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde A1, A2 seviyesine uyarlamıştır. Bunun yanı sıra uyarlanmış hikâyelere okuma anlama becerisini ölçen sorular hazırlamış ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik okuma becerilerini geliştirmek için kaynak sağlamıştır.

Bu çalışmaların bir diğeri de Eroğlu (2015) tarafından yapılmıştır. Eroğlu (2015), *Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin'in Üç Nasihat Hikâyesinin Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirilmesi* isimli yüksek lisans tezinde, Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" adlı hikâyesini metindilbilimsel ölçütler doğrultusunda çözümlemesini yaparak B2 seviyesine uygun olarak sadeleştirmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik okuma becerilerini geliştirmek için kaynak sağlamıştır.

Alanda yapılan bu çalışmalarla birlikte İpek (2018), *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer Hikâyesinin Sadeleştirilmesi* isimli yüksek lisans tezinde hedef metni metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde sadeleştirmiştir. Daha sonra sadeleştirilmiş metne ve özgün metne yönelik sorular hazırlayıp öğrencilere sunmuştur. Her iki metne verilen cevapları değerlendirerek öğrencilerin özgün ve sadeleştirilmiş metinlere ait anlama oranları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe alanında öğrencilerin dil düzeylerine uygun yazınsal metinlerin metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde sadeleştirilip farklı dil seviyelerine uygun hâle getirilebileceğini ortaya koymuştur.

Metin uyarlama alanında başka bir çalışma da Özmen (2019) tarafından yapılmıştır. Özmen (2019), *Metin değiştirim teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması* adlı doktora tez çalışmasında metin değiştirim yöntemleriyle öyküleri değiştirmiş, okunabilirlik değerlerini belirledikten sonra dilsel yeterliklerini ölçmek üzere bir anket uygulayarak uzman görüşü almıştır. Uyarlanan değiştirim aşamaları ve yöntemlerinin genel anlamda uygulanabilir olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yaşar (2019) ise, *Yabancılara Türkçe öğretiminde metin uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın Pazarlık hikâyesinin A2 seviyesine göre uyarlanması* adlı yüksek lisans tezinde Memduh Şevket Esendal'ın "Pazarlık" adlı hikâyesini metin uyarlama yöntemlerine göre uyarlamıştır. Uyarlanan metne yönelik etkinlik örnekleri hazırlamıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisinde kullanılacak bir kaynak sunmuştur.

Alanyazında tespit edilen ve araştırmamızın konusuna benzer nitelikteki tek çalışma zmen (2019) tarafından yapılmıştır. zmen, *Metin değiştirim teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması* adlı doktora tez çalışmasında metin değiştirim yöntemleriyle ykleri A1, A2 ve B1 düzeyine yönelik olarak değiştirmiş, özümleme, dönüştürme ve yeniden oluşturma aşamaları sonrasında elde edilen metinlerin hece sayısı, kelime sayısı gibi dilsel özelliklerini ortaya koyarak okunabilirlik değerlerini belirlemiştir. Okunabilirlik formülleriyle belirlenen nicel veriler, hazırlanan metinlerin dilsel yeterliliklerini ölçmek üzere hazırlanan bir anket aracılığıyla desteklenmiştir. Metinler üzerinde uyarlanan değiştirim aşamaları ve yöntemlerinin genel anlamda uygulanabilir olduğu sonucuna ulaşmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Yabancı Dil Öğretiminde Yazınsal Metinler ve Kültür Aktarımı

2.1.1. Dil ve Kültür

Literatürde dilin birçok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bazıları ise şöyledir: TDK (2005, s. 526) dili; “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle ve işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban.” olarak tanımlamıştır.

Aksan’a (1998, s.11) göre “Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyüklü bir varlıktır.”

Ergin’e (1997, s. 3) göre “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir.”

“Dil, çok değişik görünümler sunan, ancak bir soyutlama işlemiyle birbirinden ayrı olarak ele alınabilecek yönler içeren karmaşık bir bütündür. Kimi bakımlardan evrensel, kimi bakımlardan ise belli koşullara bağlı özgül nitelikler taşıyan dil gerçekliği, görüş açılarına ve inceleme yöntemlerine göre değişik biçimlerde irdelenebilir.” (Vardar, 1998, s. 11).

“Dil insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir. Elle, başla, gözle, kaşla işaretler yaparak da bazı duygularımızı, düşünce ve dileklerimizimizi anlatırız. Fakat en mükemmel anlatma vasıtamız dilimizdir.” (Banguoğlu, 2004, s. 9).

Korkmaz’a (2010) göre ise dil, toplumu oluşturan bireylerin düşünce, duygu ve isteklerinin ses, biçim ve anlam yönünden ortak öğeler aracılığıyla başkalarına aktarılmasını sağlayan, insan, toplum, millet ve kültür varlığına hakim olan çok yönlü, gelişmiş bir sistemdir.

Tanımlardan hareketle dilin özelliklerini şöyle sıralamak mümkündür (Direkci, Kayasandık, Yavuz ve Karasoy, 2016) dilin özelliklerini şöyle sıralamıştır:

Anlaşma aracıdır: Dilin ilk ve temel görevlerinden birisi iletişimi sağlamaktır. Bu iletişimi de doğal ve kolay bir şekilde sağlar. Her insan duygu, düşünce ve isteklerini dil

aracılığıyla ifade edebilir. Ancak bu aracılık maddî ve gelişigüzel bir şekilde meydana gelmez.

Doğaldır: Dil yapısı itibariyle doğal bir araçtır. Nasıl ki doğal varlıkların doğasını değiştiremiyorsak dilin de doğasını değiştiremeyiz. Eğer dil yapay bir varlık olsaydı insanlar daha kolay iletişim kurabilmek için yapay bir dil oluşturup kullanma yolunu tercih ederlerdi.

Kurallıdır: Dillerin doğasından kaynaklanan kendine ait kuralları vardır. Yani bu kurallar o dillerin konuşurları tarafından belirlenip konuşulmamaktadır. Kendiliğinden var olan kurallardan oluşmaktadır.

Canlıdır: Dil, kuralları olan ve onunla yaşayan canlı bir varlıktır. Tüm canlılar gibi doğma, büyüme, gelişme gibi aşamaları kendi içinde gerçekleştirir. Dilde de bir kelime ihtiyaç doğrultusunda ortaya çıkar, ihtiyaç süresince kullanılır ve daha sonra kullanılmamaya başlar. Bu, şu anda kullandığımız kelimelerin unutulacağı anlamına da gelmemektedir. Aynı şekilde kullanılmayan bir kelimenin dile zorla yerleştirilmeye çalışılması da ölü bir insanı diriltmeye çalışmaya benzer.

Gizli anlaşmalar sistemidir: Dilin doğuşu hakkında birçok teori ortaya atılmıştır. Ancak yadsınamayacak bir gerçek vardır. O da tüm dil konuşurlarının eskiden belli bir dönemde gizli bir anlaşma yapmış gibi aynı nesnelere için aynı kelimeleri kullanmış olmalarıdır.

Milletin ortak malıdır: Dil, bir milletin millet olarak nitelendirilmesini sağlayan en önemli araçtır. Bugüne kadar yaşamış veya yaşayacak olan tüm bireylerin sahip olduğu ortak değerlerin bütünüdür ve hiç kimsenin tekelinde değildir.

Sosyal bir varlıktır: Bir dil konuşulduğu toplumun yapısına göre şekillenen sosyal bir varlıktır. Toplumun sosyal, ekonomik durumları, kültürü, duygu ve düşünceleri, iklim şartları diline yansımaktadır. Eskimoların karın yağış biçimini farklı kelimelerle ifade etmesi dilin bazı değişkenlere göre şekillendiğini göstermektedir.

Dilimize batı dillerinden geçmiş olan ‘kültür’ sözcüğü yerine ‘ekin’, ‘hars’ kavramları da kullanılmaktadır. Batı dillerinde kullanılan ‘culture’ sözcüğü ‘tarım’ anlamına gelen ‘cultura’ sözcüğünden türemiştir. Toplumsal bir değer olan kültür, ekilip biçilmesi ve geliştirilmesi gereken bir değer olması açısından tarımla özdeşleştirilmektedir. İnsanoğlunun geçmişten bugüne yarattığı, geliştirdiği ve nesilden nesile aktardığı her şeye kültür diyebiliriz (Günay, 2016).

Kültür, “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.” (TDK, 2005, s.1282).

“Dil, milli kültürün temel unsuru ve taşıyıcısıdır. Maddi-manevi kültürel değerlerin oluşmasında ve aktarılmasında dilin inkâr kabul etmez bir rolü vardır. Edipler, kendi dönemlerindeki olayların, anlayışların ve geleneklerin izlerini ister istemez yazılı ve sözlü olarak ortaya koydukları eserlerine yansıtırlar. Bu eserleri okuyan yeni nesil, kendi kültürünü, kendi değerlerini öğrenir ve sosyal bir miras olarak kendinden sonra gelenlere aktarır. Bütün bunlar dil sayesinde gerçekleştiği için dil ve kültür birbirini tamamlayan birbirinden ayrılmayan unsurlardır.” (Direkci, Kayasandık, Yavuz ve Karasoy, 2016, s. 7-8).

Dil ve kültür birbirinden ayrılamaz bir bütündür. Ayrıca dil, bir toplumun anlaşma aracı olmasının yanında bir kültür taşıyıcısıdır.

“Bir milletin tarihi, coğrafyası, dini değer ölçüleri, folkloru, müziği, sanatı, edebiyatı, ilmi, dünya görüşü ve millet olmayı gerçekleştiren her türlü ortak değerleri yüzyılların süzgecinden süzüle süzüle kelimelerde sembolleşerek dil hazinesine akmaktadır. Böylece dil sosyal yapının ve kültürün aynası olmaktadır.” (Barın, 2004, s.19). Dil ait olduğu toplumu yansıtan bir aynadır ve kültürle yaşar, kültürle gelişir. Dili olmayan bir millet olmadığı gibi kültürü olmayan bir millet de yoktur.

Dil ve kültürün ayrılmaz bir bütün olduğu düşünülürse, dil öğretiminde kültürün de öğretilmesi yadsınamaz bir gerçektir. Yabancı dil öğrenen bireylerin hedef dili daha iyi anlayabilmeleri için kültürünü de öğrenmeleri büyük bir gerekliliktir. Aynı zamanda yabancı bir kültürü tanımanın ve tam olarak kavramanın en güzel ve kolay yolu o kültürün ait olduğu dili öğrenmektir. Şöyle ki dil öğrenmek sadece dil bilgisi kurallarını öğrenmek değildir. Dil öğrenmenin en güzel yolu kültür aktarımıyla mümkündür (İşcan, 2017).

Bir toplumun diline baktığımızda geçmişten bugüne kadarki yaşayış biçimindeki kültürel izleri görmek mümkündür. Türklerin en eski eserleri olan Orhun Kitâbeleri’nde geçen atla ilgili kelimeler, Türklerin hayvancılıkla ilgilendiği ve özellikle atın Türklerin yaşamında ne denli büyük öneme sahip olduğu bilgisine sahip olmamızı sağlamaktadır. Ayrıca Türkçede akrabalık adlarının ayrı kavramlarla ifade edilmesi, bize Türkler için akrabalık ilişkisinin ne kadar çok önemli olduğunun bilgisini vermektedir. “Bir ulusun yaşayış biçimi, inançları,

gelenekleri, dünya görüşü, çeşitli nitelikleri ve hatta tarih boyunca bu toplumda meydana gelen çeşitli olaylar üzerinde hiçbir bilginiz olmasa, yalnızca dilbilim incelemeleriyle, bir dilin söz varlığının, söz hazinesinin derinliğine inerek bütün bu konularda çok değerli bilgiler ve güvenilir ipuçları elde edebilirsiniz.” (Aksan, 1998, s. 65).

Bildirişim farklı insanlarla ilişki kurulduğu zaman aldığımız veya verdiğimiz iletiler ve yine bu iletilere verdiğimiz tepkilerin tekrarıdır. Aynı şekilde farklı kültürlerden gelen insanlar da iletişim kurarken bu işlem tekrarlanmaktadır. Sözlü ve sözsüz olmak üzere birbirlerine cevap veren bireyler bildirişimin kültürler arasında gerçekleşmesine olanak sağlar. Kültürler arası bildirişimde farklı kültürlerle sahip bireylerin kültürel bakımdan anlaşması gerekmektedir (Bölükbaş ve Keskin, 2010). Bu anlaşmanın sağlanabilmesi için daha önce belirttiğimiz gibi gündelik dilde yazılmış metinlere olan ihtiyaç artmaktadır. Bildirişimin sağlanmasında metinlerin yadsınamayacak kadar büyük bir rolü vardır.

Yücel ve Erişek (2002) yabancı dilde oluşturulmuş bir metnin ‘kültür’, ‘dil ve anlam’ olmak üzere iki boyutta değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Hedef dilde yazılmış olan metin yabancı bir kültürü barındırdığı için öğrenci metni okurken korku ve dışlanma hissedebileceği gibi merak ve heyecan da duyması olağandır. Kendi kültürü ile öğrendiği dilin kültürünü karşılaştırarak ikisi arasındaki benzerlikleri bulup kendi kültürünü de daha iyi anlayacaktır.

Görüldüğü gibi, dil ve kültür arasında nasıl sıkı bir ilişki varsa yabancı dil ve kültür arasında da sıkı bir ilişki vardır. Bir toplumun dilini öğrenmek, aynı zamanda o toplumun kültürünü öğrenmek ve kültüründen faydalanarak dilin yapısını ve işlevini anlamak demektir.

2.1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Yazınsal Metinler ve Kültür Aktarımı

Günümüzdeki dil öğretim yöntemleri göz önüne alındığında yazınsal metinleri yabancı dil öğretiminden uzak tutmanın imkânsız olduğu görülmektedir. Çünkü yazınsal metinler o dili konuşan milletin kültürünü yansıtan en önemli araçlardandır ve kültürler arası etkileşimde önemli bir yere sahiptir. Ayrıca hedef dili öğrenen bireyler o dilin yalnızca dil bilgisi kurallarını ve kelime yapısını öğrenerek işlevsel bir öğrenme gerçekleştirmez.

“Edebî metinler duygu, düşünce ve hayallerin insanda heyecan ve hayranlık uyandıracak şekilde ve estetik bir yapı içinde söylenmesi ve yazılması ile oluşan edebiyat ürünlerine denilmektedir. Bunlar genellikle sanat yönü öne çıkan, okuyucunun duygu, düşünce ve hayal dünyasına yönelen, mecazlı ifadeler kullanılan, anlatıma çağrışım ve duygu

kazandırılarak okuyucunun farklı anlamlar çıkarması amaçlanan metinlerdir. Ait olduğu toplumun sosyal ve kültürel özelliklerini taşıyan, genellikle kurmaca (tasarlanmış) olan bu metinlerde sanatsal bir dil kullanılmakta, mecaz ve yan anlamlara geniş yer verilmektedir. Kelimeler, günlük hayatta kullanılan alışılmış anlamlarıyla değil, yazarın okuyucuya sunmak istediği yeni anlamlarla kullanılmaktadır” (Güneş, 2013, s. 4).

Dil öğretiminde en önemli kaynaklardan biri de yazınsal metinlerdir. Çünkü yazınsal metinler dili en iyi şekilde yansıtan ve dilin öğretilmesinde önemli bir rol üstlenen ürünlerdir. Bu ürünlerin dil öğretiminde kullanılması dilin doğru ve yararlı bir şekilde öğretilmesi hususunda oldukça önemli bir görev üstlenmektedir. Bu açıdan dil öğretiminde kullanılacak materyaller oluşturulması ve bu materyallerin çeşitli ölçütler açısından incelenmesi büyük bir önem taşımaktadır (Nurlu ve Kaya, 2017).

Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin derslere olan ilgisini artırmak ve onları güdülemek için yapay metinlerden çok duygusal bağ kurabildikleri bildirişim bağlamında gerçekçi özellikler barındıran yazınsal metinlerden faydalanmak gerektiği unutulmamalıdır. Öğrencinin aktif olması hedeflenen bir ders, öğrencinin yaratıcılığına, tecrübesine, davranışına ve üretimine dayalı bir şekilde işlenmelidir. Bunu başarmanın yollarından biri de yazınsal metinleri dil öğretiminin içinde tutmaktır. Öğrenci yazınsal metinleri okuyarak kendi zihinsel becerileriyle fikirlerini ortaya koyabilir. Dolayısıyla çağdaş bir yabancı dil dersi öğrenci merkezli işlenmeli ve yazınsal metinler bu hedefe yönelik olarak derslerde sunulmalıdır (Ünal, 2005).

Yabancı dil öğretiminde dili öğrenen bireyde hedef dili zorlanmadan öğrenebilmesi için kültürü de öğrenmesi gerektiği düşüncesini oluşturmak gerekir. Öğrencinin zihninde öğrendiği dile yönelik kültürel bir bilinç oluşturabilmek için dil öğretiminde kültürel öğeleri yansıtan metinlerden faydalanılmalıdır (Eroğlu, 2015).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinlerin kullanılması büyük önem taşımaktadır. Kutad (1996) yabancı dil dersinde yazınsal metinlerin kullanılmasının yararlarını şöyle sıralamıştır:

“1-Öğrencinin öğrendiği dilin kullanıldığı ülkelerin yazını ve kültürünü tanınmasına olanak sağlar.

2-Sanatsal yolla o ülkenin yurt bilgisi ve tarihi ile ilgili bilgi edinmesine katkıda bulunur.

3-Öğrenci kendi kültürü ile yabancı kültür arasındaki benzer ve farklı yönlerin ayırımına varır. Yabancı olana karşı hoşgörü ile yaklaşmayı öğrenir, saplantılardan arınmış bir düşünme alışkanlığı kazanır.

4-Öğrencide eleştirel bakış geliyecek, yorumlayıcı ve farklı düşünceler geliştirmeyi öğrenecektir. Çok yönlü düşünmenin öğretilmesi, başka bir deyişle bir sorunun tek bir bakış açısından değil de çeşitli açılardan ele alınıp değerlendirilmesini sağlayacaktır.

5-Öğrenci, derste edilgen bir dinleyici ve tekrarlayıcı olmaktan çıkıp, dersin oluşumunda etkin bir katılımcı olacaktır.

6-Öğrenci üzerinde çalıştığı yazınsal metinle ilgili düşüncelerini ve tepkilerini dile getirirken, metinde yer alan dil yapılarını ve sözcükleri kullanacak, böylece o dille ilgili bilgi dağarcığını geliştirecektir.

7-Öğrencinin okuma duyarlılığı geliyecek ve bilinçlenecektir.

8-Öğrenci etkin okur kimliğine kavuşacaktır. Okuduğunu anlamak ve anladığını dile getirmekle kalmayacak, kendi düşüncesini etkin kılarak, kişiliğinin oluşmasına katkıda bulunacaktır.” (s. 40-41).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde alımlama estetiği kuramı doğrultusunda şekillenmiş olan yazınsal metinlerin yararlı olabilmesi için kültürler arası iletişimi temel alan yaklaşımlarla birlikte sentezlenmesi gerekir. Bu sentez sayesinde dil öğrenen bireyler, dil öğrenme sürecinde etkin bir okuyucu, yani düşünen, eleştiren, kendisini ve kültürel değerleri öğrenen bir birey olmasına sağlar (Üze, 2010).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinlerin kullanılması, Türk edebiyatının ve kültürünün dünyaya tanıtılmasını sağlayacağı gibi öğrencilerin zihinsel ve dilsel becerilerinin gelişimi, değer öğretimi, hayal gücünün geliştirilmesi ve motivasyonun sağlanması açısından da yararlı olacaktır (Arslan ve Ayhan, 2014).

Özünü (1983) yazını dilin doğru yorumlanması ve sözcüklerin en geniş kavram alanları içinde imge gücü doğrultusunda kullanılması olarak tanımlamış ve yazınsal metinlerin yararlarını şu şekilde sıralamıştır:

1. Yazınsal metinler dilde yalnız okuma yeteneğinin değil, işitme, konuşma ve yazma yeteneğinin de gelişmesine yardımcı olurlar.
2. Yazınsal metinler yaşam içindeki olaylar ve deneyimlere ilişkin genel bir anlama ve bilgi edinme olanağını verir.

3. Yazınsal metinler toplumsal ve kişisel gelişmelerin algılanmasına ve özümlemesine yardımcı olur. Okuyucuların duygusal özelliklerine göre onların etkin ve eğitim yönlerinden gelişmesini sağlar.
4. Yazınsal metinler irdeleme ve çözümleme yeteneklerini verir.

2.2. Metin

Metin kelimesi Latince “textus” “dokumak, örmek, doku, yazı örgüsü” anlamına gelmektedir. Bu da Fransızcadan dilimize geçmiş olan “tekstil” kelimesinde olduğu gibi “metin, text”, dille oluşturulmuş örüntü ve bütünü ifade etmektedir (Güneş, 2013). Akbayır (2004) çalışmasında Fransızcada “texte” ve İngilizcede “text” kelimelerinin, Latince ‘kumaş’ anlamındaki ‘textus’ kelimesinden geldiğini belirtir ve şöyle der: Nasıl ki bir kumaş ipliklerden dokunarak bir bütün oluşturuyorsa, metin de kendisini oluşturan birimlerin birbirlerine eklenmesiyle, yani bir “dokuma” süreci sonucu ortaya çıkar.

Metin kavramının literatürde birçok tanımı yapılmıştır. Aksan’a (1993, s. 257) göre metin; “Bir iletişim sırasında gerçekleşen, birbirleriyle ve dil dışı etkenlerle bağlantılı sözcükler bütünü”dür. Günay’a (2007) göre bildirişim değeri taşımak koşuluyla bir ya da daha çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak oluşturulan işleyen bir yapıdır. Güneş’e (2013) göre duygu, bilgi ve düşüncelerin biçim, anlatım ve noktalama özelliklerine göre mantıklı bir düzenleme ile yeniden yerleştirildiği yapılardır. Dilbilim Terimleri Sözlüğü’nde metin kavramı “betik” terimiyle tanımlanmaktadır. Buna göre betik (metin); “Dilbilimde, inceleme konusu olan düzlemdeki sözcükler bütünü. Kimi kuramlarda F. De Saussure’ün sözü ya da söylem; konuşucunun edimli kıldığı dildir” (Vardar, 1998, s. 42). “Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst. Basılı veya el yazması parça, tekst.” (Türk Dil Kurumu, 2005, s. 1382).

Metin, belli bir bildirişim bağlamında üretilen ve birçok birimden oluşan anlamsal ve mantıksal bir bütünlüktür. İletişimin en önemli şartlarından biri metin oluşturmaktır ve dilsel öğelerden oluşan bu metinler toplumsal kurallara bağlı kalınarak kurgulanıp düzenlenmektedir (Dilidüzgün, 2017).

Metin, sözlü ve yazılı olmak üzere bir yaşam alanına ait olan çeşitli söylemlerdir. Ayrıca metinler, bir görev gerçekleştirirken dil etkinliklerine destek olarak veya etkinlik sürecini ya da hedefini belirleyerek dil etkinliklerinin oluşmasını sağlar (Telc-MEB, 2013).

Metin sadece cümlelerden oluşan bir yapı değildir. Bunun aksine cümlelerle tamamlanan anlamlı bir yapıdır ve kendine ait özellikler taşır. Metin dil dışı öğelerle kavranabilen bir öğeyken; cümle, biçimsel bir dil bilgisinin temelini oluşturan bir kuramsal tabandır. Kısaca belirtmek gerekirse cümle, dil bilimsel açıdan değerlendirilir, metin ise iletişimsel olarak değerlendirilir (Günay, 2007). Metin oluşturmanın en önemli koşulu ‘iletişimi gerçekleştirme’ işlevini yerine getirmektir. İletişimin tam olarak gerçekleşmesi ise iyi düzenlenmiş metinlerle mümkündür.

2.2.1. Yabancı Dil Öğretiminde Metnin Önemi

Yabancı dil öğretimi yalnızca kelime ya da dil bilgisi öğretimi değil, o dilin kültürünün, yaşayış biçiminin, gelenek ve göreneklerinin de öğretimidir. Yabancı dil öğrenen her öğrenci hedef dilin kültürel verilerini öğrenmelidir. “Yabancı dili öğrenen kişinin, sadece belirli kalıpları kullanarak konuşmaması, öğrenilen dilin derinliklerindeki anlamları kavrayarak özümsemesi gerekir. Bunun sonucunda öğrencinin hedef dilin kültürünü öğrenebilmesi kolaylaşır.” (Bölükbaş ve Keskin, 2010, s. 226,227).

Yabancı dil öğrenen birey aynı zamanda sosyal bir varlıktır. Dil öğretiminde sosyal bir varlık olan bireye gündelik yaşamı yansıtan materyaller sunularak onun yaşadığı topluma ayak uydurabilmesi sağlanmalıdır. Avrupa Ortak Ölçütler Çerçevesi’nde benimsenen eylem odaklı yaklaşım da dili öğrenen bireyleri sosyal aktörler olarak görmekte ve onları sadece dille sınırlı olmayan, toplumda görevleri olan toplum üyeleri olarak tanımlamaktadır (Telc-MEB, 2013). Dil öğretiminde amaç, öğrencilere dört temel dil becerisini (okuma, yazma, konuşma, dinleme) kazandırmaktır. Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisinde dil öğrencisinden beklenen davranış, öğrencinin öğrendiği dil bilgisi kalıplarıyla ve kelime bilgisiyle okuduğunu anlamasıdır.

Yabancı dil öğretim tekniklerinin devamlı gelişme kaydettiği bir dönemde, otantik ürünler bireylerin dil öğrenmede aktif bir rol üstlenmesini destekleyen eylem odaklı yaklaşım bağlamında kurtarıcı bir görev yüklenmiştir. Dil bilgisi odaklı ders kitaplarındaki materyaller yabancı öğrencilerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamamaktadır. Onlar yabancı bir ülkede oldukları için hedef dile maruz kalmaktadırlar. Bu sebeple derste öğrendiklerini gündelik hayatta kullanmak ve sosyal bir birey olarak toplumdaki sorumluluklarını yerine getirmek istemektedirler (Göçmen, 2018).

Çakır (1993) derslerde dil bilgisi konuları tekdüze bir şekilde aktarıldığında öğrencinin derse olan katılımın azaldığını söylemektedir. Derse olan katılımın azalması istenilmeyen bir durumdur. Nitekim dil öğretiminde amaç öğrenciyi mümkün olduğunca aktif tutmaktır. Derse karşı isteksiz olan bir öğrencinin derse olan ilgisi azalır ve başarısı düşer. Hâlbuki güncel bir konuda yazılmış bir metin öğrencinin dil seviyesine de uygun olması şartıyla sınıf ortamının hareketlenmesini sağlar.

“Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kapsamında okuma becerisinin geliştirilebilmesi için kullanılan en önemli materyal metinlerdir. Metinlerin seçiminde dil öğretiminin genel amaçlarına uygunluk esastır.” (Kurt, 2017, s. 72). Eğitim materyali olarak kullanılacak metnin kültürü en iyi şekilde yansıtması, dil bilgisel yapıları içermesi, öğrencilerin dilin özelliklerini doğal bir şekilde öğrenmesini sağlaması, kelime bilgisi açısından geliştirici vb. özelliklere sahip olması beklenmektedir. Metinler yoluyla öğrencilerin gündelik hayatı daha iyi kavramaları ve yaşadıkları topluma uyum sağlamaları daha da kolaylaşacaktır.

2.2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Seçimi

Yabancı dil öğretiminde metin seçimi dersin etkili ve verimli yapılması açısından büyük bir önem teşkil etmektedir. Seçilecek olan metnin öğrencinin seviyesine ve dersin amacına uygun olması gerekmektedir. Yalnızca okuma becerisini değil, yazma ve konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik özellikleri de taşıması öğrenme hedefine ulaşmasına katkı sağlayacaktır. Metnin tüm yaş gruplarına uygun olması, güncel olması ve öğrencide merak uyandırması da gerekir. Merak uyandıran metinler öğrencinin daha kolay öğrenmesini sağlamakla birlikte okuduğu eserden keyif almasına da olanak sağlayarak dikkatli ve yoğun bir okuma etkinliği gerçekleştirilmesine katkı sağlar (Arak, 2013).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük ve dil bilgisi kullanımının metnin bütününde anlam kazanması en önemli niteliklerden biridir. Bundan dolayı dil öğretiminde kullanılacak olan metinlerdeki söz varlığı, gönderimler ve dil bilgisi yapıları öğrencinin seviyesine uygun olmalıdır (Durmuş, 2013c).

Ders kitaplarında kullanılan metinler, öğrenciyle iletişimsel bir bağ içinde olmalı ve öğrenciye kendini ifade etme imkânı tanınmalıdır. İletişimsel dil öğretim yöntemi açısından bakıldığında metinlerin iletişimsel özelliklere sahip olması beklenir (Yücel ve Erişek, 2002). Yabancı dil öğretiminde metinlerin uzunluk, nitelik ve içerik açısından uygun olması oldukça

nemlidir. Bu açıdan bakıldığında seçilen metinlerde dili öğretilen toplumun şartları göz önünde bulundurulmalı ve kültürel öğeler doğru bir şekilde aktarılmalıdır. Metinde bulunan kültürel öğelerin yoğunluğuna da dikkat edilmelidir. Olması gerekenden daha çok kültürel öge barındıran metinler öğrencinin okumada ve anlamada zorluk çekmesine sebep olmaktadır. Kültür etkileşimde hedef, öğrencinin öğrendiği kültürle kendi kültürü arasında olumlu bir ilişki kurmasını sağlamaktır. Bundan dolayı seçilen metnin içinde hedef dilin konuşulduğu ulusla ilgili olumsuz önyargılar içeren öğeler yer almamasına özen gösterilmelidir (İpek, 2018).

Melanlıoğlu (2017) metin seçiminde dikkat edilmesi gereken özellikleri şu başlıklar altında toplamıştır:

Seçilen metnin düzeye uygun olması: Öğrencinin düzeyine uygun olarak seçilen metinler hem öğrenci hem de öğretici açısından dil öğrenme sürecini kolaylaştırıcı bir etkiye sahip olmaktadır.

Seçilen metnin ilgi ve ihtiyaca uygun olması: Her öğrencinin bireysel farklılığı olduğu gibi hedef dili öğrenme amacı da farklılaşmakta ve bu durum metin seçiminde ihtiyaca göre bir değişken belirlenmesini gerektirmektedir.

Seçilen metnin kültürel etkileşime uygun olması: Yabancı bir dil öğrenirken öğrencinin kültürel etkileşim içinde bulunabilmesi için hedef kültürü yansıtan kültürlerle karşılaşması gerekmektedir. Türk kültürüne ait öğeler içeren bir metin aracılığıyla dil öğrenmenin yanı sıra kültürel farkındalık sağlanarak iletişimin sağlam temellere dayandırılması mümkün olacaktır.

Seçilen metnin beceriye uygun olması: Yabancı dil öğretiminde temel olan dört beceriyi geliştirmeye yönelik olarak seçilecek metnin, hedef beceriye uygun özellikleri taşımasına dikkat edilmelidir.

Bunların yanı sıra öğrencinin okuduğu metinden zevk alması da dikkate alınması gereken özelliklerden biridir. Metnin heyecan ve merak uyandırıcı bir özelliğe sahip olmasıyla ilgi çekici ve motive edici bir okuma süreci gerçekleştirilir.

Day (1994)'ten aktaran Ak ve Aksu (2016) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin seçiminde temel olarak ilgi, işlerlik ve okunabilirlik ilkelerini belirlemiştir. İlgi, metin seçiminde önemsenmesi gereken ilkelerden biridir. Şöyle ki metin öğrencinin ilgisini çekecek düzeyde değilse dil düzeyi uygun olsa dahi verimli bir okuma sağlanamayabilir. İşlerlik, metnin hem ders esnasında hem de günlük yaşamda okunabilmesi anlamına

gelmektedir. Metin için hazırlanan etkinlikler metnin sınıf ortamında kullanılmasını artırır. Okunabilirlik ise metnin söz varlığı ve dil bilgisi açısından düzeye uygun olması ve metnin uzunluğu ile açıklanabilir.

Eroğlu (2015) metin sadeleştirme konulu tezinde seçilecek metnin sadeleştirme sürecinde özgün yapısının bozulmaması gerekçesiyle çok fazla mecaz anlamlı ifadeler içermemesi gerektiğini belirtmiştir. Mecaz içeren cümlelerin sadeleştirilmesi sadeleştirme sürecini zorlaştırabileceği gibi metnin doğallıktan uzaklaşmasına da sebep olacaktır.

Berardo (2006) çalışmasında özgün metnin seçimi konusunda cevap aranması gereken soruları şu şekilde sıralamıştır:

Metnin içeriği öğrencinin ilgisini çekmekte midir?

Metin öğrencinin ihtiyaçlarına cevap vermekte midir?

Metin öğrencinin sınıf dışında kullanacağı türden bir metin midir?

Metin öğretimde kullanılacak niteliklere sahip midir?

Metin hangi amaçla kullanılabilir?

Metin hangi becerilere ve stratejilere uygun hâle getirilebilir?

Metnin okunabilirlik derecesi nasıldır?

Metin zor ve karmaşık yapılar içermekte midir?

Metin özgün bir yapı sergilemekte midir?

Metin sürükleyici midir?

Genel olarak seçilen metinlerin bu ilkelere uygun olması gerektiği düşünülmekte ve bunun yanı sıra dil öğretiminde kullanılacak metnin dilsel ve deyişsel açıdan günlük konuşma diline çok uzak özellikler sergilememesine özen gösterilmelidir. Aksi hâlde öğrenci yazınsal dilin içerdiği yapılar ve söz varlığı karşısında zorlanabilir.

2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma Becerisi

Okuma dil öğretiminde dört temel beceriden biridir. Bu beceri bütün becerileri kapsamaktadır. Bu beceriyle ilgili tanımlar şu şekildedir:

Durmuş'a (2013a) göre okuma, kelimelerin, cümlelerin ya da bir yazının bütün öğeleriyle görülmesi, anlamlandırılması ve kavranması sürecidir. Fidan ve Değer (2004) okumanın, yazarın iletmek istediği mesajı algılama, anlama ve yorumlama basamaklarından oluşan zihinsel ve bilişsel bir süreç olduğunu belirtmiştir. Okuma sırasında zihin etkin bir

şekilde çalışmaktadır. Metni okuyan birey, metni kavrayabilmek için okuma alt becerilerini harekete geçirerek metni algılamak ve yorumlamak için belli bir çaba gösterir.

Okuma, herkes için farklı bir anlam taşımaktadır. Fakat herkes için her zaman bir hedefi vardır. Okumanın nedeni, okumanın amacına bağlıdır. Okumanın temelde üç amacı vardır; hayatta kalma, öğrenme ya da keyif alma (Berardo, 2006). Okuma, temel olarak iletişime yöneliktir ve okuma bildirişim amaçlıdır ve okuma sürecinde bazı öğeler yer almaktadır. Bu öğeler metin, okuyucu ve geri bildirimlerdir. Metin ise bu süreçte en önemli öğedir. Yabancı dil ve ana dili öğretiminde dört dil becerisinin aynı ölçüde verilmesi gerekse de ders etkinliklerinde okuma becerisine yönelik ders materyallerinin diğer becerilere yönelik etkinliklerden daha çok yer aldığı görülmektedir (Açık ve İltar, 2019).

Yabancı dil öğretiminde okuma becerisini geliştirebilmek için dil öğreticilerine büyük bir görev düşmektedir. Zira okuma öğrencinin tek başına gerçekleştirebileceği bir etkinlik değil, öğreticinin yönlendirmesiyle de gerçekleşecek bir etkinliktir. O hâlde öğreticinin dil öğretiminde yer alan okuma etkinliklerinde nasıl bir yol izleneceği konusunda dikkatli olması gerekir. Yabancı dil öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesi öğrencinin öğrendiği dile olan davranışını değiştirerek özgüvenini artırma açısından fayda sağlayacaktır. Öğrenci okuma sırasında derste öğrendiği kelime ve cümle yapılarının gerçek hayatta da kullanıldığını gördüğünde ve bunları gündelik hayatta kullanabildiğinde okuma etkinliklerine daha çok ilgi duymaktadır. Derse ve etkinliklere katılımının arttığı da görülmektedir (Çakmak, 2019).

Avrupa ortak ölçütler çerçevesi kapsamında yabancı dil öğretimi yapılması gittikçe önem kazanmaktadır. Yabancı dil öğretiminin dört temel becerisinin geliştirilmesinde seviyelere göre sınıflandırma yapılmıştır. Ortak beceri düzeylerine yönelik bütüncül basamak tablosu aşağıda sunulmuştur:

Tablo 2.1. AOÖÇ Ortak Öneri Düzeyi Genel Basamaklar Kümesi

A1	<ul style="list-style-type: none">-Somut ihtiyaçların karşılanmasını amaçlayan, bilinen günlük ifadeleri ve oldukça basit cümleleri anlayıp kullanabilir.-Kendini tanıtabilir, başkalarını tanıtırabilir. Başkalarına, kendileri hakkında (örneğin, nerede oturdukları, kimleri tanıdıkları ve nelere sahip oldukları) sorular yöneltebilir ve sorulan benzeri soruları yanıtlayabilir.-Karşısındaki kişiler yavaş ve anlaşılır bir biçimde konuşuyorlar ve de yardımcı oluyorsa, onlarla basit yollardan anlaşabilir.
-----------	--

Tablo 2.1. (Devamı)

A2	<p>-İlgi alanıyla ilgili cümleleri ve sıkça kullanılan anlatımları (örneğin, kişi ve aileyle ilgili bilgileri, alışveriş, iş, yakın çevre) anlayabilir.</p> <p>-Bilinen alışılmış konularda, doğrudan doğruya bilgi alışverişi söz konusu olduğunda, alışlagelmiş, basit durumlarda kendini ifade edebilir.</p> <p>-Geçmiş, eğitimi, çevresi ve doğrudan gereksinimleriyle bağlantılı şeyleri basit dilsel araçlar yardımıyla anlatabilir.</p>
B1	<p>Anlaşılır ve ölçünlü bir dille konuşulduğunda, iş, okul, boş zaman etkinlikleri vb. gibi bilinen şeyler söz konusu olduğunda, konuşmanın ana hatlarını anlayabilir.</p> <p>-Öğrenmekte olduğu dilin konuşulduğu ülkeye yaptığı yolculuklarda karşılaştığı çoğu zorluğun üstesinden gelebilir.</p> <p>-Bilinen konularda ve ilgi duyduğu alanlarda kendini basit ve bağlantılı olarak ifade edebilir.</p> <p>-Deneyim ve olaylar hakkında bilgi verebilir; hayal, beklenti, amaç ve hedeflerini anlatabilir, tasarımı ve görüşlerinin kısa gerekçelerini gösterir ya da bunlara açıklamalar getirebilir.</p>
B2	<p>-Soyut ve somut konular içeren metinlerin içeriğini ana hatlarıyla kavrayabilir; kendi uzmanlık alanındaki tartışmaları da anlayabilir.</p> <p>-Kendini o denli akıcı ve anında ifade edebilir ki, anadili konuşurlarıyla az çaba göstererek anlaşabilmesi mümkündür.</p> <p>-Kendini geniş bir konu alanında belirgin ve ayrıntılı bir şekilde ifade edebilir, güncel bir konuda görüşünü belirtebilir ve çeşitli olanakların olumlu ve olumsuz yönlerine değinebilir.</p>
C1	<p>-Geniş çapta, iddialı, uzun metinleri anlayabilir ve ima edilen anlamları da kavrayabilir. Sık sık sözcük arama zorunluluğu duymadan kendini anında ve akıcı bir dille ifade edebilir.</p> <p>-Dili, toplumsal ve meslek yaşamında, eğitim ve öğretimde etkin ve esnek bir şekilde kullanabilir.</p> <p>-Karmaşık konularda görüşlerini açık, düzenli ve ayrıntılı biçimde belirtebilir. Bu sırada çeşitli dilsel araçları uygun şekilde kullanarak metinleri birbirine bağlayabilir.</p>
C2	<p>-Okuduğu ve duyduğu her şeyi zorluk çekmeden anlayabilir.</p> <p>-Farklı yazılı ve sözlü kaynaklardan edindiği bilgileri özetleyebilir; gerekçe ve açıklamaları bağlantılı bir anlatımla dile getirebilir.</p> <p>-Kendini anında, çok akıcı ve açıkça ifade edebilir. Çözümü güç olan konularda da ince anlam farklılıklarını vurgulayabilir.</p>

(Telc-MEB, 2013, s.31)

Avrupa Ortak Ölçütler Çerçevesi doğrultusunda seviyelere göre hazırlanmış okuma becerisi yeterlik ölçütleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 2.2. AOÖÇ Okuma Becerisi Yeterlik Tablosu (Telc-MEB, 2013)

A1	Tabela, afiş ve kataloglarda kullanılan bildik kelimeleri ve kısa, basit cümleleri anlayabilir.
A2	Gündelik yaşamla ilgili cümleleri ve prospektüs, alışveriş, iş, yakın çevre, seyahat tarifesi vb. anlatımları, kısa ve basit mektupları anlayabilir.

Tablo 2.2. (Devamı)

B1	Olay, duygu ve istekleri barındıran gündelik hayat veya meslek diliyle oluşturulmuş metinleri anlayabilir.
B2	Belli bir görüşle yazılan makale ve raporları anlayabilir.
C1	Modern yazınsal düzyazı metinlerini ve uzun, karmaşık edebî metinleri anlayabilir.
C2	Soyut ve dilsel bakımdan karmaşık yapılar içeren metinleri hiç zorluk çekmeden anlayabilir. (kullanım kılavuzları, uzmanlık makaleleri, yazınsal yapıtlar vb.)

Yabancı dil öğretiminde okuma becerisi önemszenmesi gereken dört temel beceriden biridir. Yabancı dil öğrenen bireyler okuduklarını kavramak ve kavradıklarını dile getirebilmek için okumaya ihtiyaç duymaktadırlar. Okuma becerisini geliştirmek için de materyal olarak metinlerden faydalanılmaktadır. Çakır (2015) yabancı dil öğrenenler için okuma hedeflerini aşağıdaki maddelerle açıklamıştır:

“Dil öğrenmek ve pekiştirmek

Dil girdisi sağlamak (input)

Okuma hızlarını artırmak

Yazma becerilerine katkı sağlamak

Kelime öğrenmek

Dilin gerçek anlamda kullanıldığını görmek

Okuduğu metnin içeriğini öğrenmek

Konu hakkında bilgi sahibi olmak

Kültürel farkındalık sağlamak

Dilsel gelişimine katkı sağlamak

Kişisel gelişimine katkı sağlamak

Hedef dile ait yaşam biçimleri ve dünya görüşleri hakkında bilgi sahibi olmak” (s. 267).

2.3.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisinin Önemi

Okuma, ana dili öğretiminde olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de oldukça önemlidir. Sadece bireysel açıdan değil toplumsal açıdan da bireyin davranışını, düşünme tarzını, çevresindekilerle ilişkisini ve uyumunu kolay bir hâle getirir. Kişilerin dünya

görüşünü ve beğeni seviyesini artırır. Okuma becerisinin geliştirilmesinde öğrencinin okuduğu metinleri anlayabilmesi, bilgi ve kelime hazinesini zenginleştirebilmesi, eleştirel düşünebilmesi ve okuduklarından yararlanabilmesi ana ilkedir (Çakmak, 2019). Bu hedefi gerçekleştirebilecek her metin okuma becerisinin geliştirilmesine fayda sağlayacaktır.

Kurt (2017) farklı kaynakları temel alarak belirlediği yabancı dilde okumanın önemini artıran sebepleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Dil öğrenen bireyler yabancı dilde okumayı temel amaç olarak görmektedir. Bu bireyler işleri gereği veya keyif almak için okumaya yönelirler.
2. Dil öğretiminde benimsenen yöntemler okuma becerisini bir hedef olarak görmüş ve geliştirme amacı gütmüştür. Özellikle dil bilgisi-çeviri yöntemi okuma ve yazma becerisi üzerinde önemle durmuştur.
3. Okuma etkinliği, dil öğrencilerinin herhangi bir kişiye gereksinim duymadan fazla yorulmadan gerçekleştirebileceği bir etkinliktir. Ayrıca öğrenci, öğrenilen dile ait kelime ve kelime gruplarını, kültürel öğeleri ve dil bilimsel yapıları öğrenme olanağı bulur.
4. Dil sınavları tüm becerileri kapsasa da değerlendirme her zaman okuma aracılığıyla yapıldığı için diğer becerilere göre daha ön plandadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma etkinliğini gerçekleştirebilen bir öğrenci öğrendiği dili daha iyi bir şekilde konuşmaya başlar ayrıca hayal kurma yeteneği gelişeceğinden dolayı yazma becerisinde de bir o kadar başarı gösterir. Bunun yanı sıra öğrenci okuduğundan dolayı hedef dildeki kültür seviyesi artacak ve ufku genişleyecektir. Dolayısıyla öğrendiği dilde kendini ifade etme şansı yakalayacaktır. Bu durum da konuşma becerisinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Ancak okuma düzeyinde belirli bir düzeye ulaşamayan yabancı öğrencilerin Türk dilini ve kültürünü tam olarak öğrenmesini bekleyemeyiz (Dincel ve Maden, 2017).

Yabancı dil öğretiminde okuma sınıf içerisinde öğretici ile gerçekleştirilebilecek bir etkinlik olmasının yanı sıra öğrencinin sınıf dışında tek başına gerçekleştirebileceği bir etkinliktir. Ayrıca okuma becerisini geliştirmek, dil öğrenen bireyin diğer becerilerde de gelişmesine katkı sağlamaktadır.

2.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Türleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında okuma becerisine yönelik olarak hazırlanan metinlerin çeşitlilik göstermesi oldukça önemlidir. Öğrenci ne kadar çok metin

türüyle karşılaşırsa öğrendiği dil bilgisi yapılarını ve kelimeleri doğal metinlerde farklı biçimlerde pekiştirme olanağı bulur.

Açık ve İltar (2019) metinleri işlevlerine ve oluşturulma amacına göre iki bölüme ayırmıştır:

“İşlevlerine göre metinler

1. Kullanım işlevli
2. Edebî işlevli
3. Diğer” (s.12).

İşlevlerine göre metinler, gündelik yaşamda karşılaşılan metinlerdir. Bu metinler dilsel açıdan yazınsal nitelikler göstermeyen, herhangi bir estetik kaygı taşımadan oluşturulan okuma materyalleri olma özelliğindedirler. Resmî yazılar, öğretici metinler ve iletişimsel metinler bu tür metinlere örnek gösterilebilir.

“Oluşturulma amacına göre metinler

1. Kurgu metinler
2. Özgün (otantik) metinler
3. Gündelik metinler
4. Yazınsal metinler” (s.12).

Yazınsal metinler de dilsel açıdan ve oluşturulma hedefine göre estetik kaygı güdülerek yazılmış metinlerdir. Bilgi verici metinler, anlatmaya-göstermeye dayalı metinler ve nazım yazınsal metinler grubuna girmektedir. AOÖÇ’ de yazılı metinler şöyle belirtilmiştir:

“Kitaplar, edebiyat, teknik kitaplardan edebî dergilere kadar, dergiler, gazeteler kullanım yönergeleri (el işleri ve “kendi kendine yap” kitapları, yemek kitapları, ders kitapları, çizgi romanlar, broşürler, el ilanları, reklam malzemeleri, resmî tabela ve levhalar, süpermarket, dükkân ve pazar yerlerinde bulunan levhalar, mal paketleri ve etiketleri, bilet, giriş bileti vb., form ve soru katalogları, sözlükler (bir ve iki dilli), ticari ve mesleki mektuplar, faksılar, özel mektuplar, deneme, makale ve alıştırılmalar, muhtıra, rapor ve belgeler, notlar ve iletiler vb., bilgi bankaları (haberler, edebiyat, genel bilgiler gibi)” (Telc-MEB, 2013, s. 96-97)

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinler, oluşturulma hedefine göre kurgu ve özgün olmak üzere iki bölüme ayrılmaktadır. Bu metinler üretilirken Diller İçin Avrupa Öneriler Çerçevesi’nde de önerildiği gibi genel olarak özgün metinlerden oluşturulması gerektiği düşünülmektedir. Özgün metinler günlük hayatı yansıttığından dolayı iletişimsel bir

yapı sergilemektedir. Dolayısıyla öğrencinin günlük hayatta daha kolay iletişim kurmasına olanak sağlamaktadır. Bu durum da ders kitaplarında günlük hayatı yansıtan metinlerden yararlanılmasını ve kullanılacak metinlerin düzeye göre uyarlanmasını gerekli kılmaktadır. Ancak bu metinlerin temel düzeylerde uyarlanmasında zorluklar yaşandığından dolayı kurgu metinlerin temel düzeylerde daha çok kullanıldığı görülmektedir. Yani her düzeyde farklı dil yeterlilikleri kazandırılması gerekliliği sebebiyle kullanılacak olan metin türü farklılıklar göstermektedir (Açık ve İltar, 2019).

Güneş (2013) yabancı dil öğretiminde öğrencilere özgün ve özel olmak üzere iki çeşit metin sunulması gerektiğini belirtmiştir. Özgün metinler dil öğretme amacından çok iletişim amacına yönelik olarak oluşturulan metinlerdir. Özel metinler ise dil öğretimine yönelik olarak hazırlanmış metinlerdir. Öğrenciye sunulacak olan özgün metinler öğrencinin dil becerilerinin gelişmesine fayda sağlamalıdır. Basitleştirme ve düzeltme işlemlerinden geçmemiş gazete, dergi vb. metinler ve öğrencinin seviyesine, ihtiyaçlarına uygun olarak seçilmiş, derecelendirilmiş, düzenlenmiş metinler olmalıdır. Özel metinler ise özgün metinlerden çok farklı olmayan özel olarak hazırlanmış dinleme-anlama metinleri, hedef dil bilgisi yapısını öğretme amaçlı hazırlanmış metinler, sesbilim ve dil bilgisini yorumlayan alıştırma amaçlı metinler ve ders kitabı yönergeleri, açıklamaları ve yönlendirme amaçlı metinlerdir.

AOÖÇ, metinleri doğal olarak üretilmiş ve özel olarak geliştirilmiş olmak üzere iki ana başlık altında toplamıştır. Özel olarak üretilmiş metinler bildirişimsel hedefler taşıırken, özel olarak geliştirilmiş metinler yabancı dil öğretiminde kullanılma amacı güdülerek oluşturulmuştur.

a) *Doğal metinler (bildirişimsel hedef için üretilmiş metinler)*

- Dil öğrencilerinin doğrudan karşılaştığı uyarlanmamış metinler (gazete, dergi, kitap, televizyon yayınları vb.)
- Öğrencinin düzeyine göre belirlenmiş ya da düzeyine göre uyarlanmamış metinler

b) *Özel metinler (yabancı dil öğretimi için üretilmiş metinler)*

- Doğal olarak üretilmiş metinlerle benzerlik gösteren metinler
- Dilsel öğelerin öğretimine yönelik olarak hazırlanmış metinler
- Öğrenilen dilsel yapıyı pekiştirme amaçlı hazırlanmış alıştırmalar
- Ders kitaplarında yer alan yönergeler, dil bilgisi açıklamaları vb. (Telc-MEB, 2013).

Temel ders kitaplarında kullanılan özel metinlerin genellikle yabancı dil öğretiminde uzman olan kişilerce üretildiği gözlemlenmektedir. Bu durum, daha çok özgün metinlere uygulanan sadeleştirilme işleminin temel seviyede metin oluşturulması açısından bir sorun teşkil etmektedir. Bu nedenle orta ve ileri seviye ders kitaplarında daha çok özgün metin türünden yararlanıldığı söylenebilir.

Kınay (2016) yabancı dil öğretiminde kullanılacak metinleri, özgün ve uyarlanmış/değiştirilmiş olmak üzere iki bölüme ayırmıştır. Özgün metinler ana dili konuşurlarının doğal iletişim ortamlarında oluşturulmuş olan metinlerdir.

2.4.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Özgün Metin

Oluşturulma amacına göre metinler arasında yer alan özgün metinler de kendi içerisinde gündelik metinler ve yazınsal metinler olmak üzere ikiye ayrılabilir. Gündelik metinler herhangi bir estetik kaygı güdülmeksizin hazırlanmış ve hedef kitlesi ana dili okurları olan menü, bilet, afiş, garanti belgesi, duvar yazısı vb. metinlerdir. Yazınsal metinler ise estetik bir kaygı ile kaleme alınan ve hedef kitlesi ana dili okurları olan roman, hikâye, masal, efsane vb. metinlerdir (Açık ve İltar, 2019).

Yabancı dil öğretiminde iletişimsel yaklaşıma göre özgün metin kullanımına olumlu bakılmaktadır. Bu yaklaşımla birlikte ortaya çıkan Hymes'in iletişimsel yeti kuramı dil öğretiminin amacı hâline gelmiştir. İletişimsel yaklaşıma göre yapılacak olan dil öğretiminde benimsenen özgün metin kullanımının üzerinde durduğu konu, öğrenciyi mümkün olduğunca dilin doğal örnekleriyle karşılaştırmaktır (Kınay, 2016). Dil öğrenen bireylerin en çok ihtiyaç duydukları şey iletişimsel becerilerini geliştirmektir. Bunu sağlamanın bir yolu da doğal bir şekilde oluşturulmuş olan özgün metinlerden yararlanmaktır.

Güneş (2013) son yıllarda gelişen dil öğretim yaklaşımlarına dayanarak kullanılmış olan metinleri edebî metinler, üretilmiş metinler, özgün ve özel metinler olarak gruplandırmıştır. Özgün metinler bilişsel yaklaşım doğrultusunda öğretimde yer almaya başlamıştır. Bu yaklaşımla birlikte gazete, mektup, haberler, roman özetleri, şiirler, afişler, yemek tarifleri, biyografiler vb. metinler kullanılmaya başlanmıştır. Dil öğretiminde kullanılan metinlerin öğrencinin becerilerini geliştirmesi ve kalıcılığını sağlaması açısından faydalı olduğunun önemi üzerinde durulmuştur.

Hedef dile yönelik iletişim yetisinin geliştirilebilmesi için özgün dil ürünlerinin öğrencinin hedef dilde kazanması gereken beceriler ve bilgi seviyesine göre seçilmesi

gerekmektedir. Metin tercihinin doğru bir şekilde yapılmaması ve metinlerin yanlış uyarlanmasına dair kaygılar özgün metinlerin başlangıç ve orta seviyelerine uygun olmadığı düşüncesini ortaya çıkarmaktadır. Devamlı olarak dilsel açıdan kolay ve doğal olmayan ürünlerle karşılaşan öğrenciler kısa bir süre başarılı olsalar bile uzun süre başarılı olamayabilirler. Kısaca belirtmek gerekirse, doğru ve uygun bir şekilde verilen özgün metinler, öğrencilerin iletişimsel becerilerinin gelişmesine olanak sağlar (Durmuş, 2013c).

Dil öğretiminde okuma becerisini geliştirmek için kullanılacak özgün materyallerin kaynakları sınırsızdır. En çok kullanılanlar gazete, dergi, televizyon programları, filmler, şarkılar ve yazınsal ürünlerdir. Bu özgün materyaller öğrencinin ihtiyaç duyabileceği sınıf ortamının dışındaki bağlamları da yansıtabilecek türlerden oluşmalıdır (Berardo, 2006). Ayrıca özgün metinler içerik, dilsel yapı ve okunabilirlik seviyeleri açısından uygunluk göstermelidir. Bunların yanı sıra ilgi çekici, motive edici ve öğrencinin dilsel yetkinliklerini geliştirebilecek nitelikte olmaları gerekir.

2.4.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metin

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sadeleştirilmiş metin kullanımına yönelik birçok uzman farklı görüşlere sahiptir. Bazı uzmanlar sadeleştirilmiş metinlerdeki dilin özgün metindeki dilden farklılık göstermesi nedeniyle sadeleştirilmiş metnin kullanılmasını tavsiye etmemektedir. Sadeleştirilme sürecinde, özgün metindeki birçok dilsel yapı çıkarıldığı ya da değiştirildiği için metnin doğal yapısının bozulduğunu savunmaktadırlar.

Honeyfield (1977) metin sadeleştirilmenin iki yönünün olduğunu yani dili ve içeriği sadeleştirilmenin özgün metinden önemli bir ölçüde farklı bir malzeme oluşturduğunu belirtmektedir. Özgün metinde sık ve az kullanılan kelimelerin rastgele bir dağılımı, cümle uzunlukları ve çeşitliliklerinin olması metne otantik bir karakter vermektedir. Sadeleştirilen metinlerde az kullanılan kelime değiştirimi yapıldığı ve cümle yapıları ve uzunlukları değiştiği için oluşturulan metinde bozulmalar olmaktadır. Bu da okuma stratejilerinin tam olarak gerçekleşmemesine sebep olmaktadır (aktaran Claridge, 2005).

Swaffar (1985) ise özgün metnin ilk olarak anlamsallık içerdiğini ve söylemsel özellikler taşıdığını, ancak sadeleştirilmiş metinlerin iletişim kurmaktan ziyade dil öğretme amacıyla oldukları için bu özellikleri taşımadıklarını belirtmektedir (aktaran Claridge, 2005).

Özgün ve sadeleştirilmiş metinlerin kullanımı konusunda birçok çalışma yapılmıştır. Coleman (1962) ve Ali (1994) gibi bazı çalışmalar, sözcüksel ve sözdizimsel olarak

sadeleştirilmiş olan metinlerin okuma-anlamayı geliştirdiğini göstermektedir. Ancak Blau (1982) tarafından yapılan çalışmalar sadeleştirilmiş olan bir metnin okuma-anlama açısından daha başarılı olmadığını göstermektedir. Adel Twessi (1998) tarafından yapılan çalışma da bu sonuçları doğrulamaktadır. Özgün metinler dilsel açıdan öğrencinin seviyesine uygun olmadığı için her zaman faydalı bulunmamıştır. Bununla beraber, çeşitli türlerdeki farklı sadeleştirmeler ve değiştirimler arasında en iyi sonuçları verenlerin de en basite indirgenmiş metinler olmadığını söylemek mümkündür. Buna bağlı olarak özgün metinleri okuyan öğrencilerin de başarı sonuçlarının kötü olduğu söylenebilir (Toro, 2002).

Metinlerin sadeleştirilmesindeki temel hedef, sadeleştirilme yapılacak olan metnin okunabilirlik ve anlaşılabilirlik düzeylerinin artırılarak okuyucuların bilişsel yükünü hafifletmektir. Sadeleştirilme yapılırken asıl mühim olan, öğrencinin seviyesine uygun olmayan dil bilgisel yapıları, kelime ve kelime grupları bakımından seviyeye uygun bir hâle getirmektir (Crossley vd. 2012).

Bu alanda çalışan çoğu uzman yabancı dil öğretiminde özgün metin kullanımının doğru olduğunu söylese de sadeleştirilmiş metinlerle çalışmanın yarar sağladığını savunan dilbilim uzmanları da sayıca fazladır.

Bazı uzmanlar yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metinlerin okuma becerisini geliştirme konusunda daha çok katkı sağladığını düşünmektedir. Bunun gerekçesi olarak da Krashen (1985)'in 'anlaşılır girdi kuramını' göstermektedirler. Bu kuram öğrenciye verilecek olan etkinliklerin, öğrencinin dil seviyesinin bir derece üstünde olması gerektiğini savunmaktadır. Ancak öğrencinin seviyesinin çok üstündeki metinler anlaşılır olmadığından dolayı yararlı olmaz. Özgün metinlerin mi ya da sadeleştirilmiş metinlerin mi okuma becerisinin geliştirilmesinde başarılı olduğunu kanıtlamak için yapılan çalışmalar sadeleştirilmiş metinlerin daha başarılı olduğunu göstermektedir (Bölükbaş, 2015). Aynı şekilde Özüdoğru ve Dilman (2014) Krashen'in 'anlaşılabilir girdi kuramının' dil öğretiminde en önemli unsur olduğunu ve bu kuram aracılığıyla, öğrencinin, eğitim sürecinde dil bilgisi dersi olmasa da dil bilgisi yapılarını kavrayabileceğini söylemektedir.

Dil öğretiminde en verimli sayılılardan biri Krashen'in anlaşılabilir girdi kuramıdır. Bu kuram sayesinde, öğrenciler hedef dili doğal bir düzen içinde öğrenmektedirler. Öğrencinin bilgi düzeyinin üzerinde bir girdi söz konusudur. Bu girdi kavrandıkça öğrenci daha ileri düzeyde dil bilgisel, biçimsel ve anlamsal yapılara maruz kalacaktır. Maruz

kaldıkları girdiyi anlaşılır yapmanın bir yolu da hedef metnin düzeye uygun bir şekilde uyarlanmasını sağlamaktır (Kınay, 2016).

Sandom (2013) çalışmasında değiştirilmiş metinlerin öğrencilerin okuma akıcılığını geliştirmenin bir yolunu açmak için önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğrenciler, değiştirilmiş metinleri okumanın faydalarını anladıklarında ve değiştirilmiş metinler bir dil programında uygun bir şekilde yer aldığına, değiştirilmiş metinlerin öğrencilere otantik bir okuma deneyimi kazandıracağını iddia etmektedir.

Metin sadeleştirme, özgün metindeki belirli kelimeleri çıkarmak ya da metni kısaltmaktan ziyade özgün metindeki anlamı koruyup öğrencinin düzeyinin üstünde olan, bilmediği kelimeleri ve dil bilgisel yapıları bildiği kelime ve dil bilgisel yapılarla anlatmaktır. Fakat özgün metinlerin hepsi sadeleştirilmeye ihtiyaç duymaz. İlân, afiş, hava durumu çizelgeleri, mönü vb. metinler, içlerindeki kelimeler bilindiğinde bağlamdan da anlaşılabilirler. Ancak uzun cümleler, zor yapılar, soyut anlamlar barındıran metinler düzeye göre uyarlandığında öğrencinin öğrenme isteğini artırabileceği gibi onlara anlaşılır dilsel girdi sunma imkânı tanır (Bölükbaş, 2015).

2.4.3. Metin Sadeleştirme Ölçütleri

Berardo'ya (2006) göre özgün metinler öğrenciye sunulmadan önce, anlaşılabilirliği artırabilmek için uygun bir hâle getirilmelidir. Bunun temel yolu ise metinleri öğrencinin seviyesine göre basitleştirmektir. Ayrıca Berardo (2006) metindeki zor kelime ve yapıları çıkarmak metnin otantik yapısını bozabileceği kaygısıyla sadeleştirme yaparken dikkate alınması gereken parametreleri üç maddede toplamaktadır. Bunlar:

- Dilde sadelik (dil bilgisel yapılar, kelime öğeleri, okunabilirlik)
- Bilişsel sadelik (yaş, eğitim, öğrencinin ihtiyaçları)
- Psikolojik uygunluk (Geleneksel sosyal normları takip ediyor mu?)

Kaynak metin içerisindeki, özellikle sözdizimsel, sözcüksel ve anlamsal unsurlar, çeşitli dilbilimsel işlemler yoluyla okuyucuların daha kolay anlayabileceği metinlere dönüştürülmektedir. Bu süreçte kaynak metindeki sözdizimsel, anlambilimsel ve sözcüksel yapılar, okuyucu hedef kitlenin niteliğine ve dil seviyesine göre değiştirilmektedir. Sadeleştirme sürecinde gerçekleştirilen bu işlemleri belirtmek için değiştirim terimi kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra sadeleştirilecek olan metinlere uygulanan ekleme (genişletim, açıklama vb.), çıkarma (kısaltma, düşürme vb.) gibi işlemler için de değiştirim

terimi kullanılmaktadır. Ayrıca bu metinlerde değiştirim yaptığımız sırada okuyucunun düzeyine, özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre gerçek anlamından farklılık göstermeyecek yapıları kullanmak yararlı olacaktır (Durmuş, 2013d). Metinlerin sadeleştirilme sürecinde kullanılan temel kavram ve terimler şunlardır:

“Metin değiştirim (text modification), kaynak metin ile bu metin üzerinde yapılan bir dizi dilbilimsel değişiklik sonucunda ortaya çıkan hedef metin arasındaki ilişkiyi karşılamaktadır.” “Özetleme (summarization), sadeleştirme (simplification), kısaltma (shortening, abridgement), bölme (splitting), açımlama (paraphrasing), genişletim (elaboration), birleştirme (merge), yerine koyma (substitution) düzenleme (edition), düşürme (dropping), eksiltme (ellipsis) vb. işlemler sonucunda ortaya kaynak metinden farklı yeniden oluşturulmuş (rewritten, recreated) bir metin çıkmaktadır. Burada sıralanan değiştirim işlemlerinden bazıları, başlı başına bir değiştirim türü olabilirken (örneğin özetleme, sadeleştirme, genişletim), bazıları bir veya birden fazla değiştirim türünde karşılaşılan birer değiştirim işlemidir (örneğin kısaltma, bölme, açımlama, birleştirme, yerine koyma, düşürme, eksiltme)” (Durmuş, 2013d, s. 392-393).

Bölükbaş (2015) başka yazarlarbelirli metin sadeleştirme ölçütlerini şu şekilde belirtmiştir:

“1. Sözcüksel değiştirme:

- a) Az kullanılan sözcük ya da ifadenin, daha sık kullanılan sözcük ya da ifadeyle değiştirilmesi.
- b) Cümleden bazı sözcük ya da ifadelerin atılarak sözcüksel yoğunluğın azaltılması.
- c) Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla cümleye yeni sözcük ya da ifadelerin eklenmesi.

2. Sözdizimsel değiştirme:

- a) Devrik cümlelerin kurallı hâle dönüştürülmesi ve cümledeki sözcüklerin ya da ifadelerin yeniden sıralanması.
- b) Uzun cümlelerin kısa cümlelere ve bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi, yani cümlenin bölünmesi.
- c) Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı cümlelerin sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık vb. anlamı taşıyan bağlaçlarla birleştirilmesi.

3. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme:

- a) Sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni küçültme.
- b) Yapısal ve anlamsal olarak karmaşık olan ifadeleri yeniden kurma.
- c) Cümledeki örtük anlatımları ya da anlaşılması zor yapıları açıklamak için metne eklemeler yapma.

4. Biçimsel değiştirme: Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla bir paragrafın birkaç parçaya bölünmesi ya da bağlaçlar kullanılarak iki paragrafın birleştirilmesidir.” (s. 928).

Specia'nın (2010) çalışmasında belirlediği sadeleştirme işlemleri ise şöyledir:

- “Sadeleştirilmiş olan yapıları korumak
- Bilinmeyen veya karmaşık olan sözcüksel yapıları bilinen, daha az karmaşık olan sözcüksel yapılarla değiştirmek
- Deyim ve bağdaştırma şeklindeki sözcük gruplarını; söylemin, konuşmanın anlamayı güçleştirecek bazı belirteçlerini/işaretleyicilerini değiştirmek
- Sözdizimini kurallı yapı hâline getirmek
- Edilgen yapılı cümleleri etken çatılı hâle getirmek
- Cümleciklerin yerini değiştirmek veya karmaşık yapılar ise basit yapılara dönüştürmek
- Cümleleri bölmek veya birleştirmek
- Cümleleri veya cümlelerin bir kısmını düşürmek/atmak” (aktaran Durmuş, 2013, s. 400).

Durmuş ve Cihangir (2018) ders kitaplarındaki metinlerde uygulanan sadeleştirme işlemlerinin sezgisel yolla yapıldığını belirterek şöyle sıralamıştır:

- “Eksiltmeler aracılığıyla metnin hacminde yapılan sadeleştirmeler;
- Metin içi ilişkiler ve göndermeler çıkarılarak veya bu tür sözcüklere ve söz öbeklerine yer vermeyerek yapılan sadeleştirmeler;
- Daha kapsamlı ve çok yönlü olabilecek içeriğin yaratacağı bilişsel yükü hafifletmek ve dil öğretimi etkinliklerinde kullanılabilir alıştırmalara uygunluk sağlamak üzere, içeriği sınırlandırmaya dayalı sadeleştirmeler;
- İçeriği, belirli ve sınırlı bir mesaj veya bilgi etrafında oluşturarak yapılan sadeleştirmeler;

- Düzey planlaması içinde öğretilecek yapılara odaklı ve onlarla sınırlı anlatım özelliklerini gözeterek sadeleştirmeler.” (s. 693).

Eroğlu'na (2015) göre metinlerin değiştirim sürecinde sadeleştirme yapılırken somut ve soyut sözcük oranlarına, sözcüklerin temel anlam ve yan anlam oranlarına, sözcük türlerinin çeşitliliği ve oranlarına dikkat edilmesi gerekmektedir. Ayrıca yazınsal metinlerdeki kurgunun ve edebî anlatımların özgünlüğünün bozulmamasını sağlama amacıyla adlaştırma, ortaç ve ulaçlar gibi dil bilgisel yapıların seviyeye uygun bir şekilde korunması ya da çıkarılması, zarfî yapılarının gerektiği ölçüde iki bağımsız cümleye ya da tek kelime veya ikileme şekline dönüştürülmesi mümkündür. Seçilecek olan metinde mecazi yapıların fazla olmamasına dikkat edilmelidir. Aksi hâlde sadeleştirme yapılırken mecazi yapılar çıkarıldığında metin özgünlüğünü yitirip yapay bir metin hâline gelir. Mecazi yapılar çıkarılmadığında ise metnin anlaşılabilirlik düzeyi azalır.

Söz varlığı düzeyinde yapılan sadeleştirmede; hedef kitle tarafından anlamı bilinmeyen ya da anlamasını güçleştirecek yapılar metinden çıkarılmalıdır. Bunlar ayrıca kullanım oranı düşük sözcükler, uzmanlık ile ilgili sözcükler veya mecazi sözcük/sözcük grupları olabilir. Bu sözcük veya sözcük gruplarının yerine eş ya da yakın anlamlı sözcük ya da sözcük grupları seçilebilir. Bunun yanı sıra yan anlamıyla kullanılan sözcüklerin öğrencinin seviyesine uygun bir şekilde temel anlamlarıyla değiştirimi yapılabilir. Bu işlemleri yaparken metnin içeriksel yapısının değişmemesine özen gösterilmesi metnin doğallığının korunması açısından oldukça önemlidir. Sözdizimi düzeyinde yapılan sadeleştirme işleminde; esas olan kaynak metindeki seviyeye uygun dil bilgisi yapılarını korumaktır. Mümkün olduğunca kurallı sözdizimi tercih edilebilir, öğrencinin bilmediği ya da anlaşılması zor olan yapılar metinden çıkarılabilir, yerine daha kolay anlaşılır yapılar getirilebilir. Cümle uzunlukları kısaltılabilir ya da birkaç cümle şeklinde verilebilir. Eksilteli cümleler öğrencinin anlamasını zorlaştıracak düzeydeyse çeşitli kelime ya da kelime grupları kullanılarak tamamlanabilir (Durmuş, 2013d).

Dilidüzgün (1995) metinleri, özgün yapılarını kaybetmemelerine özen göstererek daha önceden dersin hedeflerine göre belirli bir oranda düzenlemek gerektiğini vurgulayarak özgün metinlerin amaca uygun bir şekilde kullanılabilmesi için şunlara dikkat edilmesi gerektiğini belirtmektedir:

“Özgün bir metnin bir yönelimi vardır, bir şeyler iletmek ister ve bu yönelim belli bir dilbilgisi yapısını sunma uğruna yitip gitmemelidir.

Özgün bir metnin gerçek yaşamda iletisine uygun bir alıcısı vardır.

Özgün bir metnin belirli bir biçimi vardır, gazete yazısı, anlatı vb. gibi.” (s. 38).

Kısacası özgün bir metni sadeleştirirken metnin biçiminin, ahenginin, kurgusunun bozulmamasına özen göstermek gerekir. Aksi hâlde metin tüm orijinalliğini kaybedip bambaşka bir yapıya bürünür.

2.5. Metindilbilim Bağlamında Metin

Metindilbilim, genel dilbilimin alanlarından biridir. Metin kavramıyla ilgili çalışmalar ve bu alandaki çalışmaların cümlelerin ötesine geçerek metindilbilimin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Metinde en büyük birim olan cümle yerine metnin tamamının temel alınması üzerinde durulmaya başlanmıştır. Dolayısıyla metin incelemeleri cümlelerin şekil yapısından daha çok metnin bütününe ele alan işlevsel bir yapıya bürünmüştür (Aydın, 2012).

Metin sadece cümlelerden oluşan bir bütün değildir. Aksine cümlelerle tamamlanan anlamlı bir yapıdır. Metin kendine ait özellikler taşır. Metin, dil dışı öğelerle kavranabilen bir öğeyken; cümle, biçimsel bir dil bilgisinin temelini oluşturan bir kuramsal tabandır. Kısaca belirtmek gerekirse cümle dil bilgisine aittir, metin ise iletişimsel boyutta değerlendirilmesi gereken bir süreçtir (Günay, 2007). Metin oluşturmanın en önemli koşulu ‘iletişimi gerçekleştirme’ işlevini yerine getirmektir. İletişimin tam olarak gerçekleştirilmesi iyi düzenlenmiş metinlerle mümkündür.

Bir metnin ‘metinselliği’ ilk olarak bağlaşıklık ve bağdaşıklık ölçütleriyle belirlenmektedir. Ancak amaca uygunluk, kabuledilebilirlik, duruma uygunluk, metinlerarasılık ve bilgisellik ölçütleri de metinselliği belirleyen ölçütlerdendir. Bağlaşıklık ve bağdaşıklık dil bilgisel ve sözcüksel bağlantıları ve tutarlılığı da içine aldığından dolayı metin odaklı ölçütler olarak benimsenmektedir. Metin içi dil bilgisel/sözcüksel ilişkileri ve tutarlılığı kapsadıklarından dolayı metnin iletişimsel işlevini sağlamaktadırlar (Dilidüzgün, 2017). Bir metnin iletişimsel görevini tam olarak yerine getirebilmesi için metinlerin bu ölçütler açısından yeterlilik göstermesi gerekir.

Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak olan metinlerin sadeleştirilme aşamasında metinsellik ölçütleri olarak görülen bağlaşıklık ve bağdaşıklık ölçütlerine dikkat etmek gerekmektedir. Bağlaşıklık ve bağdaşıklık ölçütleri metnin sadece dil içi değil, dil dışı unsurlarla da kavranmasını sağlamaktadır.

2.5.1. Bağdaşıklık

Günay (2007) bağdaşıklığı yazılı olarak oluşturulan bir metnin cümleler arasındaki bağıntılarını sağlayan özelliklerin tümü olarak değerlendirmektedir. Bu özellikler metinde farklı şekilde görülebilmektedir. Bunlar bazen ortak bir gönderge, bazen de eylem zamanlarındaki uyum veya zamirle yapılan artgönderimlerdir. Yani, metindeki unsurları başka unsurlarla belirtmek ve metni oluşturan cümleler arasındaki ilişki bağdaşıklık şeklinde tanımlanabilir. Vardar'a (1998) göre bağdaşık ifadesi, bağdaşma gösteren ögelerdir. Bağdaşma ise, cümlede bir arada olabilen anlambirimler arasındaki ilişkidir. Aynı özelliği göstererek bağdaşan anlambirimler aynı sınıfta bulunurlar. Aksan (1999) bağdaşıklığın bir metni oluşturan sözcükler arasındaki anlam ilişkileriyle beraber dil bilimsel ilişkilerin yer almasına karşılık geldiğini belirtmiştir.

Karatay'a (2010) göre bağdaşıklık ise metindeki unsurların birbirine bağlı olmasıdır. Metnin kendi içindeki tutarlılığını yansıtması bakımından metin oluşturmada önemli bir kavram olarak öne çıkar. Metnin kendi içindeki dil bilimsel yapısının birbirine bağlı olma durumudur. Lüleci (2016) metnin yüzey yapısında yer alan kelimelerin bazı dilsel biçim ve kurallara göre düzenlendiğini ve bu düzenlemenin, kelimelerin ve diğer birimlerin dengeli bir biçimde bütün oluşturması gerektiğini söylemektedir. Metindeki anlamın çözülmesi bu birimlerin hepsinin göz önünde bulundurulmasıyla çözülebilir.

Günay (2003) metnin bağdaşıklık gösteren unsurlarını şu şekilde sunmuştur:

- a) Metindeki ana unsurların her zaman tekrarı söz konusudur.
- b) Metinde yer alan her bilgi okuyucuya açık olarak verilmez. Örtük bir şekilde verilerek okuyucunun bağlamdan hareketle anlaması beklenir.
- c) Metnin konusu bağlamında anlamsal açıdan ortaya konulan temel bir yönelim vardır.
- d) Metindeki olay dil bilimsel zamanlar açısından birbiriyle bağlantılı şekilde aktarılır.
- e) Metindeki bölümler ve cümleler arasındaki bağlantıları kuran yapılar bulunur.

Yukarıdaki görüşlerden hareketle metindeki kelime, cümle ve paragraflar dil bilimsel ve anlamsal açıdan bir bütünlük oluşturmak adına birbirleriyle ilişkili olmak durumundadır. Birbiriyle ilişkili olmayan yapıların bulunması metnin metin olma özelliğini ortadan kaldırır.

2.5.2. Bağlaşıklık

Bağlaşıklık, cümlelerin art arda getirilerek birbirleriyle bağlantılar kurularak bir bütün oluşturulmasıdır. Cümlelerin yalnızca art arda getirilmesiyle bir metin oluşturulması mümkün

değildir. Metindeki unsurların kelime, dil bilgisi ve sözdizim boyutunda bağlantıların kurulması bağlaşıklık kurulmasını sağlar. Bağlaşıklık olmayan bir metnin metinsel özellikler taşımasını bekleyemeyiz (Gürğün, 2016).

Bağlaşıklık kavramı altında sözcüksel ve dil bilgisel bağlaşıklık hakkında bilgi sunulacaktır.

2.5.2.1. Dil bilgisel Bağlaşıklık

Dil bilgisel bağlaşıklık metinlerdeki kelimeler, kelime öbekleri ve cümleler arasındaki dil bilgisel bağların kurulması anlamına gelmektedir. Dil bilgisel bağlaşıklığın kurulması metnin bütünlüğü ve anlamı açısından önemlidir (Dilidüzgün, 2017). Bu bölümde dil bilgisel bağlaşıklık adı altında değiştirim, eksilti ve gönderim kavramları üzerinde durulacaktır.

2.5.2.1.1. Değiştirim

Gürğün'e (2016) göre değiştirim bazı öğelerin adın, fiilin ya da cümlenin yerine geçerek eski bilginin yeniden metne yeniden ilâve edilmesidir. Değiştirim öğelerinin kullanılmasıyla metinde gereksiz tekrarlardan kaçınılarak yeni bilgilerin metinde ön plâna çıkması sağlanır. Ayrıca değiştirim yapılan cümlelerdeki eski bilgi kısa bir şekilde tekrar edilerek korunur. Vardar (1998) değiştirimi anlatım veya içerik düzleminde, aynı dizide yer alan öğelerin yerine diğerini koyma işlemi ve üretici-dönüşümsel dil bilgisinde, silinen bir kurucu yerine başka bir öge getirme işlemi olarak tanımlamıştır.

Dilidüzgün (2017) değiştirimin anlamdan çok kelimeler arasında ortaya çıktığını ve değiştirimi belirleyen unsurların değiştirilen ifadenin dil bilgisel işlevi olduğunu söylemektedir. Buna göre değiştirim ögesi, ada dayalı, fiile dayalı ve cümleye dayalı olarak oluşturulmaktadır. Bunlar şu şekilde örneklendirilebilir:

Ada dayalı değiştirim

A: Türk kahvesi içer misin?

B: Evet, lütfen. Şekersiz olsun.

Fiile dayalı değiştirim

Baba: Ayşe, sen mi açtın dolabı?

Ali: Hayır, baba. Ben yapmadım.

Cümleye dayalı değiştirim

Anne: Masayı toplayıp bulaşıkları yıkadın mı?

Kız: Hayır, anne. Toplayınca yapacağım.

2.5.2.1.2. Eksilti

Aydın'a (2012) göre eksilti metindeki bir olgunun atılıp okuyucu tarafından çıkarımsal olarak doldurularak anlaşılmasıdır. Bu da anlatımın daha etkili bir duruma getirilmesini sağlar. Cümlelerin metindeki anlamını kaybetmemesi eksiltinin mantık çerçevesinde ve dil bilgisel olarak doğru bir şekilde yapılması gerekir. (Özkan, 2004) eksiltili yapı kullanıldığında okuyucunun aktif hâle geldiğini ve metin üreten kişi ile okuyucu arasında ortak bir anlam alanı oluştuğunu belirtmektedir. Güven'e (2014) göre eksiltili yapılar, metnin anlamını bozmadan bazı ifadelerin düşürülmesidir. Bu ifadeler düşürüldüğünde de metindeki mesaj okuyucu tarafından hâlâ anlaşılabilir durumdadır.

(Cümle Eksiltisi)

Dün Kemal'i gördün mü?

Evet. (Dün Kemal'i gördüm.)

(Ek Eksiltisi)

Çocukların kıyafet, kitap ve oyuncaklarını dolaba koydum.

(Ortak Öge Eksiltisi)

Hasan, işlerini bitirdi. Eşyalarını topladı. Valizini alıp havaalanına gitti. (Bütün cümlelerde Hasan ortak öznedir).

Eksilti yapıldığında anlamın bozulmaması için diliçi bağlamın oluşturulması gerekir.

(Uzun-Subaşı, 2003) diliçi bağlamı oluşturan bütüncül yapıları şu şekilde belirtmiştir:

(Yüklemi kuran çekimli fiil özne gerektirir.)

(Siz) neden erken geldiniz?

(İyelik ögesi tamlayan öge gerektirir.)

Elif çok yoğun. Hiç (Elif'in) vakti yok.

(Geçişli çatıdaki yüklemcil öge nesne gerektirir.)

A: Odanı temizledin mi?

B: (Odamı) temizledim.

(Zarf yüklemcil öge gerektirir.)

A: Sınavın nasıl geçti?

B: Harika (geçti).

Eksilteli yapının doğru bir şekilde yapılması durumunda anlamsal olarak bir bütünlük ve özgünlük oluşmasını sağlanabilir. Bu şekilde anlatılmak istenen düşünce kısa ve anlamlı bir şekilde ifade edilmiş olur. Bu sebeple eksilteli kullanımların hem dil bilgisel hem de mantıksal olarak doğru kurulması cümlelerin kavranması açısından önem taşır (Balcı, 2006).

2.5.2.1.3. Gönderim

Melanlıoğlu (2017) bir metinde aynı kelime ya da ögelerin tekrar edilmesini engellemek ve akıcı bir yapı sergilemek amacıyla onların yerine kullanılacak kelimelerin getirilmesi gönderim olarak tanımlanmaktadır. Gönderim sayesinde metin içerisinde aynı kelimelerin tekrar edilerek kullanılması sonucu anlatımın sıradan bir hâl alması önlenmektedir. Balyemez'e (2010) göre gönderim dilsel bir birimin kendinden önceki ya da sonraki bir dilsel birimin yerine geçmesi ve o birime karşılık gelmesidir. Bu yönüyle, gönderimler metinde bazı ögelerin tekrar edilmesini önlediği gibi metnin gereksiz bir şekilde uzatılmasının önüne geçmektedir. Gönderim artgönderim ve öngönderim olmak üzere iki şekilde yapılabilir.

Artgönderim metinde daha önce bahsedilen veya isimlendirilen bir ögenin daha sonraki cümlede gönderim ögeleriyle tekrar edilmesidir (Aydın, 2012). Elyıldırım (2008) çalışmasında cümlelerin birbiri ardına ve birbirine bağlanarak oluşturulduğunu ve bu bağların artgönderimler aracılığıyla sağlandığını belirtmiştir. Artgönderimler şu şekilde örneklendirilmiştir:

“Ayşe ona para verdi.” cümlesinde ‘ona’ ifadesinin neye karşılık geldiğinin anlaşılması için cümleden önce başka bir cümlelerin olması beklenir. Kendinden önceki cümle “Ayşe Ali’ye para verdi.” ise ‘ona’ ifadesi Ali’ye gönderimde bulunur.

Dilidüzgün'e (2017) göre öngönderim metin içindeki kişi, durum veya kavramların daha önce anlamsal olarak anlaşılmayacak şekilde verilip daha sonra açık bir şekilde adının verilmesiyle daha önceki gönderim ögesinin anlaşılır olmasının sağlanmasıdır. Öngönderim şu şekilde örneklendirilebilir: “Göle maya çalan da o (Nasreddin Hoca) değil miydi? Kazanı doğurtan da, şu Nasreddin Hoca?” (s. 54).

Artgönderim ve öngönderim unsurları her metinde bulunur. Bu unsurlar metnin bütünlüğünü sağlamak ve sıralı cümlelerin yer aldığı paragraflarda dil ekonomisi yapmak adına kullanılır. Bu yapıların bağlamsal bir durumla ilgili olduğu söylenebilir. Metinde daha

sık aralıklarla yapılan gönderimler ise metin içindeki tutarlılık ve bağıntı ile ilgilidir (Günay, 2007).

2.5.2.2. Sözcüksel Bağlaşıklık

Aynı kavram alanından kelimelerin kullanımı ile ilgilidir. Bir kelimenin arka arkaya gelen iki cümlede de geçmesi, tekrarlanması ve bağlama uygun kelimelerin kullanılması durumudur. Metindeki ana fikri destekleyen yardımcı fikirlerin mantıklı ve birbiriyle bağlantılı şekilde verilmesi gerekir (Karatay, 2010). Bir metinde yalnızca dil bilimsel düzenlemelerle değil kelime kullanımı ile ilgili düzenlemelerle de bağlaşıklık kurulabilir. Kelime bağlaşıklığı aynı kelimenin tekrar edilmesi veya eş ya da yakın anlamlı kelimelerin tekrar edilmesiyle oluşabileceği gibi kelimenin üst anlamlısının veya genel anlamlı kelimenin kullanımıyla da gerçekleşebilir Güven (2014). Kısacası kelime bağlaşıklığında asıl önemli olan kavramların, kelimelerin birbiriyle anlamsal bağlar kurarak metnin kurgusunu bozmadan kullanılmasıdır.

Keçik ve Uzun'un (2003) çalışmasında, sözcüksel bağlaşıklığı oluşturan bağlantılar şu şekilde sunulmaktadır:

- Bir kelimenin aynı şekilde yinelenmesi
- Eş anlamlı ve yakın anlamlı kelimelerin kullanılması
- Üstterim ve alt anlamlı kelimelerin kullanılması
- Genel anlam içeren kelimelerin kullanılması

Eşdizimsel örüntüleme, aynı kavram alanındaki kelimeler arasında kurulan bağlantılardır. Aynı bağlamda kullanılan kelimeler birlikte bir anlam oluştururlar. "Eşdizimsel örüntüleme taşıyan sözcükler, bir anlamda, bireylerin zihinlerinde olaylar, durumlar, yerler, kişiler ve nesnelere için oluşturdukları şemalara yönelik göstergeler durumundadır." (Uzun-Subaşı, 2006, s. 700). Vardar (1998) eşdizimliliği iki veya daha fazla sayıda dilsel ögenin genel olarak aynı dizimde bulunması olarak tanımlamıştır.

"Ne kadar güzel *zaman* geçirdik. *Saatler* su gibi aktı. Burada ise *dakikalar* geçmiyor."

Yukarıdaki cümlede 'zaman-saat-dakika' kelimeleri kullanılarak bağlaşıklık bir metin elde edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Çalışmanın Modeli

Çalışmanın modeli nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizidir. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olaylarla ilgili yazılı materyallerin analiz edilmesidir. Araştırmada hangi dokümanların kullanılacağı önemlidir ve veri kaynağı olarak kullanılabilmesi çalışmanın problemiyle ilgilidir. Doküman inceleme, belli bir amaca uygun olarak dokümanlara ulaşma, orijinal olup olmadığını kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma aşamalarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bu aşamalara göre ilk olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ve çalışmanın veri kaynağı olan ders kitabına ulaşılmıştır. Ders kitabında yer alan metinlerin uyarlanmış olup olmadıkları asıllarına ulaşılarak belirlenmiştir. Asıllarına ulaşılabilen metinler metin uyarlama ölçütlerini değerlendirmeye yönelik hazırlanmış olan metin değerlendirme aracına göre incelenmiştir.

Çalışmada verilerin çoğunun sayısallaştırılması hedeflense de bazı kategori ve analizler rapor hâlinde sunulmuştur. Yıldırım ve Şimşek (2016) dokümanlardan elde edilen verilerin sayısallaştırılmasının her zaman çok gerekli olmadığını, araştırmacının tespit ettiği kategoriler ve analiz birimine yönelik yaptığı çözümlemeden sonra düzyazı biçiminde de rapor edebileceğini ve bunun araştırmacının bir seçimi olabileceğini belirtmiştir.

Veriyi kullanma aşamasında, çalışmadaki veriler incelendikten sonra bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında yer alacak olan uyarlanmış metinlerin nasıl uyarlanması gerektiği hakkında önerilerde bulunulmuştur.

3.2. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine hazırlanmış olan ilgili kitabın içinde yer alan uyarlanmış metinlerin uyarlanma durumlarını incelemek amacıyla öncelikle metin uyarlama ölçütleri araştırılmış ve metin değerlendirme aracı oluşturulmuştur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretim aracı olarak kullanılan Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 öğretim setindeki uyarlanmış metinler belirlenmiş ve bu metinlerin

kaynakçada belirtilen adreslerinden asıllarına ulaşılmıştır. Özgün metin kaynağına ulaşılabilen uyarlanmış metinler çalışmada incelenmek üzere seçilmiştir. Kaynağı belirtilmemiş olan metinler çalışmanın dışında tutulmuştur.

Çalışmada incelenen dokümanlar, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 ders kitabında yer alan “Pazartesi Sendromu”, “Erzurum’dan Harvard’a”, “Kadın Fanatikler”, “Şehirliye anlatmak zor”, “Tabiatla geçen çocukluğumuz”, “Rahmi Koç’tan Konferans” ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 çalışma kitabında yer alan “En tehlikeli koleksiyon” adlı metinlerdir. Bu metinler uyarlanmış oldukları ve kaynakları belirtildiği için özgün hâllerine de ulaşılabilmiştir.

3.3. Verilerin Analizi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders ve okuma kitapları taranarak belirlenen uyarlanmış metinleri incelemek üzere metin değerlendirme aracı hazırlanmıştır. Sandom’un (2013), Mountford (1976), Anderson ve Davison (1988), Yano, Long ve Ross’un (1994), Kim ve Snow’un (2009) çalışmalarını temel alarak oluşturduğu sadeleştirme ölçütleri ve Siddharta’nın (2004) çalışmasında belirlediği aşamalar Özmen (2019) tarafından Türkçeye uyarlanarak bir sınıflama oluşturulmuştur. Çalışmada kullanılacak olan metin değerlendirme aracı bu sınıflama doğrultusunda hazırlanmıştır.

Özgün ve uyarlanmış metinde yer alan cümlelerle uygulanan işlemlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Metin değerlendirme aracında sözdizimsel, sözlüksel ve genişletme olmak üzere üç ana işlem yer almaktadır. Her ana işlemin içinde alt işlemler mevcuttur. Alt işlemler sayısal olarak numaralandırılmıştır. Her cümlede hangi işlemler uygulanmışsa ‘x’ ile işaretlenmiştir. Her ana işlemde birden fazla alt işlem uygulanmışsa örneklerde numaralandırma yapılmıştır, tek alt işlem uygulanmışsa numaralandırma yapılmamıştır.

Özgün metinden çıkarılmış ya da korunmuş olan cümle ve paragraflar için işlem bölümünde işaretleme yapılmamış, uyarlanmış cümle bölümünde ‘çıkartılmıştır’ veya ‘korunmuştur’ şeklinde ifade edilmiştir.

Uyarlama ölçütleri incelenirken Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1 ve B1 ders kitaplarında yer alan dil bilgisi konuları ve öğrencinin incelenen metinlerde bildiği varsayılan dil bilgisi yapıları listelenmiştir. Ayrıca sıklığı az ve çok olan kelimelerin değiştirim işlemlerini incelemek için Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 ders kitabında yer alan kelimeler ve dil bilgisi yapıları dikkate alınmıştır. Her metin için öğrencinin Yeni Hitit

Yabancılar İçin Türkçe B1 ders kitabına göre öğrendiği dil bilgisi yapıları göz önünde bulundurulmuş ve çalışmada ‘düzeeye uygunluk’ kavramıyla ifade edilmiştir. Metinlerdeki tüm cümleler, belirlenen ölçütler doğrultusunda incelenmiş ve yapılan işlemler excel dosyasına işlenerek her maddenin frekans ve yüzde değerleri çıkarılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar tablolar hâlinde sunulmuştur. Sayısal değerlerle belirtilemeyen bulgular yorumlanmıştır.

Tablo 3.1. Metin Değerlendirme Aracı

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme*								Sözlüksel Sadeleştirme**					Genişletme***					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	

*** Sözdizimsel sadeleştirme madde açıklamaları**

1. Karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme
2. İsim, sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme
3. Zamansal ilişkileri standart hâle getirme
4. Art gönderimleri açık hâle getirme
5. Dolaylı/doğrudan anlatımı doğrudan/dolaylı anlatıma çevirme
6. Edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme
7. Sözdizimini değiştirme
8. Dil bilgisi yapılarını değiştirme (hedef dil bilgisine yönelik olarak)

**** Sözlüksel sadeleştirme madde açıklamaları**

1. Sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)
2. Yeniden yazma
3. Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme
4. Kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma
5. Kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma

***** Genişletme madde açıklamaları**

1. Sıklığı az olan kelimeleri sıklığı fazla olanlarla genişletme (açıklama, alt anlamlı kelime yerine üst anlamlı kelimeleri kullanma)
2. Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme (eksilteleri tamamlama)
3. Pekiştirme, yineleme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama
4. Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme)
5. Hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde elde edilen bulgular araştırmanın problem ve alt problemleri dikkate alınarak sunulmuştur. Bulguların açıklanmasında tablolardan ve metin örneklerinden yararlanılmıştır.

4.1. Metinlerdeki Sözdizimsel Sadeleştirme İşleminin Uygulanma Durumuna Yönelik Bulgular

Bu başlık altında çalışmanın birinci alt problemi olan uyarlanmış metinlerdeki sözdizimsel sadeleştirme işlemlerinin durumuna ilişkin dağılım Tablo 4.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1. Sözdizimsel Sadeleştirme İşleminin Uygulanma Durumuna İlişkin Dağılım

	1. Metin		2. Metin		3. Metin		4. Metin		5. Metin		6. Metin		7. Metin		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. Karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme	3	25	0	0	0	0	1	25	1	20	1	9,1	0	0	6	12,5
2. İsim, sıfat ve zarf cümlelerini ayırma / kaldırma / değiştirme	1	8,3	2	40	3	37,5	1	25	1	20	2	18,2	0	0	10	20,8
3. Zamansal ilişkileri standart hâle getirme	0	0	2	40	1	12,5	0	0	0	0	0	0	0	0	3	6,3
4. Art gönderimleri açık hâle getirme	1	8,3	0	0	0	0	0	0	1	20	0	0	0	0	2	4,2
5. Dolaylı/doğrudan anlatımı doğrudan / dolaylı anlatıma çevirme	0	0	0	0	0	0	1	25	0	0	4	36,4	3	100	8	16,7
6. Edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme	2	16,7	0	0	0	0	0	0	2	40	1	9,1	0	0	5	10,4
7. Sözdizimini değiştirme	4	33,3	0	0	0	0	1	25	0	0	0	0	0	0	5	10,4
8. Dil bilgisi yapılarını değiştirme (hedef dil bilgisine yönelik olarak)	1	8,3	1	20	4	50	0	0	0	0	3	27,3	0	0	9	18,8
Toplam:	12	100	5	100	8	100	4	100	5	100	11	100	3	100	48	100

Tablo 4.1.'e göre sadeleştirilmiş metinlerde toplam 48 tane sözdizimsel sadeleştirme işlemi yapılmıştır. Sözdizimsel sadeleştirme işleminin en fazla yapıldığı metinler ise 1. metin (F=12) ve 6. Metin (F=11) olmuştur. Ayrıca sözdizimsel sadeleştirme işlemlerinden isim/sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme işlemi (F=10) en fazla, art gönderimleri açık hâle getirme işlemi (F=2) uyarlanmış metinlerde en az yapılan işlemdir. En fazla yapılan işlem

olan isim/sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme işleminin yalnızca 7. metinde uygulanmadığı görülmüştür. En az yapılan art gönderimleri açık hâle getirme işlemi ise sadece 1. metin (F=1) ve 5. metinde (F=1) uygulanmıştır. Sözdizimsel sadeleştirme içerisinde yer alan tüm sözdizimsel alt işlemlerin yapıldığı bir metin bulunmamaktadır. 1. metin en fazla alt işleme (6) başvurularak oluşturulurken, 7. metin sadece 1 alt işleme başvurularak en az işlemle oluşturulmuştur.

1. metinde toplam 12 tane sözdizimsel işlem yapılmıştır. 1. metin sözdizimsel sadeleştirme işleminin en çok uygulandığı metindir. Sözdizimini değiştirme işlemi 1. metinde (F=4) en fazla yapılan işlemdir. Karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme işlemi 3, isim/sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme işlemi 1, art gönderimleri açık hâle getirme işlemi 1, edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme işlemi 2 ve dil bilgisi yapılarını değiştirme (hedef dil bilgisine yönelik olarak) işlemi 3 tane yapılmıştır. Zamansal ilişkileri standart hâle getirme işlemi ve doğrudan/dolaylı anlatımları dolaylı/doğrudan anlatıma çevirme işlemlerinin 1. metinde uygulanmadığı belirlenmiştir. İşlem çeşitliliği açısından en fazla sözdizimsel işlemin uygulandığı metin olduğu belirlenmiştir.

2. metinde toplam 5 tane sözdizimsel sadeleştirme işlemi gerçekleştirilmiştir. İsim/sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme işlemi 2, zamansal ilişkileri standart hâle getirme işlemi 2 ve dil bilgisi yapılarını değiştirme işlemi 1 tane uygulanmıştır. Karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme, art gönderimleri açık hâle getirme, doğrudan/dolaylı anlatımları dolaylı/doğrudan anlatıma çevirme, edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme ve sözdizimini değiştirme işlemlerinin 2. metinde yapılmadığı görülmüştür.

3. metinde toplam 8 tane sözdizimsel sadeleştirme işlemine başvurulmuştur. Bu metinde en fazla uygulanan işlem dil bilgisi yapılarını değiştirme (F=4) işlemidir. İsim/sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme işlemi 3 ve zamansal ilişkileri standart hâle getirme işlemi 1 tanedir. Karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme, art gönderimleri açık hâle getirme doğrudan/dolaylı anlatımları dolaylı/doğrudan anlatıma çevirme, edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme, sözdizimini değiştirme ve dil bilgisi yapılarını değiştirme işlemlerine hiç başvurulmamıştır. 2. ve 3. metinde aynı sözdizimsel alt işlemler uygulanmıştır.

4. metinde toplam 4 tane sözdizimsel işlem uygulandığı görülmüştür. Karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme 1, isim/sıfat ve zarf cümlelerini

ayırma/kaldırma/değiştirme 1, doğrudan/dolaylı anlatımları dolaylı/doğrudan anlatıma çevirme 1 ve sözdizimini değiştirme işlemi 1 tane yapılmıştır.

5. metinde toplam 5 tane sözdizimsel işlem yapılmıştır. Edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme işlemi (F=2) en fazla yapılan işlemdir. Diğer işlemler; karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme 1, isim/sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme 1 ve art gönderimleri açık hâle getirme işlemi 1 tane yapılmıştır. Ayrıca 5. Metin tüm uyarlanmış metinlerde en az uygulanan işlemlerden biri olan artgönderimleri açık hâle getirme işleminin en çok uygulandığı iki metinden biridir.

6. metinde toplam 11 tane işlem yapıldığı görölmektedir. En fazla yapılan işlem ise doğrudan/dolaylı anlatımları dolaylı/doğrudan anlatıma çevirme işlemi (F=4) olmuştur. İşlem çeşitliliği açasından 5 farklı sözdizimsel işleme başvurulmasıyla 2. sırada yer almaktadır.

7. metinde ise toplam 3 sözdizimsel işleme başvurulduğu belirlenmiştir. Bu işlemler yalnızca doğrudan/dolaylı anlatımları dolaylı/doğrudan anlatıma çevirme işlemine yönelik olmuştur. Bu metinde diğer işlemlere başvurulmamıştır. En fazla yapılan işlem olma özelliği taşıyan isim/sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme işlemi tüm metinlerde yapılırken yalnızca 7. metinde yapılmamıştır.

Tablo 4.1’de sayısal olarak ifade edilen sözdizimsel sadeleştirme işlemlerinin bütün metinlerde uygulanma oranları şu şekildedir:

1. “Karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme” bağlı ve sıralı cümlelerin bölünmesi veya birleştirilmesi işlemidir. Tablo 4.1.’de göröldüğu gibi bu işlem 2., 3. ve 7. metinde hiç uygulanmamıştır. 1. metinde 3, 4. metinde 1, 5. metinde 1 ve 6. metinde ise 1 tane uygulanmıştır. Tüm metinlerde karmaşık cümleleri bölme ve birleştirme işleminin ortalama oranı %12,5’tir.

2. “İsim, sıfat, zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme” işleminde isim, sıfat ve zarf cümlelerinin bölünmesi, cümleden tamamen çıkarılması veya anlamın başka bir dil bilgisi yapısıyla ifade edilmesi söz konusudur. Bu işlemin sadece 7. metinde uygulanmadığı görölmektedir. İşlemin en çok uygulandığı metin ise 3. Metindir (F=3). 4. metinde 1, 5. metinde 1, 1. metinde ise 1 tane yapılmıştır. Bütün metinlerde isim, sıfat ve zarf cümlelerini ayırma, kaldırma ve değiştirme işleminin oranı ise %20,8 olarak saptanmıştır. Bu oran sözdizimsel işlemlerdeki en yüksek uygulanma oranıdır.

3. “Zamansal ilişkileri standart hâle getirme” işleminde söz konusu olan bilinmeyen zaman eklerini, bilinen ya da uygun zaman ekleriyle değiştirmektir. Bu işlemin

uygulanma adedi 2. metinde 2, 3. metinde 1 tanedir. Diğer dört metinde ise bu işlemin uygulanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tüm metinlerde uygulanma oranı ise %6,3'tür.

4. “Art gönderimleri açık hâle getirme” işlemi cümledeki öznenin veya başka bir ögenin belirtilmediği durumlarda yerine isim ya da zamir getirerek ögeleri belirgin hâle getirme işlemidir. Yapılan bu işlem 1. metinde 1, 5. metinde 1 tane uygulanmıştır. Diğer metinlerde hiç uygulanmadığı görülmektedir. Dolayısıyla tüm metinlerde uygulanma oranı %4,2'dir.

5. “Dolaylı/doğrudan anlatımı doğrudan/dolaylı anlatıma çevirme” işlemi dolaylı anlatım cümlelerini doğrudan anlatım cümlelerine çevirme ve doğrudan anlatım cümlelerini dolaylı anlatım cümlelerine çevirme işlemi işaret etmektedir. 1., 2., 3. ve 5. metinlerde bu işlemin hiç uygulanmadığı görülürken 4. metinde 1, 6. metinde 4. 7. metinde sözdizimsel olarak bu işlemin 3 tane uygulandığı saptanmıştır. Dolaylı ve doğrudan anlatımı çevirme işleminin tüm metinlerde uygulanma oranı ise %16,7'dir.

6. “Edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme” işlemi edilgen ve ettirgen çatılı fiillerin etken hâle dönüştürülme işlemi ifade etmektedir. 2., 3., 4. ve 7. metinde söz konusu işlemin uygulanmadığı görülmektedir. 1. metinde 2, 5. metinde 2, 6. metinde 1 tane uygulanmıştır. Bu işlemin incelenen tüm metinlerdeki oranı %10,4'tür.

7. “Sözdizimini değiştirme” işlemi devrik cümlelerin kurallı hâle getirilmesine ve kelimelerin cümledeki yerinin değiştirilmesine karşılık gelmektedir. Bu işlemin en fazla 1. metinde (F=4) uygulandığı saptanmıştır. 4. metinde ise 1 tane yapılmıştır. 2., 3., 5.,6. ve 7. metinde bu işlemin uygulanmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bütün metinlerde uygulanma oranı ise 10,4'tür.

8. “Dil bilgisi yapılarını değiştirme” işlemi bazı dil bilgisi yapılarının düzeye uygun olduğu hâlde başka bir dil bilgisi yapısıyla değiştirilmesi anlamını taşımaktadır. Bu işlemin uygulanma adedi 1. metinde 1, 2. metinde 1, 3. metinde 4, 6. metinde 3'tür. 4. , 5. ve 7. metinlerde bu işlemin uygulanmadığı görülmektedir. Metinlerde genel ortalama ise %18,8'dir. Uygulanma oranı en yüksek ikinci işlem olduğu belirlenmiştir.

4.2. Metinlerdeki Sözlüksel Sadeleştirme İşleminin Uygulanma Durumuna Yönelik Bulgular

Bu başlık altında çalışmanın ikinci alt problemi olan uyarlanmış metinlerdeki sözlüksel sadeleştirme işlemlerinin durumuna ilişkin dağılım Tablo 4.2.'de verilmiştir.

Tablo 4.2. Sözlüksel Sadeleştirme İşleminin Uygulanma Durumuna İlişkin Dağılım

	1. Metin		2. Metin		3. Metin		4. Metin		5. Metin		6. Metin		7. Metin		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. Sıklığı az / çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olanlarla değiştirme (deyimler dâhil)	4	16	0	0	1	10	4	14,3	0	0	7	46,7	1	11,1	17	16
2. Yeniden yazma	3	12	2	16,7	0	0	8	28,6	3	42,9	4	26,7	1	11,1	21	19,8
3. Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme	13	52	8	66,7	8	80	15	53,6	4	57,1	4	26,7	6	66,7	58	54,7
4. Kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma	4	16	2	16,7	1	10	1	3,6	0	0	0	0	1	11,1	9	8,5
5. Kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,9
Toplam:	25	100	12	100	10	100	28	100	7	100	15	100	9	100	106	100

Tablo 4.2.'de de görüldüğü gibi sadeleştirilmiş metinlerde toplam 106 tane sözlüksel sadeleştirme işlemi gerçekleştirilmiştir. Sözlüksel sadeleştirme işleminin en fazla yapıldığı metin 4. metin (F=28) olmuştur. En az yapılan işlemin ise 5. metin (F=7) olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra sözlüksel sadeleştirme işlemlerinden anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işlemi (58) en fazla, kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma işlemi (1) ise en az yapılan işlem olma özelliği taşımaktadır. En fazla uygulanan işlem olan anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işlemine tüm uyarlanmış metinlerde başvurulduğu, en az uygulanan kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma işleminin ise yalnızca 1. metinde uygulandığı belirlenmiştir.

Uyarlanmış metinlerin tümünde hiç yapılmamış olan sözlüksel sadeleştirme işlemi bulunmamaktadır. Kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma işlemine sadece 1. metinde başvurulmuş olduğu görülmektedir. Bununla beraber yeniden yazma işlemine ise yalnızca 3. metinde başvurulmamıştır.

1. metinde yapılan sözlüksel sadeleştirme işlem sayısı toplam 25'tir ve hiç uygulanmayan işlem bulunmamaktadır. Bu metinde en çok uygulanan işlem ise tüm metinlerde en çok uygulanan işlem olan, anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme (F=13) işlemidir. En az uygulanan işlemin de aynı şekilde tüm metinlerde en az uygulanan işlem olduğu görülmektedir. Sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olanlarla değiştirme 4, kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma 4 ve kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma işlemi 1 tane uygulanmıştır.

2. metinde gerçekleştirilen sözlüksel sadeleştirme işlem sayısının 12 olduğu görülmektedir. Bu metinde üç farklı işlem gerçekleştirilmiştir. Sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olanlarla değiştirme ve kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma işlemleri ise hiç uygulanmamıştır. Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işlemi (F=8) en fazla uygulanan işlemdir. Yeniden yazma (F=2) ve kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma (F=2) işlemleri aynı miktarda yapılmıştır.

3. metinde toplam 10 tane sözlüksel sadeleştirme işlemi yapıldığı belirlenmiştir. En fazla yapılan işlemin ise anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işlemi olduğu görülmüştür. Yeniden yazma ve kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma işlemleri hiç yapılmamıştır. Sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olanlarla değiştirme (F=1) ve kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma işlemi (F=1) aynı oranda yapılmıştır. Ayrıca tüm metinlerde yeniden yazma işlemine başvurulurken 3. metinde başvurulmamıştır.

4. metin 28 tane işlemin gerçekleştirilmesiyle en fazla sözlüksel sadeleştirme işlemi uygulanan metin olmuştur. Tüm metinlerde en fazla gerçekleştirilen alt işlem olan anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işleminin 4. metinde (F=15) en yüksek oranda gerçekleştirildiği görülmektedir. Kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma işlemi ise hiç gerçekleştirilmemiştir. Sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olanlarla değiştirme 4, yeniden yazma 8 ve kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma işlemi 1 tane gerçekleştirilmiştir.

5. metin toplam 7 sözlüksel işleme başvurulmuştur. Yeniden yazma (F=3) ve anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme (F=4) işlemi olmak üzere yalnızca iki sözlüksel alt işleme başvurulduğu görülmektedir. En az sözlüksel işlem uygulanan metin olma özelliği taşımaktadır.

6. metinde üç alt işlemin yapıldığı belirlenmiştir. Toplam işlem sayısı ise 15'tir. En fazla uygulanan işlem kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma işlemi (F=7) işlemidir. Yeniden yazma (F=4) ve anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme (F=4) işlemleri ise aynı miktarda yapılmıştır.

7. metinde sadece kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma işleminin uygulanmadığı belirlenmiştir. Toplam sözlüksel sadeleştirme işlem sayısı ise 9'dur. Sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olanlarla değiştirme (F=1), yeniden yazma (F=1) ve kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma (F=1) işlemleri uygulanan diğer işlemlerdir.

Tablo 4.2’de sayısal olarak ifade edilen sözlüksel sadeleştirme işlemlerinin bütün metinlerde uygulanma oranları şu şekildedir:

1. “Sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olan kelimelerle değiştirme” işleminde kullanım sıklığı az olan kelimenin ya da kullanım sıklığı çok olan kelimenin değiştirimi söz konusudur. 2. ve 5. metinde sıklığa dayalı kelime değiştirimi yapılmamıştır. Ancak 1. metinde 4, 3. metinde 1, 4. metinde 4, 6. metinde ise 7, 7. metinde 1 tane değiştirim yapıldığı saptanmıştır. Tüm metinlerdeki sıklığa dayalı değiştirim oranı ise %16’dır.

2. “Yeniden yazma” işlemi düzeye göre anlaşılması zor olan karmaşık cümlelerin, anlamı bozmadan yeniden basit bir şekilde yazılmasıdır. Bu işleme sadece dil bilgisi yapılarını ve kelimeleri çıkararak anlamı tam olarak ifade edememe durumlarında karşılaşılmaktadır. Yeniden yazma işlemine 3. metin dışında tüm metinlerde rastlandığı görülmektedir. 1. metinde 3, 2. metinde 2, 4. metinde 8, 5. metinde 3, 6. metinde 4, 7. metinde 1 tane yapıldığı tespit edilmiştir. Yeniden yazma işleminin, sözlüksel işlemlerde %19,8 oranıyla en çok yapılan işlemler arasında ikinci sırada olduğu ifade edilebilir.

3. “Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme” işlemi okuma anlama sürecinde anlamayı kolaylaştırmak amacıyla bazı kelimelerin, cümlelerin ve paragrafların değiştirim işlemi uygulamak yerine metinden tamamen çıkarılmasıdır. Bu işlemin tüm metinlerde uygulanma oranı (%54,7) sözlüksel işlemlerdeki en yüksek orandır. Metinlerde uygulanma sayısına bakıldığında 1. metinde 13, 2. metinde 8, 3. metinde 8, 4. metinde 15, 5. ve 6. metinde 4, 7. metinde ise 6 tane yapıldığı görülmektedir.

4. “Kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma” işlemi kelimelerinin yan ve mecaz anlamları yerine temel anlamı verecek karşılıklarıyla değiştirilmesidir. Bu işlemin uygulanma sayısı 1. metinde 4, 2. metinde 2, 3. metinde 1, 4. metinde 1’ dir. 5. ve 6. metinde bu işlemin uygulanmadığı ortaya çıkmaktadır. Tüm metinlerdeki oran ise %8,5’tir.

5. “Kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma” bu işlem kiplerin (gereklilik, yeterlilik, şart) lazım, gerek, zorunda, mümkün, şart vb. kelimelerle ifade edilmesidir. Yalnızca 1. metinde (F=1) bu uygulamaya rastlandığı görülmektedir. Genel ortalama %0,9’dur.

4.3. Metinlerdeki Genişletme İşleminin Uygulanma Durumuna Yönelik Bulgular

Bu başlık altında çalışmanın üçüncü alt problemi olan uyarlanmış metinlerdeki sözdizimsel sadeleştirme işlemlerini durumuna ilişkin dağılım Tablo 4.3.’te verilmiştir.

Tablo 4.3. Genişletme İşleminin Uygulanma Durumuna İlişkin Dağılım

	1. Metin		2. Metin		3. Metin		4. Metin		5. Metin		6. Metin		7. Metin		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. Sıklığı az olan kelimeleri sıklığı fazla olanlarla genişletme (açıklama, alt anlamlı kelime yerine üst anlamlı kelimeleri kullanma)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme (eksiltileri tamamlama)	5	62,5	1	14,3	0	0	8	44,4	6	75	1	25	5	83,3	26	51
3. Pekiştirme, yineleme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama	1	12,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
4. Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme)	2	25	3	42,9	0	0	8	44,4	2	25	2	50	1	16,7	18	35,3
5. Hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme	0	0	3	42,9	0	0	2	11,1	0	0	1	25	0	0	6	11,8
Toplam:	8	100	7	100	0	0	18	100	8	100	4	100	6	100	51	100

Tablo 4.3. incelendiğinde sadeleştirilmiş metinlerde toplam 51 tane işlem yapıldığı görülmektedir. Genişletme işleminin en fazla yapıldığı metin 4. metin (F=18) olmuştur. 3. metinde genişletme işlemine hiç başvurulmamıştır. Bununla birlikte genişletme işlemlerinden tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme işlemi (26) tüm metinlerde en fazla uygulanan işlem, pekiştirme, yineleme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama işlemi (1) en az uygulanan işlemdir. Sıklığı az olan kelimeleri sıklığı fazla olanlarla genişletme (açıklama, alt anlamlı kelime yerine üst anlamlı kelime kullanma) işleminin uyarlanmış metinlerde uygulanmadığı görülmüştür.

1. metinde toplam 8 tane genişletme işlemi yapılmıştır. Sıklığı az olan kelimeleri sıklığı fazla olanlarla genişletme ve hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme işleminin yapılmadığı görülmektedir. Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme işlemi (F=5) en fazla yapılan işlemdir. Pekiştirme, yineleme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama işlemi diğer metinlerde yapılmamıştır. Ancak bu metinde 1 tane yapıldığı belirlenmiştir. Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) işlemi 2 tane yapılmıştır.

2. metinde toplam 7 tane genişletme işlemine başvurulmuştur. Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme işlemi 1, bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) işlemi 3 ve hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme işlemi 3 tane yapılmıştır.

3. metinde genişletme işlemi yapılmamıştır. Dolayısıyla tüm uyarlanmış metinlerde en fazla uygulanan işlem olan yeniden yazma işleminin yalnızca 3. metinde yapılmadığı tespit edilmiştir.

4. metin tüm metinler arasında en çok genişletme işlemi yapılan metindir. Toplam 18 tane işlem uygulanmıştır. Tekrar ve yeniden yazma (F=8) ve bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) işlemi (F=8) aynı miktarda uygulanmıştır. Hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme işlemi 2 tane yapılmıştır. Sıklığı az olan kelimeleri sıklığı fazla olanlarla genişletme ve pekiştirme, yineleme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama işlemlerine hiç başvurulmamıştır.

5. metinde en fazla uygulanan işlem tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme (F=6) işlemidir. Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) ve hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme işlemleri 2 tane yapılmıştır. Sıklığı az olan kelimeleri sıklığı fazla olanlarla genişletme ve pekiştirme, yineleme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama işlemleri hiç yapılmamıştır. Toplam genişletme işlem sayısı ise 8'dir.

6. metinde toplam 4 tane genişletme işlemi uygulandığı görülmektedir. Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme işlemi 1, bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) işlemi 2 ve hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme işlemi 1 tane yapılmıştır.

7. metinde en çok yapılan işlem yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme (F=5) işlemidir. Toplamda 6 tane genişletme işlemine başvurulmuştur. Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) işlemi 1 tane yapılmıştır. Yalnızca 2 alt işleme başvurulduğu görülmektedir.

Tablo 4.3'te sayısal olarak ifade edilen genişletme işlemlerinin bütün metinlerde uygulanma oranları şu şekildedir:

1. “Sıklığı az olan kelimeleri sıklığı fazla olanlarla genişletme (açıklama, alt anlamlı kelime yerine üst anlamlı kelimeleri kullanma)” sıklığı az olan kelimelerin yerine sıklığı fazla olan kelimelerle, alt anlamlı kelime yerine üst anlamlı kelimeleri kullanarak

kelimenin anlamını açma işlemidir. Yapılan incelemede bu işlemin metinlerin hiçbirinde uygulanmadığı saptanmıştır.

2. “Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme (eksilteleri tamamlama)” cümlelerdeki eksik ve kapalı anlatımları tamamlamak için cümleye tekrar yoluyla kelime ve kelime gruplarının getirilme işlemidir. Tablo 4.3.’te görüldüğü gibi 1. metinde 5, 2. metinde 1, 4. metinde 8, 5. metinde 6, 6. metinde 1, 7. metinde ise 5 tane bu işlemin uygulandığı görülmektedir. 3. metinde işlemin hiç uygulanmadığı görülse de bu işlemin tüm metinlerde uygulanma oranı (%51) oldukça yüksektir.

3. “Pekiştirme, yineleme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama” işlemi metindeki bazı kelimelerin unutulmaması için pekiştirme, türetme ve yineleme yoluyla tekrarlanmasıdır. Bu işleme metinde yalnızca 1. metinde (F=1) rastlanmıştır. Dolayısıyla bu işlemin tüm metinlerde görülme oranı %2’dir.

4. “Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme)” işlemi bağlaç ve belirteç kullanarak metinde görünmeyen bağlantıları açık hâle getirme işlemidir. 3. metinde bu işlem uygulanmamıştır. Bu işlemin 1. metinde 2, 2. metinde 3, 4. metinde 8, 5. metinde 2, 6. metinde 2 ve 7. metinde 1 tane uygulandığı görülmektedir. Tüm metinlerde uygulanma oranı ise %35,3’tür.

5. “Hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme” işlemi hedef dil bilgisini öğretme ya da deyimleri öğretmek amaçlı olarak metne bu yapıları uygun bir şekilde ekleme şeklinde açıklanabilir. Bu işleme toplam üç metinde rastlanmıştır. 2. metinde 3, 4. metinde 2, 6. metinde ise 1 tane uygulanmıştır. Tüm metinlerde uygulanma oranı ise %11,8’dir.

4.4. Tüm İşlemlere Yönelik Bulgular

Bu başlık altında çalışmanın dördüncü alt problemi olan uyarlanmış metinlerdeki tüm işlemlere ilişkin bulgular dağılımı Tablo 4.4.’te verilmiştir.

Tablo 4.4. Sözdizimsel, sözlüksel ve genişletme işlemlerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Sözdizimsel Sadeleştirme		Sözlüksel Sadeleştirme		Genişletme		Toplam
F	%	F	%	F	%	
48	23,4	106	51,7	51	24,9	205

Tablo 4.4.’te de görüldüğü üzere uyarlanan metinlerde sözdizimsel sadeleştirme uygulanma oranı %23,4, sözlüksel sadeleştirme uygulanma oranı %51,7 ve genişletme işlemi

uygulanma oranı %24,9'dur. Metinlerde en çok sözlüksel sadeleştirme işleminin uygulandığı gözlemlenmiştir.

4.5. Özgün Metinlerde Çıkarılan ve Korunan Unsurların Durumuna Yönelik Bulgular

Bu başlık altında çalışmanın beşinci alt problemi olan özgün metinlerdeki çıkarılan, korunan ve uyarlanan cümlelerin durumuna ilişkin dağılım Tablo 4.5.'te verilmiştir.

Tablo 4.5. Özgün Metinlerdeki Çıkarılan, Korunan ve Uyarlanan Cümlelerin Durumu

	Çıkarılan Cümle	Korunan Cümle	Uyarlanan Cümle	Toplam Cümle
1. Metin	17	6	22	45
2. Metin	31	18	25	74
3. Metin	22	12	11	45
4. Metin	35	18	44	97
5. Metin	27	5	15	47
6. Metin	17	2	16	35
7. Metin	10	10	13	33
Toplam:	159	71	146	376

Tablo 4.5.'te görüldüğü gibi tüm metinlerdeki toplam cümle sayısı 376'dır. Bu cümlelerin 159 tanesi metinlerden çıkarılmış, 71 tanesi korunmuş ve 146 tanesi üzerinde sözdizimsel, sözlüksel ve genişletme işlemleri yapılarak uyarlanmıştır. Çıkarılan ve uyarlanan cümle sayısının hemen hemen aynı oranda yapıldığı görülmektedir.

1. metinde toplam 45 cümle yer almaktadır. 17 cümle metinden çıkarılmış, 6 cümle korunmuş ve 22 cümle düzeye göre uyarlanmıştır.

2. metinde 74 cümleden oluşmaktadır. Bu cümlelerin 31 tanesi metinden çıkarılmış, 18 tanesi korunmuş ve 25 tanesi düzeye göre uyarlanmıştır.

3. metinde 22 cümle çıkarılmış, 12 cümle korunmuş ve 11 cümle düzeye göre uyarlanmıştır. Toplam cümle sayısı ise 45'tir.

4. metinde yer alan cümle sayısı 97'dir. Çıkarılan cümle sayısı 35, korunan cümle sayısı 18, uyarlanan cümle sayısı 44'tür.

5. metinde 27 cümle çıkarılmış, 5 cümle korunmuş ve 15 cümle üzerinde sözdizimsel, sözlüksel ve genişletme işlemi uygulanmıştır. Toplam cümle sayısı ise 47'dir.

6. metinde bulunan cümle sayısı 35'tir. Çıkarılan cümle sayısı 17, korunan cümle sayısı 2 ve uyarlanan cümle sayısı 16'dır.

7. metinde 10 cümle çıkarılmış, 10 cümle korunmuş ve 13 cümle düzeye göre uyarlanmıştır. Toplam cümle sayısının 33 olduğu görülmektedir.

Tablo 4.5’de sayısal olarak ifade edilen çıkarılan cümle ve paragraflar şunlardır:

1. metin (Pazartesi Sendromu) adlı metinden çıkarılan cümle ve paragraflar (bkz. EK-1):

Ö.C. (3) İnsan her pazartesinin, pazartesi olduğunu bile bile, işe gelmek istemeyeceğini, uyanmak istemeyeceğini bile bile, hala daha bunca yıldır niye pazartesi sendromu yaşar?

Cümlesinde dolaylı aktarım yapısı bulunmaktadır. Dolaylı aktarımı doğrudan aktarıma çevirmenin anlamsal bozukluğa neden olabileceği gerekçesiyle işlem uygulanmadığı ve bu cümlelerin metinden çıkarıldığı belirlenmiştir.

Ö.C. (9) Belki adı böyle olmasa, sendromu da olmazdı ama... cümlesinin düzeye uygun hâle getirilmesi anlam bozulmasına sebep olabilmektedir.

Ö.C. (10) Olan olmuş bir defa.

Düzeye uygun olmayan sıfatfiille kurulmuş kalıplaşmış bir ifade barındırmaktadır. Bu sebeple metinden çıkarıldığı ifade edilebilir.

Ö.C. (15) Gönlümle mantığım örtüşemedi gitti hala!

Cümledeki ‘örtüşmek’ fiili düzey üstü bir yapıdadır. Ayrıca kendisinden sonra gelen cümleler bu cümlelerin anlamını vermektedir. Metin içinde tekrara düşmemek ve metni kısaltmak gerekçesiyle çıkarıldığı söylenebilir.

Ö.C. (20) Arabanın kapısını açtım.

Ö.C. (21) Oturdum ve filmi geri saydım.

20 ve 21 numaralı cümleler düzeye uygun olduğu hâlde metinden çıkarılmıştır. Metnin bütünlüğüne bakıldığında bu cümlelerin çok fazla detay içerdiği görülmektedir. Metinden çıkarılmaları anlamsal açıdan bir eksiklik yaratmamaktadır.

Ö.C. (24) O karşımdaki, pazartesi neşesi nasıl oluyor da oluyor olan çocuk, ‘Tamam Ablam! Ayıpsın!’ tavrıyla, bunalımı yüksek havanın patlamaya hazır gazını aldı, bana da geriye gülümseyerek teşekkür etmek kaldı.

Argo kelimeler içermesi, uzun ve karmaşık bir yapıda olması sebebiyle çıkarıldığını söylemek mümkündür. Bu cümlelerin çıkarılması metnin anlam bütünlüğünü bozmamaktadır.

Ö.C. (26) Ben “ya o ya bu” ve ‘o mu bu mu’ ları hiç sevmem.

Konuşma dili özellikleri içermektedir. Bu cümlelerin metinden çıkarılması anlam açısından bir eksiklik yaratmamaktadır.

Ö.C. (27) Mümkünse eğer hayatımda hep ‘hepsinden’ kalabalıkça olsun başka şey istemem!

Ö.C. (28) Hayata dair olan her şeyden bende de olsun.

Ö.C. (29) Tuzlu zeytinyağlı yemeğimizdeki şekerimiz misali, hem tuzum hem de şekerim ikisi bir arada olsun!

27, 28, 29 numaralı cümleler kendilerinden önceki cümlenin anlamını pekiştirmektedir. Metni kısaltmak ve tekrardan kaçınmak adına çıkarma işleminin uygulandığı gözlemlenmiştir.

Ö.C. (38) ‘Havasızlığa çare mi yok Yoncam, sen ‘Meleği’ kullan’ dedim.

Kendinden önceki ve sonraki cümlelerin arasındaki bağlantıyı açık hâle getirip okuyucuya anlaşılır bir şekilde yansıtmak amacıyla çıkarılmıştır.

Ö.C. (40) ‘Çalış kızım Yonca! Sen ev tipi değilsin, evde herkesi sinir edersin, şirkette kıldığın camın parası ödenir, evde gereksiz yere kıldığın kalp geri gelmez’ dedim.

Düzyük üstü dil bilgisel yapılar içermektedir. Bu cümlenin metinden çıkarılması kendinden önceki ve sonraki cümlelerin bağlantısının açık bir hâle gelmesini, anlaşılabilirliğinin artmasını sağladığı gibi okunabilirliğin artması adına yapılan kısaltma işlemine de katkı sağlamıştır.

Ö.C. (41) Yani...

Örtük bir anlatım içermektedir. Bağlamsal açıdan anlaşılabilirliği az olduğu için çıkarma işlemi uygulanmıştır.

Ö.C. (43) Sağlık olsun da, istifa etmeyelim hayattan.

Ö.C. (44) Baksanıza hayat çok pahalı!

Ö.C. (45) Çalışalım yılmadan gari...

43, 44, 45 numaralı cümlelerden önceki cümlenin, içerdiği mesaj açısından metni sonlandıran nitelikte bir yapıda olduğu görülmektedir. Gereksiz uzatmalardan kaçınmak ve metni kısaltmak adına çıkarıldıkları görülmektedir.

‘Pazartesi sendromu’ adlı metnin özgün metinde yer alan dil bilgisel yanlışların ve yazım yanlışlarının uyarlanmış metinde düzeltildiği tespit edilmiştir. Bunlar şöyledir:

Ö.C. (7) Nedense bu ikisine zaten yakıştırma yapılmış, *bir* isim konmamış...

U.C. (7) Nedense bu ikisine zaten yakıştırma yapılmış, *birer* isim konmamış...

Ö.C. (19) Geldim işe, tam ofise *gircem*, Şeytan Meleğin aklını çeldi ve ayaklarım geri geri gitti.

U.C. (19) Geldim işe, tam ofise *gireceğim*, Şeytan Meleğin aklını çeldi ve ayaklarım geri geri gitti.

2. metin (Erzurum'dan Harvard'a) adlı metinden çıkarılan cümle ve paragraflar (bkz. EK-2):

Ö.C. (3) Ama olmadı işte bir türlü.

Ö.C. (4) Ya köşe yerim azdı ya da şehir dışından yazdım.

3 ve 4 numaralı cümleler kendilerinden sonra gelen cümledeki anlamı taşımaktadır. Metni kısaltmak ve okunabilirlik seviyesini artırmak için metinden çıkarılmışlardır.

Ö.C. (7) Oysa öylesine etkileyici bir başarı öyküsü var ki...

Ö.C. (8) Onunki Doğu Anadolu'dan Harvard'a uzanan bir öykü...

Ö.C. (9) Öyle bir öykü ki, gencecik yaşında kendi şirketini kuran, Türkiye'deki özelleştirme hukukunu bitirip ta Hindistan'a danışmanlık veren bir kadını anlatıyor.

7, 8, ve 9 numaralı cümleler sıfatfiil yapısı içermektedir. Birbirleriyle anlamsal olarak bağlantılı oldukları için metni kısaltma gerekçesiyle çıkarıldıkları söylenebilir. 9 numaralı cümle sadeleştirilse dahi cümlenin özgün anlamı tam olarak verilememektedir.

Ö.C. (17) Gönül bilgisayardan yana ama kazanmak kolay değil. Erzurum'da olduğunuz zaman ne kadar çabalarsanız çabalayın bir yere kadar başarı gösterebiliyorsunuz.

Bu cümlenin, düzeye uygun olmasına ve hedef dil bilgisi yapısını içermesine rağmen korunmayıp çıkarıldığı tespit edilmiştir.

Ö.C. (21) "Sevdim sevmesine ama bir iki kez staj yapınca hayallerim suya düştü. 'Bana göre değil' dedim. Hukukçular alınmasın ama Türkiye'de işler maalesef ilişkilerin yoğun yaşanmasıyla gerçekleşiyor. Ben ise bir şey yaparak başarı elde etmeyi sevenlerdenim." Esin Taboğlu bu karmaşayı kendi içinde çözmeye çalışırken önüne bir Amerika fırsatı çıkar.

21 numaralı cümle düzey üstü yapılar içermektedir. Metnin genelinde biyografik bilgiler yer almaktadır. Ancak bu cümlede daha çok duygu ve düşünceye yer verildiği belirlenmiştir.

Ö.C. (26) İngilizce'yi öğrendikten sonra Taboğlu gözünü daha da yükseklerle dikmiş.

Bu cümlenin, düzeye uygun bir deyim içermesine rağmen metinden çıkarıldığı görülmektedir.

Ö.C. (30) Erzurum'dan kalkıyorsunuz oraya gidiyorsunuz.

Bu cümle düzeye uygun olduğu hâlde çıkarılmıştır.

Ö.C. (37) “Hayatımda en çok çalıştığım yıldır” diye anlattığı Harvard deneyimi ona çok şey kazandırmış.

Bu cümlede düzey üstü dil bilgisel yapılar yer almaktadır. Bu nedenle çıkarılmıştır.

Ö.C. (44) Türkiye'de özel sektörde özgeçmişler çok önemli. Hiç kimse artık tanıdığının kızı ya da oğlunu işe almak istemiyor. Tam tersine işine yarayacak insanı seçiyor. Mecbursunuz çünkü.

Bu cümle düzey üstü yapılar içermektedir. Bu sebeple çıkarıldığı gözlemlenmiştir.

Ö.C. (47) " Ya mahkeme salonu? Kaç kez davaya girdiniz? "Hiç" diye gülererek yanıtlıyor Esin Taboğlu... "Yurtdışında avukatlık mahkeme ya da mahkeme öncesi diye ikiye ayrılıyor. Ben hazırlık aşamasında yer alan avukatlardanım ama Türkiye'de davaya girmemiş olmak büyük utanç kaynağı. Ama ne bileyim ben oturup çalışmayı, davaya iyi hazırlanmayı seviyorum." Eş dost akraba anlıyor mu bunu? Yani "Avukat hanım kızım bizim kira durumu nedir?" diye soran olmuyor mu? "Olmaz mı?" diye cevap veriyor. "Bir türlü anlatamıyorum. 'Benim dalım değil ben özelleştirme hukukuyla ilgileniyorum' falan diyorum ama ortak yol bulamıyoruz tabii."

Çok fazla ayrıntılı bilgi içeren bir paragraf olduğu için çıkarılmıştır. ‘Erzurum’dan Harvard’a’ adlı metnin biyografi şeklinde oluşturulmuş bir metin olduğu görülmektedir. Metni uzatmamak gerekçesiyle çıkarıldığı söylenebilir.

Ö.C. (48) Türkiye'de özelleştirme deyince ilk akla gelen hukukçu. Sadece burada da değil, örneğin Hindistan'a da danışmanlık veriyor.

Ö.C. (50) Toplantılarda yüzüme baka baka 'Esin Bey' diye seslenenler var. Kötü niyet değil ağız alışkanlığı...

48 ve 50 numaralı cümleler sıfatfiil yapısı içermektedir. Metni kısaltmak amacıyla çıkarılmıştır.

‘Erzurum’dan Harvard’a’ adlı metnin özgün metinde yer alan dil bilgisel yanlışların ve yazım yanlışlarının uyarlanmış metinde düzeltildiği belirlenmiştir. Bunlar şöyledir:

Ö.C. (26) Harvard Üniversitesi'ne hukuk *master*'i programı için başvurmuş.

U.C. (26) Harvard Üniversitesi'ne hukuk *mastır*'i programı için başvurmuş.

Ö.C. (52) Ne mi yapıyorum? Onları *ti*'ye alıyorum.

U.C. (52) Ne mi yapıyorum? Onları *tiye* alıyorum.

3. metin (Tabiatla Gelen Çocukluğumuz) adlı metinden çıkarılan cümle ve paragraflar (bkz. EK-3):

Ö.C. (3) Yağmur yağdığında yağmurun sesini, tanelerinin ağaç yapraklarına düşmelerinden tanırdım; cama, kiremite, betona değmeden önce.

Bu cümle şiirsel bir ifade taşımaktadır. Cümlelerin metinden çıkarılmasının kendinden önceki ve sonraki cümlelerin bağlantısını güçlendirdiği belirtilebilir.

Ö.C. (6) Yağmurun ve ağacın getirdiği hisler de artık o günlerdeki gibi değil.

Düzeğe göre sadeleştirildiğinde taşıdığı edebî anlatımın bozulmaktadır.

Ö.C. (8) Yeşil ve canlı olan her şey ben çocukken yanı başımdaydı.

Düzeğe uygun bir cümle olduğu hâlde çıkarıldığı görülmektedir.

Ö.C. (11) Orada bundan başka isteyebileceğim başka bir şey olmayacağını düşünürdüm; basit ama, derin bir lezzetin içinde. Oysa artık insanı hiçbir şey tatmin etmiyor. Yağmurun altında sırlıklam olurduk ıslak tahıl kokan tarlalarda. Gök gürültüsü ve şimşeklerden korkardık ama, saygıyla karışık bir korku idi o; babamızdan azar işitmiş gibi. O tanıdık ve sevdiğimiz bir sestti. Toprağın kokusu çocuk zihinlerimize işlediğinde bu kokunun içinde o tarladaki anlarımı da saklardım kendime.

Metnin kısaltmak amacıyla çıkarıldığı ve bu cümlelerin çıkarılmasının metnin anlamsal bütünlüğünü bozmadığı belirtilebilir.

Ö.C. (16) Kar yağdığında annemin kuşlar için ekmek kırıntılarını karla kaplı bahçeye serpiştirdiğini, bir armut ağacını kurumaktan kurtarmak için uğraştığımızı hiç unutmadım.

Ö.C. (21) Bir hayatın kırtarılışının ne olduğunu hissedirdim.

Ö.C. (24) Bu günlerde dağlar şehrin çocuklarının gözlerine, ağaçlar da öğretmenlere çok uzak. Her Pazar ailecek gittiğimiz, dağdaki zeytinliğimizde ebeveynlerimiz çalışırken, kardeşimle derede balıklarla ve kurbağalarla birlikte yüzerdik. Asla bir akvaryum alma ihtiyacımız olmadı. Yol boyunca çiçeklerin, yabancı otların isimlerini öğrenirdik anne babamızdan. Başkalarının yabancı bitki dediği otlar bizim için tanıdık varlıklardı. Kentin çimeni olan parklarında yere uzandığımda o günlere ait pek çok şey yok artık.

Ö.C. (26) Dışarıdan bakınca ona çerçeveler yaptık duvarlarla, evlerle, binalarla, yollarla. Resimlerini astık odalarımıza. İçinde olmayı hayal edip, yakalayamadığımız tatmini bulmak için. Çocuklarımıza tabiat dediğimiz eseri dışarıdan göstermemeliyiz. Onlar da içinde olmalılar. Çünkü doğadan öğrenecekleri dersler onların kalpleri için gerekli akıllarından ziyade.

16, 21, 24, 26 numaralı cümlelerin metni kısaltmak amacıyla çıkarıldığı düşünülmektedir.

'Tabiatla geçen çocukluğumuz' adlı metnin özgün metinde yer alan dil bilgisel yanlışların ve yazım yanlışlarının uyarlanmış metinde düzeltildiği belirlenmiştir. Bunlar şöyledir:

Ö.C. (7) Tabiatın gurbetteki *evlatları* gibi hissediyorum kendimi bazı zamanlar.

U.C. (7) Tabiatın gurbetteki *evladı* gibi hissediyorum kendimi bazı zamanlar.

Ö.C. (30) Seneye *okula* başlayacak.

U.C. (30) Seneye *yuvaya* başlayacak.

4. metin (Şehirliye Anlatmak) adlı metinden çıkarılan cümle ve paragraflar (bkz. EK-4):

Ö.C. (3) Şehrin isyan ettiren trafiği, insanların kural tanımadan yol bulma çabası ve ülke gündemine oturan, yürek burkan haber tufanı da cabasıydı. Her gün bir önceki günü aratıyordu.

Çok fazla düzey üstü yapılar içermemesine rağmen öğrencinin anlamasını güçleştirecek ölçüde uzun bir cümle olduğu için çıkarılmıştır.

Ö.C. (5) Ağaçların arasında güneşin sıcaklığını hissederek amaçsızca bir süre yürüdüm. Işıklı kuşlara eşlik ettim. Park yine kalabalıktı ama kimsenin kimseyle ilgilendiği yoktu. Oyun parkında neşeyle oynayan çocukların dışında kimsenin yüzü gülmüyordu.

Bu cümlelerin çıkarılması metnin anlamsal bütünlüğünü bozmamaktadır.

Ö.C. (8) Attığı kırıntılara gelen serçeler sunulan yemekten pay kapabilmek için çırpınıyordu. Serçelerin coşkuyla ekmeği ufalama çabaları o kadar güzeldi ki ürkütmemek için gazetemin sayfasını bile çevirmek istemiyor göz ucuyla onları izliyordum. Bir süre sonra adamın kuşlara bir şeyler söylediğini daha doğrusu konuşmaya çabaladığını görünce ilgisiz kalamadım. Kuşlara, mırıl mırıl bir şeyler anlatıyordu, ancak tam duyamıyordum.

Bu paragrafın çok fazla ayrıntı barındırdığı ve metni uzattığı gerekçesiyle çıkarıldığı düşünülmektedir.

Ö.C. (11) Evet.

Gerek duyulmayan bir çıkarım işlemi olduğu gözlenmiştir.

Ö.C. (16) Bisküvileri cebime koydum. Bir süre öylece kuşları seyrettim.

Bu çıkarım işleminin yapılmasının, bir önceki ve sonraki cümlelerin arasındaki bağlantının daha açık hâle getirilmesini sağladığı söylenebilir.

Ö.C. (19) "Çattık" dedim içimden.

Argo bir ifade barındırdığı için çıkarıldığı görülmektedir.

Ö.C. (21) Sanki içimden geçenleri anlamış gibi başladı anlatmaya.

Bu cümlenin metinden çıkarılmayıp korunması gerektiği düşünülmektedir. Metinden çıkarılmasının, kendinden önceki ve sonraki cümlelerin arasındaki bağlantının kopmasına sebep olmaktadır.

Ö.C. (23) Orada hayat basittir. Doğaya uyum gösterir kurallara uyarsan kolaydır, hayat. Şehir ise hiç öyle değil. Kurallar adamına göre, insanına göre hatta yaşadığın muhite göre bile değişiyor. Üstelik kimse de bundan rahatsız değil.

Ö.C. (29)- Allah bağışlasın. Kaç yaşında?

- 4 Yaşında.

Ö.C. (33) Cevap vermeyip kuşlarla ilgilendi. Sonra kafasını kaldırıp bana baktı. Anlatsam da anlamazsın gibilerden bir bakış attı.

Ö.C. (35) Şaşırmaya devam ediyordum.

23, 29, 33, 35 numaralı cümlelerin, düzey üstü yapılar barındırmamasına rağmen, ayrıntılardan kaçınmak ve metinde kısaltma işlemi uygulamak için çıkarıldığı gözlemlenmiştir.

Ö.C. (38) Karınlarının doyması için ekmek kırıntısı yeterlidir.

Bu cümle 37 numaralı cümlenin tekrarı niteliğinde olması nedeniyle çıkarılmıştır.

Ö.C. (44) Anlamıyor musun?

Ö.C. (52) Dedim ya anlatması zor. Şehirde her şey bol bol var. Var olduğunu görüyorsun ama uzanıp alamıyorsun. Hayatın hep o gözünün önündekilere ulaşmak için çabalamak ile geçiyor. Kızım ve damadım deli gibi çalışıp ev taksiti ödüyorlar. Çocuklarının büyüdüğünün bile farkında değiller. Ne söylesen boş...

44 ve 52 numaralı cümlelerin, ayrıntılardan kaçınmak ve metni kısaltmak amacıyla çıkarıldığı belirlenmiştir.

Ö.C. (56) Kimse kök salamıyor, sorulursa memleketi diye anasının babasının doğup büyüdüğü yeri anıyor. Onca kalabalıkta insan fakiri bir yer. Hiç öyle dışarıdan görüldüğü gibi değil. En azından bana göre değil. Güneşin buluta girmesi ile ortalık serinlemiş hafiften soğuk bir esinti başlamıştı.

Anlaşılması zor yapılar ve örtük anlatım içermektedir. Öğrencinin anlamsal çıkarım yapmakta zorlanacağı bir paragraftır. Sadeleştirilmesi durumunda ise edebî anlatımın bozulmasına sebep olmaktadır.

Ö.C. (58) Başıyla belli belirsiz bir selam verip torununun yanına gitti. Salıncaktan indirip paltosunun önünü kapadı. Atkısını sıkıca bağladı.

Ayrıntılardan kaçınmak ve metni kısaltmak adına çıkarılmıştır.

5. metin (Tribünlerin Kadın Fanatikleri) adlı metinden çıkarılan cümle ve paragraflar (bkz. EK-5):

Ö.C. (3) Tribünlerde bağırıp çağıran, maç sırasında televizyonunun önünden geçtiğinizde kıyametleri koparan, uykusuz geceler boyunca spor yorumlarını izleyen hep erkeklerdir. Peki ya tüm bunları kadınlar yapıyor olsa? Onlar üç büyük takımın, üç fanatik kadın taraftarı. Tek tek konuştuk ve ortaya gerçekten ilginç bir tablo çıktı. İçlerinde "Asla başka takımdan biriyle evlenmem" diyen de var, maç sırasında kendinden geçip ayağını kıran da... Üstelik bu fanatik kadınların hepsi iyi bir kariyere sahip. Küfür ederim. Banu Birkan Beşiktaş taraftarı, bir iletişim şirketinin sahibi. Beşiktaş dendiği zaman da akan sular duruyor. Banu Birkan'ın bizimle konuşmak için verdiği adres doğal olarak İnönü Stadı. Kendi işini gücünü bırakması yetmezmiş gibi, altı arkadaşını da formalarıyla stada toplamış. Maksat güzel bir fotoğraf olsun. Üç yıl önce maçlara gitmekle başlayan taraftarlığı bu gün doruk noktasında. "Üç seneden beri her maçta varım. Bunca yıl maça gitmeyişimi büyük bir kayıp olarak görüyorum. Bu yüzden uykusuz kaldığım oluyor. Ben tutkulu bir insanım. İnanmışım, güvendiğim, taraf olduğum her şeyi sonuna kadar yaşayan bir insanım. Belki bu yüzden bu kadar fanatik bir Beşiktaşlıyım" diyor. Banu Birkan hiçbir maçı kaçırmıyor, maç günleri erkenden kalkıp galibiyete konsantre oluyor, arkadaşlarıyla buluşup kritikler yapılıyor, maçtan yarım saat önce statta yerini alıp çekirdeğini çıtlatmaya başlıyor. Doksan dakikayı başlatan düdük çaldığında o zarif, şirket yöneticisi kadın gidiyor ve yerine tam bir fanatik geliyor; "Ben öyle sakın bir taraftar değilim olamam da zaten. Tezahüratımı da yaparım bazen çok utanıyorum ama küfür de ederim. Ara sıra ağızdan küfür kaçıyor, daha doğrusu bunu biraz yumuşatıp kızgınlık sözleri diyelim. Ama içimden çok ediyorum. Tüm tezahürlere katılırım. Bazen evde de tezahürat yapıyorum. Bu artık alışkanlık oldu. Gece mekânlarında bile yanımda CD götürüp çaldırıyorum. Bence tribünde kadın erkek diye bir şey yok tribünde taraftar var. Oraya oturduğun andan itibaren sevdalısın gönül vermişsin. Kadınlar daha tutkulu bir cins belki bu yüzden fanatizmi abartabiliyoruz."

Bu paragrafın düzey üstü yapılar, ayrıntı ve olumsuz yargılar içerdiği görülmektedir. Bu sebeplerden dolayı çıkarılmıştır.

Ö.C. (9) Yapı olarak biraz daha istediği şeylere tutkuyla bağlanan bir kişiliğim var" diyor. Takmıyorlardı. Yasemin Merçil fanatizmi iş edinenlerden. İş taraftarlıkla sınırlı kalmamış.

Bu cümle düzey üstü ve anlaşılması zor yapılar içermektedir. Sadeleştirilmesi durumunda özgün yapının bozulacağı belirlenmiştir.

Ö.C. (13) Onlar bazen giyimime karışırlar, bazen nerede oturduğuma karışırlar, maça gidince on beş- yirmi erkekten oluşan bir koridorla girerim tribüne.

Düzyer üstü yapılar içermektedir. Ayrıca olumsuz yargı taşıdığı görülmektedir.

Ö.C. (15) Yasemin Merçil fanatizmini günlük hayatta da yaşayanlardan.

Bu cümle düzey üstü yapı içermektedir. Bu sebeple çıkarılmıştır.

Ö.C. (17) Fenerbahçeli hâkimler beni bilir ben onları bilirim.

Anlaşılması zor bir örtük anlatım içermektedir. Öğrencinin anlamsal bir çıkarım yapması güçtür.

Ö.C. (19) “Fanatizm böyle bir şey” diyor. Bacağını bile kırdı.

Ö.C. (20) Doğuştan Galatasaray'lı Dilara Endican. Hayatında en iyi kararı Galatasaray'lı olmakla verdiğini söylüyor: "Galatasaray'lı olmak şahane bir duygu. 'Ya yanlışlıkla Fener'li olsaydım'" diye çok korkuyorum. Bence bu bir ayrıcalık.

19 ve 20 numaralı cümleler ayrıntı içermektedir. Bu nedenle çıkarılmıştır.

Ö.C. (22) Yeri geldiğinde küfür etmekten çekinmiyor.

Bu cümleden sonraki cümle kendisiyle aynı anlamı içermektedir. Tekrardan kaçınmak ve metni kısaltmak için çıkarıldığı görülmüştür.

‘Tribünlerin kadın fanatikleri’ adlı metnin özgün metinde yer alan dil bilgisel yanlışların ve yazım yanlışlarının uyarlanmış metinde düzeltildiği görülmüştür. Bunlar şöyledir:

Ö.C. (7) İlk deplasman maçım *Van' dı*.

U.C. (7) İlk deplasman maçım *Van' daydı*.

Ö.C. (10) Önce Fenerbahçe'nin kongre üyesi olmuş ardından da Sarı Lacivertliler Derneği'nin *kurucuları* arasında yer almış.

U.C. (10) Yasemin Merçil önce Fenerbahçe'nin kongre üyesi olmuş, ardından da Sarı Lacivertliler Derneği'nin *üyesi*.

6. metin (Rahmi Koç'tan Konferans) adlı metinden çıkarılan cümle ve paragraflar (bkz. EK-6):

Ö.C. (2) İş hayatında başarılı olmak için birçok unsur gerektiğini belirten Koç, “Amerikalıların bir lafı var; ya hiç kimsenin yapmadığı bir işi yapacaksın, yahut da herkesin yaptığını çok iyi yapacaksın” dedi. Bill Gates'in Microsoft Windows programını

çıkarak kimsenin yapmadığı bir işi yaparak başarılı olmasını, Jack Welch'in ise General Electric şirketini satın alarak bu şirketi 10 yılda mükemmel bir hale getirmesini, yine Sam Walton'un Wall-mart mağazalar zincirine 2002 yılında 250 milyar dolar ciro yaptırmasını örnek olarak gösterdi.

Bu paragrafta öğrencinin anlamasını güçleştirecek ayrıntılı bilgiler yer almaktadır. Bu nedenle çıkarıldığı belirlenmiştir.

Ö.C. (14) Gençlere sabırlı olmalarını da tavsiye eden Koç, “Kısa zamanda çok yükselenler çabuk da düşmüşlerdir” dedi. “Dedikoduları dinleyin...”

Düzyer üstü yapılar içerdığı için çıkarıldığı görülmektedir..

Ö.P. (19) İnsanın başarılı olması için kendi düzenini iyi programlaması, iş ve özel hayatını dengelemesi gerektiğini de ifade eden Koç, “İş hayatında dedikoduları dinleyin, fakat ona göre hareket etmeyin” dedi. “Çok kişiden fikir alın ama nihai kararı siz verin” diyen Koç, iş hayatında hedeflerin zaman dilimine göre sınırlandırılması ve değişen şartlara uyum sağlanması gerektiğini sözlerine ekledi. “Zengin olunca ölemiyorsunuz da...” Konuşmasının ardından öğrencilerin sorularını da yanıtlayan Koç, “Girdiğiniz ya da girmedığınız işler için pişman olduğunuz kararlarınız oldu mu?” şeklindeki soru üzerine, “Girdiğimiz için pişman olduğumuz, girmedığımız için pişman olduğumuz işler var. Bu iş hayatında daima olur. Şirketler insanlar gibidir, doğar, büyür ve ölüm zamanı gelir. Eğer ölüm zamanı geldiğinde şirketi elden çıkarmaz, öldürmezseniz sonra başınıza dert olur” diye konuştu. Girmedığı için pişman olduğu ve sonra girdiği işler de bulunduğunu ifade eden Koç, Mesela bankacılık... Bankacılığa Yapı Kredi Bankası, Akbank, Garanti Bankası kurulurken girmedik, çok uzun süre sonra girdik. Tabii atı alan Üsküdar'ı geçiyor. O nedenle işe girmenin de (timing) denilen bir zamanlaması var. O zamanı kaçırdığınız zaman ya çok pahalıya girersiniz ya küçük kalırsınız ya da girmemeniz lazım.” dedi. Bir öğrencinin “Sizin kadar zengin bir kişi ile ilk defa karşılaşıyorum” demesi üzerine Rahmi Koç, “Vergi vererek zengin” dedi. Öğrencinin, zenginlerin her istediğine ulaşabilmesinin nasıl bir duygu olduğunu sorması üzerine de, bunun izafi bir kavram olduğunu ifade eden Koç, “İnsanlar bir takım elbise giyer, üç öğün yemek yer. Zaman gelir yemekleri kesmek zorunda kalırsınız. Zenginliğiniz bankada durur, milletin çenesini yorar. Bu tamamen psikolojik bir durum. Zengin olunca yardım etmeniz, vergi vermeniz, sosyal konulara eğilmeniz lazım. Zengin olunca ölemiyorsunuz da. O kadar iyi bakıyorlar ki, adamı süründürüyorlar...” Babam küstü... Koç, bir öğrencinin “Verdiğiniz kararlarda akıl ve kalp

arasında çelişki yaşadığımız oldu mu?” sorusu üzerine, böyle kararlar yaşadığını söyledi. Büyük emeklerle kurdukları bir şirketi zamanını doldurduğu için satmak istediklerinde zorlandıklarını anlatan Koç, Ankara'da bir oksijen fabrikasını sattığını, ancak babasının şirkete büyük emek verdiği için kendisine küstüğünü ve satıştan sonra 15 yıl o şirketin bilançosunu izlettirdiğini belirtti. Hırslı bir kişi olup olmadığına ilişkin bir soru üzerine Koç, “Eh...Onun için hayatımda hiç kumar oynamadım” yanıtını verdi. Azimli olmanın önemini vurgulayan Rahmi Koç, hırsın kontrol edilmesinin önemi üzerinde durdu. Koç, hırsı olmayan bir kişinin iş hayatında başarılı olabileceğine de inanmadığını belirterek, iş hayatında risk almanın da önemli olduğunu, ancak sınırsız risk almanın doğru olmadığını, iş yaparken risk analizi yapmak gerektiğini söyledi. Koç, iş hayatında başarının sırrının, anahtarının, çok çalışmak olduğunu da vurgulayarak, “Tabii, çalışırken randımanlı çalışmak lazım. İş ineklemeden halletmek gerek.” dedi.

Bu paragraf ayrıntılı bilgiler içermesi gerekçesiyle çıkarılmıştır.

7. metin (En Tehlikeli Koleksiyon) adlı metinden çıkarılan cümle ve paragraflar (bkz. EK-7):

Ö.C. (4) Güçlü Atamer, Piton'uyla eve geldiğinde 16 yaşındaydı.

Metnin bağlamından kopuk bir cümle olduğu için çıkarıldığı belirlenmiştir.

Ö.C. (9) Kedi anlamsız

Bu cümle bir ara başlıktır. Ara başlıkların metinden çıkarıldığı gözlemlenmiştir.

Ö.C. (11) Güçlü Atamer, “O benim ilk yılanım. Derler ki ‘Bir yılanı isim verirseniz, o artık dostunuz olur’ Bu yüzden ona Barnie adını verdim” diye konuşuyor.

Ö.C. (15) Onların bir background'u var...

Bir önceki cümle bu cümledeki anlamı ifade etmektedir. Ayrıca cümlede İngilizce bir kelime bulunmaktadır. Sözlüksel sadeleştirme yapmak yerine metinden çıkarılması tercih edilmiştir. Tekrardan kaçınmak ve metni kısaltmak amacıyla çıkarılmıştır.

Ö.C. (17) Unutkanlık ölüm nedeni. Güçlü Atamer'in 16 metrekarelik çatı katı, gerçekten de tehlikeli bir mekân. Dört taraf tarantula, akrep, krokodil kafesleriyle çevrili. Bir anlık ihmalkârlık, saniyede ölüme neden olabilir. Güçlü Atamer, “Yorgun olduğum günler dalgın oluyorum. Ve böyle anlarda, kendiliğinden kilitlenen vivarium kapaklarını açık unuttuğum da oldu” diyor gayet rahat. Büyük bir risk aldığını o da biliyor. Ama hayvanlarına güveniyor.

Ö.C. (20) Gabun yılanını Londra'ya en son gittiğimde 45 paunda buldum. Ama odamda koyacak yer kalmadığı için alamadım. Hâlâ ona yanıyorum” diyor. Atamer, yılanların

dünyasından, kedigillere bir geçiş yapıyor hemen: “Kedileri, tavşan ve hamster gibi kemirgenleri sevmem. Ama kedigillerden olan bir aslan, kaplan çok özel hayvanlar. Bir Bengal kaplanı mesela, sahip olmak muhteşem olurdu. İnternette Bengal kaplanı olan bir adam ile tanıştım. Bu sevgimi şimdilik onunla gideriyorum.” Bakımları çok zor. Güçlü Atamer, idrar durumlarına göre yılanlarının temizliğini yaparken bazen eliyle yıkamak zorunda kalıyor. İşte o zaman zorlanıyor. Yanına mutlaka bir yardımcı alıyor. Hayvanların içine kondukları kaba “vivarium” deniyor. Vivariumları yurtdışından satın almış. Cam kalınlığı 8 mm. Güçlü Atamer, “Pitonlarım daha büyüdüklerinde tek bir kuyruk darbesi ile kırabilirler” diyor. Saklanma ihtiyacı içinde olan yılanlar için vivariumlarda bir de özel saklanma kayaları var. Bu kayaların üzeri kimyasal olmayan plastik boya ile kaplanmış. Vivariumlarda kullanılan ışık da özel. Onlara güneş ortamını aratmamak gerekiyor çünkü. Işıklar ultraviyole filtreli.

17, 20 ve 24 numaralı cümleler, ayrıntı içerdikleri için metinden çıkarılmıştır.

Ö.C. (24) www.piranha.org adresinde oluşturduğu yeni siteyi ziyaret edenlerin sayısı ise 130 bine yaklaşmış. Her iki sitede de beslediği hayvanların video görüntüleri de yer alıyor.

Ö.C. (18) Bir kaplanım olsa

Ö.C. (21) WEB Sitesini hazırladı.

18 ve 21 numaralı cümleler ara başlıktır. Ara başlıkların metinden çıkarıldığı görülmektedir.

4.6. Özgün Metinlerde ve Uyarlanmış Metinlerde Yapılan Sadeleştirmelerdeki İşlemler Nasıldır?

Tablo 4.1’de sayısal olarak ifade edilen sözdizimsel sadeleştirme işlemlerinin bazı örnekleri şunlardır:

1. metindeki (Pazartesi Sendromu) karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme işlemleri (bkz. EK-1):

(30) Ö.C. : Aldım elime herşeyi bol karışık hayat kahvemi, çıktım sokağa, kaldırdım kafamı, kapadım gözümü içime çektim rüzgarı ‘tatlı’, nemi ‘tuzlu’ havayı.

U.C. : Aldım elime “her şey”li hayat kahvemi, çıktım sokağa! Sonra kaldırdım kafamı, kapadım gözümü, içime çektim rüzgârı, tatlı havayı.

İsim, sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme işlemleri:

(23) Ö.C. : Sakin bir şekilde, sinirimi başkasına yansıtmadan, ama çaktırmadan dişlerimi sıkarak rica ettim; “Günün kahvesi neyse ondan lütfen, ama içine ‘o mu bu mu’ dediğiniz şeylerin hepsi birden koyulmuş hali ile içmek istiyorum ben!”.

U.C. : Sakin bir şekilde garsondan rica ettim; “Günün kahvesinden lütfen! Ama içinde ondan mı, bundan mı olsun? diye sormayın. Hepsi olsun istiyorum ben!”

Art gönderimleri açık hâle getirme işlemleri:

(7) Ö.C. : Nedense *bu ikisine* zaten yakıştırma yapılmış, bir isim konmamış.

U.C. : Nedense *Pazartesi ve Cumartesi günleri için* yeni birer isim koymamışlar...

Edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme işlemleri:

(35) Ö.C. : ‘Olur mu canım’ diye *dalga geçildim*.

U.C. : ‘Olur mu canım’ diye *dalga geçtiler*.

Sözdizimini değiştirme işlemleri:

(1) Ö.C. : *Pazardan basıyor beni* pazartesinin gelişi.

U.C. : Pazartesilerin gelişi *pazardan sıkıyor beni*.

Dil bilgisi yapılarını değiştirme (hedef dil bilgisine yönelik olarak):

(13) Ö.C. : Erken *uyanmadan uyumak*, öylesine takılmak, boş boş oturmak, plansız programsız olmak gibi ...

U.C. : Erken *uyanmamak*, boş boş oturmak, plansız programsız olmak gibi mesela...

2. metindeki (Erzurum’dan Harvard’a) isim, sıfat ve zarf cümlelerini ayırma / kaldırma / değiştirme işlemleri (bkz. EK-2):

(10) Ö.C. : Beş kardeşin dördüncü numarası olan Taboğlu küçüklüğünden beri eczacı olmanın hayalini kurmuş.

U.C. : Beş kardeşin dördüncüsü. Küçükken hep eczacı olmak istemiş.

Zamansal ilişkileri standart hâle getirme işlemleri:

(21) Ö.C. : Önce dil öğrenmek için Kolombiya Üniversitesi’ne *gider*.

Önce dil öğrenmek için Columbia Üniversitesi’ne *gitmiş*.

Dil bilgisi yapılarını değiştirme (hedef dil bilgisine yönelik olarak):

(33) Ö.C. : Oraya gittikten sonra *korktum* döneceğim gibi bir şey söz konusu bile olamazdı.

U.C. : Oraya gittikten sonra *korkup* geri dönmek gibi bir şey söz konusu bile olamazdı.

3. metindeki (Tabiatla Geçen Çocukluğumuz) isim, sıfat ve zarf cümlelerini ayırma / kaldırma / değiştirme işlemleri (bkz. EK-3):

(2) Ö.C. : Sabah kuş sesleri ile *uyandığında*, pencereden bahçemizdeki ağaçları görürdüm.

U.C. : Ben eskiden kuş sesleri ile *uyanır*, pencereden bahçemizdeki ağaçları görürdüm.

Zamansal ilişkileri standart hâle getirme işlemleri:

(27) Ö.C. : Tabiatla kol kola olmak yaşama saygıyı *getirecektir*.

U.C. : Tabiatla kol kola olmak yaşama saygıyı *getirir*.

Dil bilgisi yapılarını değiştirme (hedef dil bilgisine yönelik olarak) işlemleri:

(9) Ö.C. : Buğday tarlasında yere uzanıp başakların arasında *kaybolduğumda* saatlerce gökyüzünü seyrederdim.

U.C. : Buğday tarlasında yere uzanıp başakların arasında *kaybolarak* saatlerce gökyüzünü seyrederdik.

4. Metindeki (Şehirliye Anlatmak Zor) karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme işlemleri (bkz. EK-4):

(18) Ö.C. : Baştan aşağı dikkatlice süzdü, kılığıma kıyafetime baktı, sonra “Şehirde doğup büyümüş birine benziyorsun. Sen yiyebilirsin. Sana zarar vermez” dedi.

U.C. : Beni dikkatlice süzdükten sonra, Şehirde doğup büyümüş birine benziyorsun. Sen yiyebilirsin. Sana zarar vermez!

İsim, sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme işlemleri:

(4) Ö.C. : O gün güneş sıcak yüzünü bir ara gösterir gibi *olunca* öğle arasında kendimi dışarı atıp yakınımızdaki park alanına yöneldim.

U.C. : Ama o gün öğleden sonra güneş sıcak yüzünü gösterir gibi *oldu*. İşlerimi toparlayıp (eklenmiştir) yakınımızdaki parka yöneldim.

Dolaylı ve doğrudan anlatımı doğrudan/dolaylı anlatıma çevirme işlemleri:

(20) Ö.C. : Adam biraz *kaçık diye düşünmeye* başlamıştım.

U.C. : Adamın *kaçık olduğunu* düşünmeye başlamıştım ki...

Sözdizimini değiştirme işlemleri:

(9) Ö.C. : Cebimdeki bisküvilerden birini ufalayıp ben de kuşların ziyafetine katkıda bulunmak istedim.

U.C. : Bir süre sonra ben de cebimdeki bisküvilerden birini ufalayıp kuşların ziyafetine katkıda bulunmak istedim.

5. metindeki (Kadın fanatikler) karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme işlemleri (bkz. EK-5):

(5) Ö.C. : Bir avukat. Her gün adliye koridorlarında muhatap olduğu hâkimler, savcılar, müvekkiller hatta mübaşirlerle ilk sohbet konusu Fenerbahçe. Uzun yıllardır da tribünde.

U.C. : O bir avukat, uzun yıllardır da tribünde.

İsim, sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme işlemleri:

(18) Ö.C. : Bir de özellikle alışveriş yaptığım esnaf Fenerlidir.

U.C. : Alışverişlerini bile Fenerbahçeli esnaftan yapıyor.

Art gönderimleri açık hâle getirme işlemleri:

(5) Ö.C. : Bir avukat. Her gün adliye koridorlarında muhatap olduğu hâkimler, savcılar, müvekkiller hatta mübaşirlerle ilk sohbet konusu Fenerbahçe. Uzun yıllardır da tribünde.

U.C. : O bir avukat, uzun yıllardır da tribünde.

Edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme işlemleri:

(23) Ö.C. : Küfür ederim etmiyorum desem gülerler bana. Ama kendi takımımdaykine *küfür edildi* mi çok kızarım.

U.C. : Küfür ederim ama başkaları benim takımımdaykilere *küfür ettiler* mi çok kızarım.

6. metindeki (Rahmi Koç'tan konferans) karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme işlemleri (bkz. EK-6):

(3) Ö.C. : Herkesin bir konuda söz söyleyebileceğini ifade eden Koç, “herkes söyleyebilir, fakat yapan başarılı sayılır” dedi. Hayatın inişli çıkışlı bir yol olduğuna işaret eden Rahmi Koç, şunları kaydetti:

U.C. : “Herkes bir konuda söz söyleyebilir, fakat başarı ancak bu sözleri hayata geçirmekle elde edilir” diyerek konuşmasına başladı ve öğrencilere iş hayatında başarılı olmanın kurallarını anlattı.

İsim, sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/kaldırma/değiştirme işlemleri:

(11) Ö.C. : Rahmi Koç, başarılı olmak için bilgili olmak *gerektiğine* de işaret ederek, burada marifetin doğru bilgiyi seçip almak olduğunu söyledi.

U.C. : Başarılı olmak için bilgili olmak da *gerekmektedir*. Burada marifet doğru bilgiyi seçip almaktır.

Dolaylı ve doğrudan anlatımı doğrudan/dolaylı anlatıma çevirme işlemleri:

(13) Ö.C. : “İş hayatında önce kendinize, sonra başkalarına dürüst olmanız gerekir” diyen Koç, her gece yatmadan önce o günün bilançosunun yapıp, vicdanen rahat olmak *gerektiğini belirtti*.

U.C. : “İş hayatında önce kendinize, sonra başkalarına karşı dürüst olmanız gerekir. Her gece yatmadan önce o günün bilançosunu yapıp vicdanınızı kontrol etmek zorundasınız.” *şeklinde konuştu*.

Edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme işlemleri:

(13) Ö.C. : İş hayatında önce kendinize, sonra başkalarına dürüst olmanız gerekir” diyen Koç, her gece yatmadan önce o günün bilançosunun *yapılıp* vicdanen rahat olmak *gerektiğini belirtti*.

U.C. : “İş hayatında önce kendinize, sonra başkalarına karşı dürüst olmanız gerekir. Her gece yatmadan önce o günün bilançosunu *yapıp* vicdanınızı kontrol etmek zorundasınız.” *şeklinde konuştu*.

Dil bilgisi yapılarını değiştirme (hedef dil bilgisine yönelik olarak):

(9) Ö.C. : Hedef, realist ve iddialı olmalıdır ki, oraya *eriştiğinizde* başarıyı hissedebilirsiniz.

U.C. : Hedef, realist ve iddialı olmalıdır ki, oraya *eriştikten sonra* başarıyı hissedebilirsiniz.

7. metindeki (En tehlikeli koleksiyon) karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme işlemleri (bkz. EK-7):

Dolaylı ve doğrudan anlatımı doğrudan/dolaylı anlatıma çevirme işlemleri:

(8) Ö.C. : Akvaryumun içindeki yavru pitonun “dünyanın en uzun sürüngenini olduğunu, iyi bakılır, uzun yaşarsa boyunun 11 metreyi *bulacağını*” *öğrendi...*

U.C. : Akvaryumun içindeki yavru piton hakkında pek çok şey *öğrendi...* Kitaba göre piton, dünyanın en uzun sürüngeniydi ve ileride boyu 11 metreyi *bulacaktı*.

Tablo 4.2’de sayısal olarak ifade edilen sözlüksel sadeleştirme işlemlerinin bazı örnekleri şunlardır:

1. metindeki (Pazartesi Sendromu) sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olan kelimelerle değiştirme işlemleri (bkz. EK-1):

(12) Ö.C. : Oysa benim bir sürü hayalim var pazartesilere *dair*.

U.C. : Oysa benim pazartesilerle *ilgili* bir sürü hayalim var.

Yeniden yazma işlemleri:

(8) Ö.C. : Birinin gidişinden duyulan mutluluk, öbürünün gelişindeki mutsuzluk ile önyargılandırılmış.

U.C. : İkisini de kendinden önceki günün ismine göre adlandırmışlar.

Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işlemleri:

(13) Ö.C. : Erken uyanmadan uyumak, *öylesine takılmak*, boş boş oturmak, plansız programsız olmak gibi ...

U.C. : Erken uyanmamak, boş boş oturmak, plansız programsız olmak gibi mesela...

Kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma işlemleri:

(38) Ö.C. : Kırık pencereden giren tatlı esinti içinde kendimi *sükûnete* davet ettim.

U.C. : Kırık pencereden giren rüzgârla kendimi *mutluluğa* davet ettim.

Kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma işlemleri:

(2) Ö.C. : Atlayıp salı'ya *geçsem olmaz mı?*

U.C. : Pazartesileri atlayıp salıya *geçmem mümkün mü?*

2. metindeki (Erzurum'dan Harvard'a) yeniden yazma işlemleri (bkz. EK-2):

(19) Ö.C. : İlk yıl, ikinci yıl "Ben bu bölümde ne yapıyorum" falan derken kendi deyimiyle birden bu işi sevmeye başladığımı fark etmiş. Ediş o ediş zaten.

U.C. : Daha sonra birden okulunu sevmeye başlamış.

Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işlemleri:

(4) Ö.C. : Onunla ilgili notlarım masanın bir köşesinde *durdu* kaldı.

U.C. : Ama onunla ilgili notlarım masanın bir köşesinde kaldı.

Kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma işlemleri:

(42) Ö.C. : Birçok firmadan teklif almasına rağmen, *özlem ağır basar* ve Türkiye'ye geri döner ve 15 gün içinde iş bulur.

U.C. : Birçok firmadan teklif almasına rağmen, Türkiye'yi çok *özler* ve geri döner ve on beş gün içinde iş bulur.

3. metindeki (Tabiatla geçen çocukluğumuz) sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olan kelimelerle değiştirme işlemleri (bkz. EK-3):

(14) Ö.C. : Evimizin arka tarafındaki dağın ardından doğan güneşin aydınlattığı yeni bir günde bitkilerin topraktan çıkışına *şahit olurdum* bahçemizdeki karıncalarla birlikte.

U.C. : Güneşin aydınlattığı yeni bir günde bitkilerin topraktan çıkışını *görürdüm* çocukken.

Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işlemleri:

(22) Ö.C. : *Çünkü* canın büyüyü küçüğü olmaz demişti öğretmenim.

U.C. : Canın büyüyü küçüğü olmaz demişti öğretmenim.

Kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma işlemleri:

(4) Ö.C. : Gece olunca kavak ağacımızın yapraklarının *rüzgârdaki hışırtılarının ninnileri* ile uykuya dalardım.

U.C. : Gece kavak ağacımızın *yapraklarının sesi* ile uykuya dalardım.

4. metindeki (Şehirliye anlatmak zor) sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olan kelimelerle değiştirme işlemleri (bkz. EK-4):

(27) Ö.C. : Biraz *güneş açtığı*nda hemen parka çıkıyorum.

U.C. : Biraz *güneş çıktığı*nda hemen kendimi parka atıyorum.

Yeniden yazma işlemleri:

(32) Ö.C. : Öyle ama köy yerinde şehirdeki olanakları bulamazsınız. Hâlbuki burada her şey var. Yaşınız da var, sağlık sorunuz olsa hastane için yine şehre gitmek zorunda kalırsınız. Çocuğunuz torununuz da şehirde yaşadığına göre niye kaçasınız ki?

U.C. : Nedir sizi bu kadar rahatsız eden, neden kaçıyorsunuz? Burada her şey var.

Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işlemleri:

(15) Ö.C. : Şaşırmıştım. Sert ve biraz kaba üslupla söylenen bu sözlere *içerlemekle beraber gereksiz bir tartışmaya girmek istemedim*.

U.C. : Sert hatta biraz kaba bir üslupla söylenen bu sözler karşısında şaşırmıştım.

Kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma işlemleri:

(6) Ö.C. : Boş banklardan birine oturup koltuğumun altındaki *gazetenin yapraklarını çevirmeye başladım*.

U.C. : Boş banklardan birine oturup gazeteme *göz gezdirmeye başladım*.

5. metindeki (Kadın fanatikler) yeniden yazma işlemleri (bkz. EK-5):

(16) Ö.C. : Fenerbahçeliliğim beni biraz aştı.

U.C. : Fenerbahçe Yasemin Merçil için hayatın en önemli parçası.

Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işlemleri:

(14) Ö.C. : “Konuştuğumda lafım dinlenmiyordu, yorumlarım kaile alınmıyordu. Biraz küçümsüyorlardı. *On yılımı aldı bunu kırmak. Şimdi lafım dinleniyor.*” diyor taraftarlık serüvenini anlatırken.

U.C. : Önceleri beni statta bir süs objesi gibi görüyorlardı, biraz küçümsüyorlardı ama şimdi her lafımı dinliyorlar.

6. metindeki (Rahmi Koç’tan konferans) sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olan kelimelerle değiştirme işlemleri (bkz. EK-6):

(1) Ö.C. : Koç Holding Şeref Başkanı ve Koç Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Rahmi Koç, bir hedef seçmenin başarının en önemli tarafı olduğunu vurgulayarak, “Realist bir vizyon seçmeniz lazım. Çok yüksek hedef koyarsanız, bu vizyon değil illüzyon olur” dedi. Rahmi Koç, Koç Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu ve Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat Sağlık Yüksek Okulu'nun 10. kuruluş yıldönümü nedeniyle Koç Üniversitesi Nişantaşı *Yerleşkesi*'nde “Başarılı Olmanın Sırları” konulu bir konferans verdi.

Koç Holding Şeref Başkanı Rahmi Koç, Koç Üniversitesi Nişantaşı *Kampüsü*'nde ‘Başarılı Olmanın Sırları’ konulu bir konferans verdi.

Yeniden yazma işlemleri:

(5) Ö.C. : Bir hedef seçmek başarmak için çok önemlidir.

U.C. : Bir hedef seçmek başarının en önemli tarafıdır.

Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işlemleri:

(10) Ö.C. : İdeal hedefi şöyle tarif etmek mümkündür; hedef somut olmalı, *ölçülebilir, başarılabilir*, gerçekçi ve zaman sınırlı olmalıdır.

U.C. : İdeal hedefi şöyle tarif etmek mümkündür: Hedef somut, gerçekçi ve zaman sınırlı olmalıdır.

7. metindeki (En tehlikeli koleksiyon) sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olan kelimelerle değiştirme işlemleri (bkz. EK-7):

(1) Ö.C. : Ekonomist Güçlü Atamer'in 16 yaşında aldığı yavru bir yılanla başlayan sürüngen merakı, 6 yılda pitonların, akreplerin, örümceklerin, iguana ve bir krokodilin yer aldığı *ürküntü* veren bir koleksiyona dönüştü.

U.C. : Ekonomist Güçlü Atamer'in 16 yaşında başlayan sürüngen merakı, 6 yılda pitonlardan, akreplerden, örümceklerden, iguanadan ve bir krokodilden oluşan *ürkünç* bir koleksiyona dönüştü.

Yeniden yazma işlemleri:

(22) Ö.C. : Tehlikeli sürüngenler hakkında elde ettiği bilgileri tam iki yılda oluşturduğu Web sitesinde toplamış Güçlü Atamer.

U.C. : Tehlikeli sürüngenler hakkında elde ettiği bilgilerden oluşan bir web sitesi de var.

Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme işlemleri:

(3) Ö.C. : *Kapısından içeri girdiği anda pek çok kişinin aklını kaçıracağı Küçükalyalı'daki kırmızı villanın çatı katına, ilk kez 40 santim boyunda yavru bir piton konuk oldu.*

U.C. : Atamer'in evine ilk kez 40 santim boyunda yavru bir piton konuk oldu.

Tablo 4.3.'te sayısal olarak ifade edilen genişletme işlemlerinin bazı örnekleri şunlardır:

1. metindeki (Pazartesi Sendromu) tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme işlemleri (bkz. EK-1):

(2) Ö.C. : Atlayıp salı'ya geçsem olmaz mı?

U.C. : *Pazartesileri* atlayıp salıya geçmem mümkün mü?

Pekiştirme, yineleme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama işlemleri:

(7) Ö.C. : Nedense bu ikisine zaten yakıştırma yapılmış, *bir* isim konmamış...

U.C. : Nedense Pazartesi ve Cumartesi günleri için yeni *birer* isim koymamışlar...

Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) işlemleri:

(13) Ö.C. : Erken uyanmadan uyumak, öylesine takılmak, boş boş oturmak, plansız programsız olmak gibi ...

U.C. : Erken uyanmamak, boş boş oturmak, plansız programsız olmak gibi *mesela*...

2. metindeki (Erzurum'dan Harvard'a) tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme işlemleri (bkz. EK-2):

(51) Ö.C. : Bunca yıldan sonra bile kadınları *buldukları konumlara* yakıştırmayanlarla karşılaşıyorum.

U.C. : Bunca yıldan sonra bile kadınları *iyi, yüksek konumlara* yakıştırmıyor bazı insanlar.

Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) işlemleri:

(52) Ö.C. : Ne mi yapıyorum? Onları ti'ye alıyorum.

U.C. : *Sonra* ne mi yapıyorum? Onları tiye alıyorum.

Hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme işlemleri:

U.C. : Keşke bu kadar geciktirmeseydim. (*Eklenmiştir.*)

3. metinde (Tabiatla geçen çocukluğumuz) genişletme işlemi yapılmamıştır. (bkz. EK-3)

4. metindeki (Şehirliye anlatmak zor) tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme işlemleri (bkz. EK-4):

(2) Ö.C. : Kış olanca ağırlığıyla üzerimize çökmüştü.

U.C. : Kış bitmiyor, bahar bir türlü kendini göstermiyordu.

Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) işlemleri:

(4) Ö.C. : O gün güneş sıcak yüzünü bir ara gösterir gibi olunca öğle arasında kendimi dışarı atıp yakınımızdaki park alanına yöneldim.

Ama o gün öğleden sonra güneş sıcak yüzünü gösterir gibi oldu. İşlerimi toparlayıp (*Eklenmiştir*) yakınımızdaki parka yöneldim.

Hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme işlemleri:

(59) Ö.C. : El ele tutuşup neşe içinde uzaklaştılar.

U.C. : Sonra da yürüyüp gitti ve parkın içinde *gözden kayboldu*.

5. metindeki (Pazartesi Sendromu) tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme işlemleri (bkz. EK-5):

(4) Ö.C. : Fenerbahçe camiasında "Fanatik kadın taraftar" deyince parmakların gösterdiği tek bir isim var; Yasemin Merçil.

U.C. : Fenerbahçe camiasında "Fanatik kadın taraftar deyince Yasemin Merçil *akla geliyor*.

Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) işlemleri:

(14) Ö.C. : "Konuştuğumda lafım dinlenmiyordu, yorumlarım kaile alınmıyordu. Biraz küçümsüyorlardı. On yılımı aldı bunu kırmak. Şimdi lafım dinleniyor." diyor taraftarlık serüvenini anlatırken.

U.C. : *Önceleri* beni statta bir süs objesi gibi görüyorlardı, biraz küçümsüyorlardı ama şimdi her lafımı dinliyorlar.

6. metindeki (Rahmi Koç'tan Konferans) tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme işlemleri (bkz. EK-6):

(3) Ö.C. : Herkesin bir konuda söz söyleyebileceğini ifade eden Koç, "herkes söyleyebilir, fakat yapan başarılı sayılır" dedi. Hayatın inişli çıkışlı bir yol olduğuna işaret eden Rahmi Koç, şunları kaydetti:

U.C. : “Herkes bir konuda söz söyleyebilir, fakat başarı ancak bu sözleri hayata geçirmekle elde edilir” diyerek konuşmasına başladı ve öğrencilere iş hayatında başarılı olmanın kurallarını anlattı.

Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) işlemleri:

(6) Ö.C. : Kendinize realist bir vizyon seçmeniz lazım.

U.C. : *Öncelikle* kendinize realist bir vizyon seçmek zorundasınız.

Hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme işlemleri:

(15) Ö.C. : Başarının bir ekip işi olduğunu anlatan Koç, “Bilgiyi paylaşın, görüşlerinizi tartışın, müşterek karar alın.”

U.C. : Denge...(eklenmiştir) “Başarı bir ekip işidir.” diyen Koç, “Bilgiyi paylaşmalı, görüşlerinizi *tartışmalı* ve ortak *karar almalısınız.*”

7. metindeki (En tehlikeli koleksiyon) tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme işlemleri (bkz. EK-7):

(3) Ö.C. : Kapısından içeri girdiği anda pek çok kişinin aklını kaçıracağı Küçükyalı'daki kırmızı villanın çatı katına, ilk kez 40 santim boyunda yavru bir piton konuk oldu.

U.C. : Atamer'in evine ilk kez 40 santim boyunda yavru bir piton konuk oldu.

Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) işlemleri:

(19) Ö.C. : Sahip olmak isteyip de alamadığı soğukkanlı hayvanı yok Güçlü Atamer'in. “Gabun yılanı” dışında. 7 santimlik dişleri olan bu yılan, dünyanın en zehirli yılanlarından. Atamer, “Bu kadar zehirli sürüngenin içinde bile hiç ölümü düşünmedim. Bir tek Gabun yılanı için ‘Ölürsem, Gabun öldürsün’ dedim o kadar.

U.C. : Sahip olmak isteyip de alamadığı soğukkanlı hayvanı yok Güçlü Atamer'in. “Gabun yılanı” dışında. 7 santimlik dişleri olan bu yılan, dünyanın en zehirli yılanlarından. Atamer, “Bu kadar zehirli sürüngenin içinde bile hiç ölümü düşünmedim. Bir tek Gabun yılanı için ‘Ölürsem, Gabun öldürsün’ dedim o kadar.” diye anlatıyor duygularını.

BÖLÜM V

SONUÇ

Bu bölümde öncelikle çalışmanın problem cümlelerinin bulgularına, daha sonra da çalışmanın genel bulgularına ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Öneriler

Yabancı dil öğretimi alanındaki yeni yaklaşımların kazandırdığı görüş doğrultusunda dil öğretiminde yazınsal metinlerin kullanılması, yapay ve kurmaca metinlerin kullanılmasından daha çok yaygınlaşmaya başlamıştır (Yücel ve Erişek, 2002).

Okuma becerisini geliştirmenin temel yollarından biri özgün metinlerden yararlanmaktır. Hedef dile yönelik becerilerin geliştirilebilmesi için özgün dil malzemelerinin öğrencinin hedef dildeki bilgi ve yeterlilik düzeyine uygun olması gerekir (Durmuş, 2013b).

Özgün metinler, başlangıç ve orta düzey sınıflarında, içerdikleri karmaşık ve düzey üstü dil bilgisel yapılar nedeniyle doğrudan öğrenciye sunulamamaktadır. Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanacak olan okuma metinlerinin gerek ders kitaplarında gerekse okuma kitaplarında yer almadan önce düzeye uygun hâle getirilmesi gerekmektedir. Durukan ve Bayraktar'a (2016) göre bir metni düzeye uygun hâle getirebilmek için ders kitabı yazarlarının ortak uyarlama ölçütlerini dikkate almaları, metinde yapılacak olan değişimlerin dilbilimsel ölçütler doğrultusunda yapılmasına gereken özeni göstermeleri ve metinlerin anlamını bozacak işlemlerden uzak durmaları gerekir. Bu alanda faydalanılacak olan metinlerin, metin uyarlama ölçütlerine uygun bir şekilde uyarlanarak sunulması, bu ürünlerin niteliğinin artırılması açısından gereklidir. Çalışmanın önemini yansıtan bu görüş doğrultusunda, kuramsal çerçevede, dil ve kültür arasındaki ilişki, metnin önemi, metin seçimi, yabancı dilde okuma becerisinin önemi, özgün metin, sadeleştirilmiş metin, metin uyarlama ölçütleri ve metindilbilimin temel kavramları üzerinde durulmuştur.

Kuramsal çerçevede bu konularla ilgili temel bilgiler ve görüşler verildikten sonra uygulama bölümüne geçilmiştir. Bu çalışma Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 öğretim setinde yer alan uyarlanmış metinlerin belirlenmiş ölçütler doğrultusunda uyarlanma durumlarının incelenmesini amaçlamıştır. Uygulama bölümünde Yeni Hitit Yabancılar İçin

Türkçe B1 öğretim setinden seçilmiş olan uyarlanmış metinler, metin uyarlama ölçütlerine dayanılarak incelenmiştir. Belirtilen metin uyarlama ölçütleri ve uygulanan işlemler tablolar hâlinde sunulmuştur. Yapılan işlemlerin frekans ve yüzde değerleri hesaplanarak uyarlanmış metinlerde uygulanan işlemlerin oranları verilmiştir. Son olarak uyarlanmış metinlerde çıkarılmış olan cümle ve paragrafların çıkarılma nedenlerinin neler olabileceği konusundaki incelemelere yer verilmiştir.

1. Uyarlanmış metinlerdeki sözdizimsel sadeleştirmeye ilişkin sonuçlar:

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 öğretim setinde yer alan uyarlanmış metinlerdeki sözdizimsel sadeleştirmeye yönelik yapılan işlemlerin tüm metinlerde uygulanma oranının %23,8 olduğu sonucuna varılmıştır. Sözdizimsel sadeleştirme işlemi uygulanan ana işlemler arasında bu oranla ikinci sırada yer almaktadır.

“Karmaşık cümleleri bölme/basit cümleleri birleştirme” alt işleminin tüm metinlerde %13 oranıyla uygulandığı belirlenmiştir.

1.1. “Karmaşık cümleleri bölme, basit cümleleri birleştirme” alt işleminin uygulanma oranı %12,5’tir. Bu da uyarlanmış metinlerde bu işlemin çok uygulanmadığını göstermektedir.

1.2. “İsim, sıfat ve zarf cümlelerini ayırma/değiştirme” alt işleminin %20,8 oranıyla sözdizimsel sadeleştirme işlemleri arasında en çok uygulanan işlem olduğu görülmektedir.

1.3. “Zamansal ilişkileri standart hâle getirme” alt işleminin tüm metinlerde %6,3 oranında uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Oranlara bakıldığında uyarlanmış metinlerde zamansal değiştirme işlemine çok fazla ihtiyaç duyulmadığı görülmektedir.

1.4. “Artgönderimleri açık hâle getirme” alt işleminin tüm metinlerde uygulanma oranının %4,2 ile en az uygulanan alt işlem olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu oran art gönderimleri açık hâle getirme işleminin çok az bir oranda yapıldığını göstermektedir.

1.5. “Dolaylı/doğrudan aktarımları doğrudan/dolaylı aktarıma çevirme” alt işlemine ilişkin sonuçlar incelendiğinde %16,7 oranında uygulandığı sonucuna varılmıştır.

1.6. “Edilgen ve ettirgen yapıları etken hâle getirme” alt işleminin tüm metinlerde uygulanma oranının %10,4 olduğu tespit edilmiştir.

1.7. Sözdizimini değiştirme” alt işlemine ilişkin sonuçlara bakıldığında metinlerde uygulanma oranının %10,4 olduğu görülmektedir.

1.8. “Dil bilgisi yapılarını değiştirme (hedef dil bilgisine yönelik olarak)” alt işleminin %18,8 oranıyla sadeleştirme işlemine yönelik yapılan alt işlemler arasında ikinci sırada yer aldığı görülmektedir.

2. Sözlüksel sadeleştirme işlemine yönelik sonuçlar:

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 öğretim setinde yer alan uyarlanmış metinlerdeki sözlüksel sadeleştirme işleminin uygulanma oranının %51,7 olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca paralel olarak sözlüksel sadeleştirme işleminin, uygulanan ana işlemler arasında birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla uyarlanmış metinlerde en çok kelime ve kelime gruplarına yönelik işlem uygulandığı sonucuna varılabilir.

2.1. “Sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olanlarla değiştirme (deyimler dâhil) alt işleminin metinlerde uygulanma oranı %16’dır.

2.2. “Yeniden yazma” alt işlemine ilişkin bulgular incelendiğinde tüm metinlerde uygulanma oranının %19,8 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.3. “Anlatımı zorlaştıran ve cümleyi uzatan kelimeleri, cümleleri silme” işleminin sonuçları incelendiğinde sözlüksel sadeleştirme işlemleri arasında ve tüm metinlerdeki işlemler arasında %54,7 oranıyla en çok bu işlemin uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca paralel olarak Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 öğretim setindeki uyarlanmış metinlerde “silme” işleminin büyük oranda uygulanmış olduğu söylenebilir. Bu sonuca bakıldığında metin uyarlamalarında silme işleminin çokça uygulandığı söylenebilir.

2.4. “Kelimenin alışılmamış kullanımlarını azaltma” işleminin tüm metinlerde uygulanma oranının %8,5 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu işlemin düşük oranda uygulanmış olması sonucuna ilişkin Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 öğretim setindeki uyarlanmış metinlerdeki kelimelerde anlamsal değiştirim uygulayarak yapılan değişikliklerin oldukça az yapıldığı ve B1 düzeyinde mecaz ve yan anlama yer verildiği belirtilebilir.

2.5. “Kipleri kelimelerle ifade etme/kipleri azaltma alt işlemine yönelik bulgular incelendiğinde bu işlemin %0,9 oranıyla tüm metinlerde en az uygulanan işlem olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre kipliklerin kelimelerle ifade edilmesi işlemine metinlerde çok ihtiyaç duyulmadığı söylenebilir.

3. Genişletme işleminin tüm metinlerde uygulanmasına yönelik sonuçlara bakıldığında %24,9 oranında olduğu görülmektedir. Genişletme işleminin Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 öğretim setinde yer alan metinlerde uygulanan ana işlemler arasında ikinci sırada yer aldığı görülmektedir.

3.1. “Sıklığı az/çok olan kelimeleri sıklığı çok/az olan kelimelerle genişletme (açıklama, alt anlamlı kelime yerine üst anlamlı kelime kullanma) alt işleminin hiçbir metinde uygulanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre kelimelere yönelik yapılan işlemlerde

düzyer üstü kelimeleri koruyarak açıklama yapmak yerine değıştiriminin yapıldığı söylenebilir.

3.2. Tekrar ve yeniden yazma yöntemiyle kapalı/açık anlatımları açık/kapalı hâle getirme işlemeine yönelik sonuçlar incelendiğinde bu işlemin, genişletme ana işleminde yer alan alt işlemler arasında en yüksek orana (%51) sahip olduğu görülmektedir.

3.3. “Pekiştirme, yineme ve türetme yoluyla temel kavramları vurgulama” işleminin uygulanma oranı %2’dir.

3.4. “Bağlantıları açık hâle getirme/kaldırma (bağlaç ve zarf ekleme) alt işlemeine ilişkin sonuçlar incelendiğinde tüm metinlerde uygulanma oranının %35,3 olduğu görülmektedir.

3.5. “Hedef dil bilgisi yapısını/deyimleri öğretme amaçlı ekleme” alt işleminin uygulanma oranının %11,8 olduğu görülmektedir.

Yapılan uygulamaların oranlarına bakıldığında tüm metinlerde en çok ‘sözlüksel sadeleştirme’ işleminin yapıldığı sonucuna varılmıştır. ‘Sözdizimsel sadeleştirme’ ve ‘genişletme’ işlemlerinin ise hemen hemen aynı oranda olduğu görülmektedir. Sözlüksel sadeleştirme işleminin çokça uygulanmış olması, metinlerde düzey üstü kelime ve kelime gruplarının bulunduğu ve bunları düzyeye uygun duruma getirebilmek için ise sözlüksel değıştirim, silme ya da yeniden yazma işlemlerine gerek duyulduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Genişletme işleminin maddelerinden biri olan ‘sıklığı çok/az olan kelimeleri sıklığı az/çok olan kelimelerle genişletme’ işleminin hiç uygulanmadığı görülmüştür. Ayrıca bazı metinlerde ara başlıkların çıkarıldığı ve metnin anlamsal bütünlüğünü bozmamak için kurallı bir cümle hâlinde yeniden yazıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra metinde olumsuz yargı içeren cümlelerin de çıkarıldığı görülmüştür.

Metindeki cümle ve paragrafların çıkarılma nedeni, düzey üstü dil bilgisel ve sözlüksel yapılar sergilemelerinin yanı sıra metnin içinde bağlaşıklık ve bağdaşıklık unsurlarının sağlanması, metnin bütünlüğünün korunması, metnin okunabilirliğinin artırılması ve gereksiz uzatmalardan kaçınmak için kısaltma yoluna gidilmesi olarak gösterilebilir.

Uyarlanmış olan metinlerde silme işleminin çokça uygulandığı görülmektedir. Bu durum metinlerin özgün hâlinde fazla uzaklaşmasına sebep olabilir. Bu nedenle metinlerde düzyeye uygun olan yapılarda silme işleminin gerekmedikçe uygulanmaması önerilebilir.

Uyarlanmış metinlerde yer alan bazı uzun paragrafların çıkarılması özgün metnin çok fazla değışime uğramasına neden olabilmektedir. Ders kitaplarında kullanılacak olan

metinlerin kısa yazınsal metinlerden seçilmesi metnin orijinal yapısının bozulmamasını sağlayabilir.

Ders kitaplarına alınan metinlerin öğretimsel özellikleri ön plana çıkarılırken edebî yapısı ve yazılışındaki gayeye dikkat edilmediği, bu açıdan metnin kayba uğradığını belirtmek gerekir. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 öğretim setinde yer alan metinlerin uyarlanma sürecinde ‘sözlüksel sadeleştirme’ işleminin sıkça yapılmış olduğu görülmektedir. Bu durumun özgün metinlerin edebî yapısını bozabileceği düşüncesinden hareketle sözlüksel işlemlerin daha az yapılması önerilebilir.

Sonuç olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders ve okuma kitaplarında yer alacak metinlerin, metin seçim kriterlerine uyularak ve bilimsel ölçütlere dayandırılarak oluşturulması gerekir. Ders kitaplarında yer alan metinler, farklı çalışmalarla incelenerek uyarlama çalışmalarında faydalanılacak ortak metin uyarlama ölçütleri belirlenebilir. Bu belirlenecek olan ortak metin uyarlama ölçütlerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki metin uyarlama çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ak, D. ve Aksu, C. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe okuma öğretimi ve ders malzemeleri. B. Tüfekçioğlu ve F. Yıldırım (Yay. haz.), Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi içinde (s.79-96) Ankara: Pegem Akademi.
- Akbayır, Sıdık. (2004). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Aksan, D. (1998). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. 1. 2. 3. Ciltler. 2. Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (1993). *Şiir dili ve Türk şiir dili*. Ankara: Şafak Matbaası.
- Aksan, D. (1999). *Anlambilim-anlambilim konuları ve Türkçenin anlambilimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Arak, H. (2013). Yabancı dil öğretiminde edebiyatın yeri. Y. Şahin (Yay. haz.) Yabancı dil öğrenimi ve öğretimi kitabı içinde (s.89-99). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Arslan, M. ve Ayhan, S.M. (2014). Edebî metin olarak masalların yabancılara Türkçe öğretiminde dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine etkisi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 7 (2), 543-559.
- Aydın, İ. (2012). İlköğretim 8.sınıf Türkçe ders kitabının duygular temasında yer alan okuma metinlerinde metindilbilimsel bir yaklaşım. *International Periodical for the Languages and History of Turkish or Turkic*, 7(3), 381-407.
- Aydın, M. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarındaki kelime sıklığı ve tüm seviyelere göre söz varlığı çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bakan, H. (2012). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Otel"*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Balcı, H. (2006). Metindilbilim açısından bir çözümleme. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 191-204.

- Balyemez, S. (2010). Bağdaşıklık ve Dede Korkut Hikâyeleri'nde bağdaşıklık görünümüleri. *International Periodical for the Languages Literature and History of Turkish or Turkic*, 5 (4), 133-173.
- Banguoğlu, T. (2004). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Barın, E. (2004). Yabancılarla Türkçe öğretiminde ilkeler. *Türkiyat Araştırmaları I*, (1), 19-30.
- Berardo, S.A. (2006). The use of authentic materials in the teaching of reading. *The Reading Matrix*, 6 (2), 60-69.
- Bölükbaş F. ve Keskin F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5 (4), 221-235.
- Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 924-935.
- Can, N. (2010). *Türkçe ders kitaplarında öğretim aracı olarak uyarlanan metinlerin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Claridge, G. (2005). Simplification in graded readers: Measuring the authenticity of graded texts. *Reading in a foreign language*. 17 (2), 144-158.
- Crossley, Scott A., Allen, D., Danielle S. and Mcnamara (2011). Text readability and intuitive simplification: a comparison of readability formulas, *Reading in foreign language* 23 (1), 84-102.
- Çakır, İ. (2015). Okuma becerisinin öğretilmesi. N. Bekleyen (Yay.haz.), Dil öğretilmesi içinde (s.265-285). Ankara: Pegem Akademi.
- Çakır, M. (1993). Yabancı dilde metin okuma. *Kurgu Dergisi*. 12, 9-17.
- Çakmak, F. (2019). Yabancı dil olarak İngilizce öğreniminde basitleştirilmiş kitapların kullanımına eleştirel bir bakış. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 14 (1), 215-244.

- Demir, A. (2010). *Yabancılara Türkçe Türkçesi öğretiminde kültürlerarası yaklaşımdan hareketle metinlerin incelenmesinde dikkat edilecek noktalar*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Dilidüzgün, Ş. (2017). *Metindilbilim ve Türkçe Öğretimi, uygulamalı bir yaklaşım*. Ankara: Anı Yayınları.
- Dilidüzgün, Ş. (1995). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Dincel, Ö. ve Maden, S. (2017). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe okuma alışkanlıkları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (9), 125-140.
- Direkci B., Karasoy Y., Kayasandık A. ve Yavuz O. (2016). *Üniversiteler için uygulamalı Türk dili ve kompozisyon bilgileri*, Konya: Palet Yayınları.
- Durmuş, M. (2013a). *Yabancılara Türkçe öğretimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Durmuş, M. (2013b). İkinci/Yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. *Turkisch Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8 (1) 1291-1306.
- Durmuş, M. (2013c). İkinci/Yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metin sorunları üzerine. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (65), 135-150.
- Durmuş, M. (2013d). Metin değiştiriminin dilbilimsel süreçleri üzerine etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(4), 391-408.
- Durmuş M. ve Cihangir S. (2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin sadeleştirilmesi. Gazi Üniversitesi yabancılara Türkçe öğretim seti örneği. *International Journal of Language Academy*, 6 (5), 684-694.
- Durukan E. Ve Bayraktar İ. (2016). Türkçe ders kitaplarında metin sadeleştirme üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5 (3), 1356-1369.
- Elyıldırım, S. (2008). Ömer Seyfettin öykülerinde artgönderim kullanımı. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 36, s. 121-146.
- Ergin, M. (1997). *Türk dili*. İstanbul: Nesil Matbaacılık.

- Eroğlu, S. (2015). *Metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" hikâyesinin yabancılara Türkçe öğretimi için sadeleştirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Fidan ve Değer (2004) İkinci dilde okuma alt becerilerinin geliştirilmesine yönelik malzeme oluşturma- geliştirme önerileri. 6. *Dünyada Türkçe Öğretimi sempozyumu (15-16 Nisan)*, Ankara.
- Göçmen, E. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde otantik dkümanların kullanımı ve A1-A2 düzeyinde dil becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Günay, D. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Günay, D. (2016). *Kültürbilime giriş*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 1-12.
- Gürgün, H. (2016). Metindilbilimsel yöntem ile çözümlenen Sait Faik'in Dülger Balığı'nın Ölümü'nde insanın doğaya tahakkümü ve ötekileştirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5 (4), 1841-1882.
- Güven, A. Z. (2014). Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinde bağlaşıklık ve tutarlılık. *International Journal of Language Academy*. 2 (4), 599-609.
- İltar. L. ve Açık, F. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin türlerinin sınıflandırılması ve ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinin değerlendirilmesi. *Türkiye Mecmuası*, 29 (2), 1-36.
- İpek, E. M. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer isimli hikâyesinin sadeleştirilmesi*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İşcan, A. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı aracı olarak filmlerden yararlanma. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (58), 437-452.
- Karatay, H. (2010). Bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeyi ile tutarlı metin yazma arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (13), s. 373-385.

Keçik, İ. ve Uzun-Subaşı L. (2003). Sözlü ve yazılı anlatım üzerine. C. İleri (Yay. haz.), Türkçe sözlü ve yazılı anlatım içinde, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları.

Kınay, D.E. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe okuma öğretimi ve ders malzemeleri. B. Tüfekçioğlu ve F. Yıldırım (Yay. haz.), Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi içinde (s.289-313) Ankara: Pegem Akademi.

Kurt, B. (2017). *Gagauz yeri özerk bölgesinde Türkiye Türkçesi öğretimi*. Ankara: Sonçağ Yayınları.

Kutad, C. (1996). Yabancı Dil Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Kullanımı, *Tömer Dil Dergisi*, 43, 32-42.

Kutlu, A (2015). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili köşk adlı hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Korkmaz, Z., Ercilasun A.B., Gülensoy T., Parlatur İ., Zülfikar H., Birinci N. (2010). *Türk Dili ve kompozisyon bilgileri*. Ankara: Ekin Kitabevi.

Lüleci, M. (2016). Edebî metinlerde bağdaşıklık ve tutarlılık: “Sisler Bulvarı”, “Tutunamayanlar” ve “Müthiş Bir Tren” örneğinde Türk edebiyatına metin dilbilimsel bir yaklaşım. *Turkisch Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11 (4), 595-634.

Mazlum, D. E. (2014). *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç romanı ve Peyami Safa'nın Dokuzuncu Hariciye Koğuşu romanının Türkçe A1-A2 seviyesine uyarlanması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.

Melanlıoğlu, D. (2017). Dil öğretiminde metin ve metin seçimi. H. Develi ve diğerleri (Yay. haz.), Uygulamalı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı II içinde (s. 111-186). Ankara: Kesit Yayınları.

Nurlu, M. ve Kaya, M. (2017). Özgün ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için sadeleştirilmiş metinlerde filimsi kullanımı: Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılkı Atı Örneği. *Turkisch Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12 (28), 325-342.

- Özkan, B. (2004). Metindilbilimi, metindilbilimsel bağdaşıklık ve Haldun Taner'in "Onikiye on var" adlı öyküsünde metindilbilimsel bağdaşıklık görünümleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (1), 167-182.
- Özmen, C. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirme teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Özünü, Ü. (1983). Yabancı dil öğretiminde yazınsal metinlerin yeri ve kullanılması. *Türk Dili Dergisi, Dil Öğretimi Özel Sayısı*, 178-190.
- Polat, T. (1993). Yazınsal metinler ve yabancı dil olarak Almanca öğretimi. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 8, 181-190.
- Sandom, M. (2013). *Investigation into the efficacy of text modification: What type of text do learners of Japanese authenticate?* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Victoria University of Wellington, Wellington.
- Siddhartan, A. (2004). *Syntactic simplification and text cohesion*. Technical report, University of Cambridge.
- Şavlı, F. ve Ermağan, A.E. (2015). Yabancı dil eğitiminde edebi metinler kullanımı. *International Journal of Languages, Education and Teaching*. 885-893.
- Telc (2013). Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi öğrenim, öğretim ve değerlendirme. Frankfurt: Telc GmbH.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Toro, Rocio Ortega de. (2002). Text modification in foreign language teaching. *Setting the agenda: Languages, Linguistics and area studies in higher education conference*. University of Sheffield.
- Uzun, Subaşı L. (2003). Metin Üretimi. (Yay. haz.) C. İleri, Türkçe Sözlü ve Yazılı Anlatım içinde (s. 22-38). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Uzun-Subaşı L. (2006). Öğrencilerin yazılı anlatım sürecindeki metinleştirme sorunları. *İkinci Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, 693-701.

Ünal, D. Ç. (2005). Yabancı dil öğretiminde edebi metinler: yenilikçi yaklaşımlara geçiş süreci ve gerekçeleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 203-212.

Üze, Yurtseven F. (2010). *Yabancı dil olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal metinlerin yeri ve önemi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi.

Vardar, B. (1998). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*, İstanbul: ABC Kitabevi.

Yaşar, S. A. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın Pazarlık Hikâyesinin A2 Seviyesine Uyarlanması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Yıldırım, O. (2013). *Yeni Türk edebiyatı metinlerinin A1-A2 düzeyine uyarlanması ve Çalkuşu örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.

Yıldırım, E. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 11.baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yücel, F ve Erişek, Ö. (2002). Dil öğretiminde yazınsal metinlerin yeri. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 63-76.

İnternet Kaynakları

Camgöz, B. (2013, 28 Mayıs). Tabiatla geçen çocukluğumuz. 12 Nisan 2019 tarihinde www.dünyalilar.org.tr adresinden erişildi.

Canıdar, S. (2004, 18 Nisan). Tribünlerin sultanları. 16 Nisan 2019 tarihinde www.sabah.com.tr adresinden erişildi.

Haber Vitriini. (2004, 1 Nisan). Rahmi Koç'tan ilginç sözler: zengin olunca ölemiyorsunuz. 10 Temmuz 2019 tarihinde www.habervitrini.com adresinden erişildi.

Hürriyet. (2000, 30 Ocak). En tehlikeli koleksiyon. 13 Mayıs 2019 tarihinde www.hurriyet.com adresinden erişildi.

Pamir, B. (2005, 26 Haziran). Erzurum'dan Harvard'a. 15 Mayıs 2019 tarihinde www.sabah.com.tr adresinden erişildi.

Tokbaş, Y. (2007, 18 Haziran). Pazartesi sendromu. 2 Haziran 2019 tarihinde www.hurriyet.com.tr adresinden erişildi.

Uhri, M. (2017). Şehirliye anlatması zor. *Bütün Dnya*, 3, 108-110. 5 Haziran 2019 tarihinde www.sizeedebiyat.com adresinden erişildi.

EKLER

EK-1: “Pazartesi Sendromu” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

EK-2: “Erzurum’dan Harvard’a” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

EK-3: “Tabiatla Geçen Çocukluğumuz” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

EK-4: “Şehirliye Anlatmak Zor” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

EK-5: “Kadın Fanatikler” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

EK-6: “Rahmi Koç’tan Konferans” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

EK-7: “En Tehlikeli Koleksiyon” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

Ek-8: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1, A2 ve B1 Kitabındaki Dil Bilgisi Konuları

EK-9: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 Öğretim Setindeki Uyarlanmış Metinler

EK-10: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 Öğretim Setindeki Uyarlanmış Metinlerin Kaynak Metinleri

EK-11: İntihal Raporu

EK-1: “Pazartesi Sendromu” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(1) Pazartesimalerden nefret ediyorum!																			KORUNMUŞTUR.
(2) Atlayıp salı'ya geçsem olmaz mı?													x		x				Pazartesimaleri atlayıp salıya geçmem mümkün mü?
(3) İnsan her pazartesimalinin, pazartesimali olduğunu bile bile, işe gelmek istemeyeceğini, uyanmak istemeyeceğini bile bile, hala daha bunca yıldır niye pazartesimali sendromu yaşar?																			ÇIKARILMIŞTIR.
(4) Pazardan basıyor beni pazartesimalinin gelişi.							x		x										Pazartesimalerin gelişi pazardan sıkıyor beni.
(5) Zaten adında hata var! Pazar – ertesi...																			KORUNMUŞTUR.
(6) Cuma – ertesi ne kadar iyi çağrışımlyısa, bu zavallım da o kadar kasvetli.										x									Cuma - ertesi ne kadar güzel ama bu sözcük çok sıkıcı.
(7) Nedense bu ikisine zaten yakıştırma yapılmış, bir isim konmamış...				x		x					x				x	x			Nedense Pazartesimali ve Cumartesimali günleri için yeni birer isim koymamışlar...
	6. konmamış-koymamış 4. bu ikisine- pazartesimali ve cumartesimali günleri için								yakıştırma yapılmış					2. yeni					

EK-1: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(8) Birinin gidişinden duyulan mutluluk, öbürünün gelişindeki mutsuzluk ile önyargılandırılmış.										x									İkisini de kendinden önceki günün ismine göre adlandırmışlar.
(9) Belki adı böyle olmasa, sendromu da olmazdı ama...																			ÇIKARILMIŞTIR.
(10) Olan olmuş bir defa.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(11) Her sinir şey pazartesi mi başlamak zorunda; ödemeler, okulbaşı, işbaşı...												xx							Her kötü şey pazartesi mi başlamak zorunda? Ödemeler, okul, işbaşı...
(12) Oysa benim bir sürü hayalim var pazartesilere dair.							x		x										Oysa benim pazartesilerle ilgili bir sürü hayalim var.
(13) Erken uyanmadan uyumak, öylesine takılmak, boş boş oturmak, plansız programsız olmak gibi ...								x			x						x		Erken uyanmamak, boş boş oturmak, plansız programsız olmak gibi mesela...
(14) Ama boşuna. Yapamıyorum asla.											x								Ama boşuna, yapamıyorum.

EK-1: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(15) Gönülümle mantığım örtüşemedi gitti hala!																			ÇIKARILMIŞTIR.
(16) Mantığım diyor; 'Yürü kızım işe!', gönülüm diyor; 'Kalkma yat, yüreğinin sesini dinle!'.																			KORUNMUŞTUR.
(17) Mantığım Melek olmuş, yüreğim Şeytan.																			KORUNMUŞTUR.
(18) Mesela bu sabah...																			KORUNMUŞTUR.
(19) Geldim işe, tam ofise giricem, Şeytan Meleğin aklını çeldi ve ayaklarım geri geri gitti.											x								Geldim işe, tam ofise gireceğim, şeytan meleğin aklını çeldi.
(20) Arabanın kapısını açtım.																			ÇIKARILMIŞTIR.

EK-1: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(21) Oturdum ve filmi geri saydım.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(22) Kendimi bir kafeye zor attım.									x						x				Ofise girmedim ve bir kafeye gittim.
(23) Sakin bir şekilde, sinirimi başkasına yansıtmadan, ama çaktırmadan dişlerimi sıkarak rica ettim; “Günün kahvesi neyse ondan lütfen, ama içine ‘o mu bu mu’ dediğiniz şeylerin hepsi birden koyulmuş hali ile içmek istiyorum ben!”.		x								x	x								Sakin bir şekilde garsondan rica ettim; “Günün kahvesinden lütfen! Ama içinde ‘ondan mı, bundan mı olsun?’ diye sormayın. Hepsi olsun istiyorum ben!”
(24) O karşımdaki, pazartesi pazartesi neşesi nasıl oluyor da oluyor olan çocuk, ‘Tamam Ablam! Ayıpsın!’ tavrıyla, bunalımı yüksek havamın patlamaya hazır gazını aldı, bana da geriye gülümseyerek teşekkür etmek kaldı.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(26) Ben “ya o ya bu” ve ‘o mu bu mu’ ları hiç sevmem.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(27) Mümkünse eğer hayatımda hep ‘hepsinden’ kalabalıkça olsun başka şey istemem!																			ÇIKARILMIŞTIR.
(28) Hayata dair olan herşeyden bende de olsun.																			ÇIKARILMIŞTIR.

EK-1: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(29) Tuzlu zeytinyağlı yemeğimizdeki şekerimiz misali, hem tuzum hem de şekerim ikisi birarada olsun!																			ÇIKARILMIŞTIR.
(30) Aldım elime herşeyi bol karışık hayat kahvemi, çıktım sokağa, kaldırdım kafamı, kapadım gözümü içime çektim rüzgarı 'tatlı', nemi 'tuzlu' havayı.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Aldım elime "her şey"li hayat kahvemi, çıktım sokağa! Sonra kaldırdım kafamı, kapadım gözümü, içime çektim rüzgarı, tatlı havayı.
	x										x						x		
									nemi 'tuzlu'					sonra					
(31) Gözümü açtım; 'İstifa etmem lazım!' dedim.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(32) 'Daha fazla klimalı, penceresi ha deyince açılmayan bir yerde hayata devam edemeyeceğim korkarım!' dedim.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	"Klimalı bir yerde hayata daha fazla devam edemeyeceğim." dedim.
											xx								
									3.daha fazla 3.penceresi ha deyince açılmayan bir yerde hayata										
(33) Şirkete geri geldim, istifa ettim.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Şirkete geri döndüm, istifa ettim.
									x										
									geri geldim-geri döndüm										
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Tam "Oh" diyecekken öğrendim ki müdür istifamı kabul etmemiş. EKLENMİŞTİR.
															x				
(34) 'E ücretsiz izin verin bari o zaman!' dedim.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Ücretsiz izin verin o zaman dedim.
											x								
									E..... bari										

EK-1: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(35) ‘Olur mu canım’ diye dalga geçildim.						x													‘Olur mu canım’ diye dalga geçtiler.
	dalga geçildim- dalga geçtiler																		
(36) Ben de madem öyle işte böyle dedim, minik saksımla ofisimdeki camı, çaktırmadan kimseye, ucundan acık kırıverdim.							x				x	x							Ben de madem öyle işte böyle dedim, minik saksımla ofisimdeki camı, kimseye çaktırmadan, köşesinden kırardım.
									4.ucundan acık kırıverdim- köşesinden kırardım 3.acık										
(37) ‘Havasızlığa çare mi yok Yoncam, sen ‘Meleği’ kullan’ dedim.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(38) Kırık pencereden giren tatlı esinti içinde kendimi sükûnete davet ettim.									x		x	x							Kırık pencereden giren rüzgârla kendimi mutluluğa davet ettim.
									1. esinti-rüzgâr 4. sükûnet-mutluluk 3. içinde										
(39) ‘Çalış kızım Yonca! Sen ev tipi değilsin, evde herkesi sinir edersin, şirkette kırдыңın camın parası ödenir, evde gereksiz yere kırдыңın kalp geri gelmez’ dedim.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(40) Yani...																			ÇIKARILMIŞTIR.
(41) Sıkılırsanız siz de, kırın bir minik pencere, açın kendinize bir hava deliği. Çekin içinize hayatın tatlı rüzgârını deli gibi.																			Pazartesi sendromu yaşamamak için siz de kırın minik bir pencere, kendinize bir hava deliği açın, içinize hayatın tatlı rüzgârını çekin.
									3. deli gibi 3. sıkılırsanız siz de					pazartesi sendromu yaşamamak için					

EK-1: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(42) Sağlık olsun da, istifa etmeyelim hayattan.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(43) Baksanıza hayat çok pahalı!																			ÇIKARILMIŞTIR.
(44) Çalışalım yılmadan gari...																			ÇIKARILMIŞTIR.

EK-2: “Erzurum’dan Harvard’a” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(1) Onunla aslında çok önce buluştuk.																			KORUNMUŞTUR.
(2) Ama olmadı işte bir türlü.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(3) Ya köşe yerim azdı ya da şehir dışından yazdım.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(4) Onunla ilgili notlarım masanın bir köşesinde durdu kaldı.											x						x		Ama onunla ilgili notlarım masanın bir köşesinde kaldı.
(5) Çok ama çok geciktim size Esin Taboğlu'nu tanıtmak için.											x								Çok geciktim size Esin Taboğlu'nu tanıtmak için.
(6) Oysa öylesine etkileyici bir başarı öyküsü var ki...																			ÇIKARILMIŞTIR.
-----																		x	Keşke bu kadar geciktirmeseydim. EKLENMİŞTİR.

EK-2: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(7) Onunki Doğu Anadolu'dan Harvard'a uzanan bir öykü...																			ÇIKARILMIŞTIR.
(8) Öyle bir öykü ki, gencecik yaşında kendi şirketini kuran, Türkiye'deki özelleştirme hukukunu bitirip ta Hindistan'a danışmanlık veren bir kadını anlatıyor.																			ÇIKARILMIŞTIR
(9) Esin Taboğlu 1965 Erzurum doğumlu.																			KORUNMUŞTUR.
(10) Beş kardeşin dördüncü numarası olan Taboğlu küçüklüğünden beri eczacı olmanın hayalini kurmuş.		x										x							Beş kardeşin dördüncüsü. Küçükken hep eczacı olmak istemiş.
(11) O günleri bakım nasıl anlatıyor; "Herhalde eczacıların kepleri hoşuma gidiyordu. Lise sona kadar Erzurum'da okudum.																			KORUNMUŞTUR.

)

EK-2: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(12) Biraz bilinçlenince hayalim bilgisayar mühendisi ya da matematik profesörü olmak oldu."											xx						x		Sonra hayalim bilgisayar mühendisi ya da matematik profesörü olmaktadır.
									3.biraz bilinçlenince 3.oldu					sonra					
(13) Siz bakmayın onun böyle anlattığına. Esin Taboğlu liseyi birincilikle bitirmiş ve öğretmenleri tarafından matematik alanında son derece başarılı olacağı söylenmiş.											x								Liseyi birincilikle bitirmiş.
(14) "Çok çalışkanmışsınız" diyorum gülümsüyor, "Yok canım. Hem küçük yerlerde okul birincisi olmak kolaydır."											x								'Çok çalışkanmışsınız' diyorum, gülümsüyor, 'Yok canım küçük yerlerde okul birincisi olmak kolaydır.'
									hem										
(15) Sonra üniversite tercihlerimi yaptım.																			KORUNMUŞTUR.
(16) Gönül bilgisayardan yana ama kazanmak kolay değil. Erzurum'da olduğunuz zaman ne kadar çabalarsanız çabalayın bir yere kadar başarı gösterebiliyorsunuz.																			ÇIKARILMIŞTIR.

EK-2: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(17) Sonra bir baktım hukuk bölümünü kazanmışım.																			KORUNMUŞTUR.
																		x	Şimdi anlıyorum ki bilgisayar bölümünü kazansaymışım hayatımın yönü farklı olacaktı. EKLENMİŞTİR.
(18) Esin Taboğlu İstanbul'a yerleşmiş.																			KORUNMUŞTUR.
(19) İlk yıl, ikinci yıl "Ben bu bölümde ne yapıyorum" falan derken kendi deyimiyle birden bu işi sevmeye başladığımı fark etmiş. Ediş o ediş zaten.											x								Daha sonra birden okulunu sevmeye başlamış.
(20) "Sevdim sevmesine ama bir iki kez staj yapınca hayallerim suya düştü. 'Bana göre değil' dedim. Hukukçular alınmasın ama Türkiye'de işler maalesef ilişkilerin yoğun yaşanmasıyla gerçekleşiyor. Ben ise bir şey yaparak başarı elde etmeyi sevenlerdenim. Esin Taboğlu bu karmaşayı kendi içinde çözmeye çalışırken önüne bir Amerika fırsatı çıkar.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(21) Önce dil öğrenmek için Kolombiya Üniversitesi'ne gider.			x																Önce dil öğrenmek için Columbia Üniversitesi'ne gitmiş.
(22) "O zaman yabancı dilim yok tabii."			x																O zaman yabancı dilim yoktu tabii.

EK-2: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(23) Lisede ne öğrendimse o Erzurum'da.											x								Lisede ne öğrendimse o.
									Erzurum'da										
(24) Hiç unutmam, İngilizcem öylesine yetersizdi ki başvuru formlarını doldurmakta bile zorlanmıştım. Ama yine de gittim. Yoğun bir dil programına katıldım.																			KORUNMUŞTUR.
(25) İngilizce'yi öğrendikten sonra Taboğlu gözünü daha da yükseltilmiş.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(26) Harvard Üniversitesi'ne hukuk master'ı programı için başvurmuş.																			Sonra Harvard Üniversitesi'ne hukuk mastırı için başvurmuş.
(27) Kabul edildiğini öğrenince kendi bile şaşırmış.			x																Kabul edilmesine kendi bile şaşırmış.
									kabul edildiğini öğrenince-kabul edilmesine										
(28) Harvard'ın ismi beni korkutmadı dersem yalan söylemiş olurum.																			KORUNMUŞTUR.
(29) Erzurum'dan kalkıyorsunuz oraya gidiyorsunuz.																			ÇIKARILMIŞTIR.

EK-2: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
(30) Ama kabul edilen 4 kişiden biri olduğumu öğrenince çok gururlandım. Hazırlandım ve gittim. İlk günümü hiç unutamam.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(31) Derse girdim, anlattıklarından hiçbir şey anlamadım sanki İngilizce değil de Almanca konuşuyor gibiydiler.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Derste İngilizce değil de Almanca konuşuyor gibiydiler.
										x	x								
(32) Hiç ben bu işi yapamayacağım diye düşündü mü peki? "Hayır" diyor.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(33) Oraya gittikten sonra korktum döneceğim gibi bir şey söz konusu bile olamazdı.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Oraya gittikten sonra korkup geri dönmek gibi bir şey söz konusu bile olamazdı.
								x											
(34) Gururuma yediremezdim bir kere 'başaramadım' demeyi.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(35) Esin Taboğlu başlamış çalışmaya.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(36) Hayatımda en çok çalıştığım yıldır" diye anlattığı Harvard deneyimi ona çok şey kazandırmış.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.

EK-2: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(37) O zamana kadar hukuk bölümüne Türkiye'den kimse başvurmamış.																			KORUNMUŞTUR.
(38) Beni bu daha da çok kamçılıdı.																			KORUNMUŞTUR.
(39) Hukuk İngilizcesi ağır, üstelik sistemi bizim hukuk sistemimizden son derece farklı.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(40) Herkes 1 çalışıyorsa ben 10 çalıştım ne yalan söyleyeyim.											x								Herkes bir çalışıyorsa ben on çalıştım.
(41) Harvard'ı bütün zorluklarına rağmen başarıyla bitirir Esin Taboğlu.																			KORUNMUŞTUR.
(42) Birçok firmadan teklif almasına rağmen, özlem ağır basar ve Türkiye'ye geri döner ve 15 gün içinde iş bulur.												x							Birçok firmadan teklif almasına rağmen, Türkiye'yi çok özler ve geri döner ve on beş gün içinde iş bulur.
(43) Türkiye'de özel sektörde özgeçmişler çok önemli. Hiç kimse artık tanıdığının kızı ya da oğlunu işe almak istemiyor. Tam tersine işine yarayacak insanı seçiyor. Mecbursunuz çünkü.																			ÇIKARILMIŞTIR.

EK-2: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle								
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme										
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5						
(44) Önce bir Fransız hukuk firmasında çalıştım.																			KORUNMUŞTUR.					
(45) Orada özelleştirme hukukunu öğrendim ve uzmanlığımı bunun üzerine geliştirdim.												x		bunun üzerine-bu konuda										Orada özelleştirme hukukunu öğrendim ve uzmanlığımı bu konuda geliştirdim.
(46) " Ya mahkeme salonu? Kaç kez davaya girdiniz? "Hiç" diye gülerек yanıtlıyor Esin Taboğlu... "Yurtdışında avukatlık mahkeme ya da mahkeme öncesi diye ikiye ayrılıyor. Ben hazırlık aşamasında yer alan avukatlardanım ama Türkiye'de davaya girmemiş olmak büyük utanç kaynağı. Ama ne bileyim ben oturup çalışmayı, davaya iyi hazırlanmayı seviyorum." Eş dost akraba anlıyor mu bunu? Yani "Avukat hanım kızım bizim kira durumu nedir?" diye soran olmuyor mu? "Olmaz mı?" diye cevap veriyor. "Bir türlü anlatamıyorum. 'Benim dalım değil ben özelleştirme hukukuyla ilgileniyorum' falan diyor ama ortak yol bulamıyoruz tabii."																			ÇIKARILMIŞTIR.					
(47) Esin Taboğlu bugün kendi hukuk bürosunu kurmuş başarılı bir kadın.																			KORUNMUŞTUR.					
(48) Türkiye'de özelleştirme deyince ilk akla gelen hukukçu. Sadece burada da değil, örneğin Hindistan'a da danışmanlık veriyor.																			ÇIKARILMIŞTIR.					
(49) Ya erkek dünyasında başarılı kadın olmak?																			KORUNMUŞTUR					

EK-3: “Tabiatla Geçen Çocukluğumuz” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(1) Bir zamanlar köylerimizden, kasabalarımızdan kalkıp şehirlere geldik. Çocukluğumuza ait anılarımızda ağaçlar, tarlalar, leylekler, çobanlar, dereler ve renklerin gerçek halleri var. Geçmişin o çocuklarından biri olarak o günlerin hayali ile huzur buluyorum uyumadan önce.																			KORUNMUŞTUR.
(2) Sabah kuş sesleri ile uyandığında, pencereden bahçemizdeki ağaçları gördüm.																			Ben eskiden kuş sesleri ile uyanır, pencereden bahçemizdeki ağaçları gördüm.
(3) Yağmur yağdığıda yağmurun sesini, tanelerinin ağaç yapraklarına düşmelerinden tanırdım; cama, kiremite, betona değmeden önce.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(4) Gece olunca kavak ağacımızın yapraklarının rüzgârdaki hışırtılarının ninnileri ile uykuya daldım.																			Gece kavak ağacımızın yapraklarının sesi ile uykuya daldım.
(5) Ama şimdi şehirde ne yağmurun sesi var, ne de pencerede ağaçların görüntüsü.																			KORUNMUŞTUR.
(6) Yağmurun ve ağacın getirdiği hisler de artık o günlerdeki gibi değil.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(7) Tabiatın gurbetteki evlatları gibi hissediyorum kendimi bazı zamanlar.																			Tabiatın gurbetteki evladı gibi hissediyorum kendimi bazı zamanlar.

EK-3: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(8) Yeşil ve canlı olan her şey ben çocukken yanı başımdaydı.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(9) Buğday tarlasında yere uzanıp başakların arasında kaybolduğumda saatlerce gökyüzünü seyredirdim.								x											Buğday tarlasında yere uzanıp başakların arasında kaybolarak saatlerce gökyüzünü seyredirdik.
	kaybolduğumda-kaybolarak seyredirdim-seyredirdik																		
(10) Bazen yeşil bazen sarı başakların üzerinden kâh beyaz bulutlar, kâh gri bulutlar geçip giderdi ben onların altında iken.																			Kâh beyaz bulutlar, kâh gri bulutlar geçip giderdi ben onların altında iken.
									bazen yeşil bazen sarı başakların üzerinden										
(11) Orada bundan başka isteyebileceğim başka bir şey olmayacağını düşünürdüm; basit ama, derin bir lezzetin içinde. Oysa artık insanı hiçbir şey tatmin etmiyor. Yağmurun altında sırsıklam olurduk ıslak tahıl kokan tarlalarda. Gök gürültüsü ve şimşeklerden korkardık ama, saygıyla karışık bir korku idi o; babamızdan azar işitmiş gibi. O tanıdık ve sevdiğimiz bir sestti. Toprağın kokusu çocuk zihinlerimize işlediğinde bu kokunun içinde o tarladaki anılarımı da saklardım kendime.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(12) Babamla birlikte güneşin batışını, ta ki o, dağın ardında kaybolana kadar seyredirdim.								x											Babamla birlikte güneşin batışını seyredirdik.
	seyredirdim-seyredirdik								ta ki o, dağın ardında kaybolana kadar										
(13) Ama şehrimde güneş, apartmanların ardında kayboluyor.								x											Ama şehrimde güneş, apartmanların ardında kayboluyor.
	kayboluyor-kayboluyor																		

EK-3: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
(14) Evimizin arka tarafındaki dağın ardından doğan güneşin aydınlattığı yeni bir günde bitkilerin topraktan çıkışına şahit olurum bahçemizdeki karıncalarla birlikte.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Güneşin aydınlattığı yeni bir günde bitkilerin topraktan çıkışını gördüm çocukken.
									x		x								
(15) Otlar, karıncalar, ağaçlarımız, yetiştirdiğimiz çiçekler ailemizden biriydi. Onlara bir zarar geldiğinde üzülürdük.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(16) Kar yağdığında annemin kuşlar için ekmek kırıntılarını karla kaplı bahçeye serpiştirdiğini, bir armut ağacını kurumaktan kurtarmak için uğraştığımızı hiç unutmadım.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(17) Kitaplarda okuduğum eski kâşiflere özenip keşiflere çıkardım arkadaşlarımla.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Kitaplarda okumuş olduğum eski kâşiflere özenip keşiflere çıkardım arkadaşlarımla.
		x																	
(18) Küçük patikaları takip ederek yakındaki dağlara ulaştık.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(19) Çobanlar olurdu orada, koyunları, beyaz ve şirin kuzuları gördükçe masumiyetin anlamını en somut hali ile öğreniyorduk	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Çobanlar olurdu orada.
											x								

EK-3: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
(20) Tabiatı ne kadar yufka yürekliydik, su birikintilerine düşen böcekleri büyük bir kahramanlık duygusu ile kurtarırdık.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Tabiatı ne kadar yufka yürekliydik, suya düşen böcekleri büyük bir kahramanlık duygusu ile kurtarırdık.
											x								
									birikintilerine										
(21) Bir hayatın kurtuluşunun ne olduğunu hissedirdim.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(22) Çünkü canın büyüü küçüğü olmaz demişti öğretmenim.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Canın büyüü küçüğü olmaz demişti öğretmenim.
											x								
(23) Okuldaki öğretmenini, günlük hayatta ağaç yetiştirirken gören bir çocuk için tabiat, duyguları ve hisleri öğretebilen bir öğretmendi.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Okuldaki öğretmenini, ağaç yetiştirirken gören bir çocuk için tabiat, duyguları da öğretebilen bir öğretmendi.
											xx								
									3.günlük hayatta 3.ve hisleri										
(24) Bu günlerde dağlar şehrin çocuklarının gözlerine, ağaçlar da öğretmenlere çok uzak. Her Pazar ailecek gittiğimiz, dağdaki zeytinliğimizde ebeveynlerimiz çalışırken, kardeşimle dereye balıklarla ve kurbağalarla birlikte yüzerdik. Asla bir akvaryum alma ihtiyacımız olmadı. Yol boyunca çiçeklerin, yabani otların isimlerini öğrenirdik anne babamızdan. Başkalarının yabani bitki dediği otlar bizim için tanıdık varlıklardı. Kentin çimeni olan parklarında yere uzandığımda o günlere ait pek çok şey yok artık.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.

EK-3: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(25) Kulaklarımda, gözlerimde, dilimde ve ellerimde olan hayat çocukluğumdaki kadar düpduru değil şimdilerde. Tabiat denen o kusursuz, çok ince sanath, çok renkli ve akıllara durgunluk, yüreklere huzur veren güzellikteki tabloyu çocukken, dışından seyretmedim, bizzat içinde olduğumu bildirdim.																			KORUNMUŞTUR
(26) Dışarıdan bakınca ona çerçeveler yaptık duvarlarla, evlerle, binalarla, yollarla. Resimlerini astık odalarımıza. İçinde olmayı hayal edip, yakalayamadığımız tatmini bulmak için. Çocuklarımıza tabiat dediğimiz eseri dışarıdan göstermemeliyiz. Onlar da içinde olmalılar. Çünkü doğadan öğrenecekleri dersler onların kalpleri için gerekli akıllarından ziyade.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(27) Tabiatla kol kola olmak yaşama saygıyı getirecektir.			x																Tabiatla kol kola olmak yaşama saygıyı getirir.
(28) Hayat orada her anı ile gözlerinizin önünde cereyan eder ve insan yüzlerce mucizeye tanık olur. Tabiatla dost bir insan, bir çiçeği dahi koparamaz. İnsan dostuna zarar verir mi?																			KORUNMUŞTUR.

EK-4: “Şehirliye Anlatmak Zor” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(1) Havaların sürekli kapalı gittiği, bulutsuz gökyüzü özleminin giderek daha çok hissedildiği günlerdeydik.											x								Havaların sürekli kapalı gittiği günlerdeydik.
(2) Kış olanca ağırlığıyla üzerimize çökmüştü.											x					x			Kış bitmiyor, bahar bir türlü kendini göstermiyordu.
(3) Şehrin isyan ettiren trafiği, insanların kural tanımadan yol bulma çabası ve ülke gündemine oturan, yürek burkan haber tufanı da cabasıydı. Her gün bir önceki günü aratıyordu.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(4) O gün güneş sıcak yüzünü bir ara gösterir gibi olunca öğle arasında kendimi dışarı atıp yakınımızdaki park alanına yöneldim.			x						x		x							x	Ama o gün öğleden sonra güneş sıcak yüzünü gösterir gibi oldu. İşlerimi toparlayıp (eklenmiştir) yakınımızdaki parka yöneldim.
(5) Ağaçların arasında güneşin sıcaklığını hissederek amaçsızca bir süre yürüdüm. Işıklı kuşlara eşlik ettim. Park yine kalabalıktı ama kimsenin kimseyle ilgilendiği yoktu. Oyun parkında neşeyle oynayan çocukların dışında kimsenin yüzü gülmüyordu.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(6) Boş banklardan birine oturup koltuğumun altındaki gazetenin yapraklarını çevirmeye başladım.											x	x							Boş banklardan birine oturup gazeteme göz gezdirmeye başladım.

EK-4: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(7) Yaşlıca bir bey izin isteyerek bankın diğer ucuna oturdu. Cebinden çıkardığı ekmeği ufalayarak sağa sola atmaya başladı.																			KORUNMUŞTUR.
(8) Attığı kırıntılara gelen serçeler sunulan yemekten pay kapabilmek için çırpınıyordu. Serçelerin coşkuyla ekmeği ufalama çabaları o kadar güzeldi ki ürkütmek için gazetemin sayfasını bile çevirmek istemiyor göz ucuyla onları izliyordum. Bir süre sonra adamın kuşlara bir şeyler söylediğini daha doğrusu konuşmaya çabaladığımı görünce ilgisiz kalamadım. Kuşlara, mırıl mırıl bir şeyler anlatıyordu, ancak tam duyamıyordum.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(9) Cebimdeki bisküvilerden birini ufalayıp ben de kuşların ziyafetine katkıda bulunmak istedim.																			Bir süre sonra ben de cebimdeki bisküvilerden birini ufalayıp kuşların ziyafetine katkıda bulunmak istedim.
(10) Adam elimi tutarak engel oldu. - Onlar şekerli bisküvi değil mi?																			KORUNMUŞTUR.
(11) Evet.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(12) Şekerli bisküvi verme kuşlara!																			KORUNMUŞTUR.
(13) Ne zararı var ki?																			Niçin? Onlara zarar mı verir?

EK-4: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
(14) Anlatması uzun sürer şimdi. Kuşlara iyilik yapmak istiyorsan şekerli bisküvi verme o kadar...	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(15) Şaşırmıştım. Sert ve biraz kaba üslupla söylenen bu sözlerle içerlemekle beraber gereksiz bir tartışmaya girmek istemedim.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Sert hatta biraz kaba bir üslupla söylenen bu sözler karşısında şaşırmıştım.
										x	x								
	3. içerlemekle beraber gereksiz bir tartışmaya girmek istemedim																		
(16) Bisküvileri cebime koydum. Bir süre öylece kuşları seyrettim.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(17) Sonra dayanamayıp “Minicik kuşlara zararlıysa bizler de mi yemesek bu bisküvileri acaba?” diye sordum.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Minicik kuşlara zararlıysa bizler de mi yemesek bu bisküvileri acaba? diyecektim.
											x						x		
	sonra dayanamayıp								süzdü-süzdükten sonra										
(18) Baştan aşağı dikkatlice süzdü, kılığımıza kıyafetime baktı, sonra “Şehirde doğup büyümüş birine benziyorsun. Sen yiyebilirsin. Sana zarar vermez” dedi.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Beni dikkatlice süzdükten sonra, Şehirde doğup büyümüş birine benziyorsun. Sen yiyebilirsin. Sana zarar vermez!
	x										x								
	kılığımıza kıyafetime baktı																		
(19) “Çattık” dedim içimden.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(20) Adam biraz kaçık diye düşünmeye başlamıştım.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Adamın kaçık olduğunu düşünmeye başlamıştım ki
				x													x		
	kaçık diye düşünmeye-kaçık olduğunu düşünmeye								başlamıştım- başlamıştım ki										
(21) Sanki içimden geçenleri anlamış gibi başladı anlatmaya.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.

EK-4: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle					
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme							
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5			
(22) Kusura kalma beyim, şehir insanına anlatması zor. Kuralları bildiği halde uygulamamakta, sonra da kendini ikna etmede çok başarılılar. Ben köyde doğup büyüdüm.											xx				x				Beyim dedi. Ben köyde büyüdüm.		
									3.şehir insanına anlatması zor 3.Kuralları bildiği halde uygulamamakta, sonra da kendini ikna etmede çok başarılılar.						dedi						
(23) Orada hayat basittir. Doğaya uyum gösterir kurallara uyarsan kolaydır, hayat. Şehir ise hiç öyle değil. Kurallar adamına göre, insanına göre hatta yaşadığın muhite göre bile değişiyor. Üstelik kimse de bundan rahatsız değil.																			ÇIKARILMIŞTIR.		
(24) Bu yüzden şehirden hep uzak durdum.											x								Şehirden hep uzak durdum.		
									bu yüzden												
(25) Ne zaman ki torunum dünyaya geldi onun hatırına şehre, torunumun yanına geliyorum.															x				Ne zaman ki torunum dünyaya geldi onun hatırına kışları şehre gelmeye başladım.		
														kışları							
(26) Ama şehre hiç alışamadım.																			KORUNMUŞTUR.		
(27) Biraz güneş açtığında hemen parka çıkıyorum.									xx										Biraz güneş çıktığında hemen kendimi parka atıyorum.		
									güneş açtığında-güneş çıktığında parka çıkmak-parka atmak												
(28) Şu, ileride salıncakta sallanan kırmızıtlı kız da benim torunum.																			KORUNMUŞTUR.		

EK-4: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
(29) - Allah başışlasın. Kaç yaşında? - 4 Yaşında.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(30) Seneye okula başlayacak.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Seneye yuvaya gidecek inşallah.
(31) O zaman ben de başını beklemekten kurtulup kaçacağım bu şehirden.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	O zaman ben de, kaçacağım bu şehirden.
											x			başını beklemekten kurtulup					
(32) Öyle ama köy yerinde şehirdeki olanakları bulamazsınız. Hâlbuki burada her şey var. Yaşınız da var, sağlık sorunuz olsa hastane için yine şehre gitmek zorunda kalırsınız. Çocuğunuz torununuz da şehirde yaşadığına göre niye kaçasınız ki?	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Nedir sizi bu kadar rahatsız eden, neden kaçıyorsunuz? Burada her şey var.
											x								
(33) Cevap vermeyip kuşlarla ilgilendi. Sonra kafasını kaldırıp bana baktı. Anlatsam da anlamazsın gibilerden bir bakış attı.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(34) “Şehirde her şey var diye kaçmak istiyorum” dedi.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Tam da bu yüzden kaçmak istiyorum ya!
																x			
(35) Şaşırma devam ediyordum.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.

EK-4: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(36) Eliyle kuşları gösterdi.										x									Şu kuşlara bir bak, hele.
(37) Ekmek kırıntıları ile karınlarını doyurur ve şakırlar.											x								Ekmek kırıntıları ile karınlarını doyururlar.
(38) Karınlarının doyması için ekmek kırıntısı yeterlidir.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(39) Onlara şekerli bisküvi verirken daha da severek yerler.																			KORUNMUŞTUR.
(40) Ama bisküvinin tadını alan kuru ekmeğe bakmamaya başlar. Her zaman bisküvi bulamaz bir süre sonra aç kalırlar.											x							xx	Ne var ki, bisküvinin tadını alan kuşlar kuru ekmeğe bakmamaya başlar. Sonra da aç kalırlar.
(41) Dahası, şekerli bisküvi iştahlarını açar. Doysalar bile yemeğe devam ederler. Çatlayıncaya kadar yerler.																			KORUNMUŞTUR.

EK-4: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
(42) Az önce o yüzden engel oldum bisküvi vermene.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	İşte o yüzden engel oldum onlara bisküvi vermene.
											x						x		
									az önce					işte					
(43) Nasıl yani?	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Ben tam olarak anlayamadım sizi!
															x				
(44) Anlamıyor musun?	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(45) İnsanların da kuşlardan pek farkı yok.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	İnsanlar da böyle.
											x				x				
									kuşlardan pek farkı yok					böyle					
(46) Şehirde her şeyden bol bol var.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(47) Şehre alışanlar bu kuşlar gibi oluyor.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Şehre ve modern hayata alışanlar bu kuşlar gibi oluyor.
															x				
														modern hayata					
(48) Ne yese doymuyor, köye dönse aç kalıyorlar.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Ne yese doymuyor!
											x								
									köye dönse aç kalıyorlar										

EK-4: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(49) Şehir bozuyor insanları.																			KORUNMUŞTUR.
(50) Daha aç gözlü ve daha acımasız yapıyor.										x									Aç gözlü oluyor hepsi.
(51) Beni de kendine benzetmeden bir an önce gitmek istiyorum.										x									Ben de bu şehir insanları gibi olmadan köye dönmek istiyorum.
(52) Dedim ya anlatması zor. Şehirde her şey bol bol var. Var olduğunu görüyorsun ama uzanıp alamıyorsun. Hayatın hep o gözünün önündekilere ulaşmak için çabalamak ile geçiyor. Kızım ve damadım deli gibi çalışıp ev taksiti ödüyorlar. Çocuklarının büyüdüğünün bile farkında değiller. Ne söylesen boş...																			ÇIKARILMIŞTIR.
															x				Hiç sesimi çıkarmadım. EKLENMİŞTİR.
(53) “Bilir misin?” diye sürdürdü konuşmasını.																			KORUNMUŞTUR.
(54) Çiçeğe ihtiyacından çok su verersen toprağın derinlerinde su aramaz, kök salmayı bırakır vazo çiçeği gibi olur, farkında bile olmaz. Kökleri de erkenden çürür.									x	x							x		Çiçeğe ihtiyacından çok su verersen boğulduğunu anlamadan yaşar ama yavaş yavaş kökleri çürür.
									1. erkenden-yavaş yavaş					ama					

EK-5: "Kadın Fanatikler" Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(1) Onlar tribünlerin kadın fanatikleri.																			KORUNMUŞTUR.
(2) Takımlarına o kadar bağlılar ki hiçbir maçı kaçırmıyor, bütün tezahürlara eşlik ediyorlar																			KORUNMUŞTUR.
(3) Tribünlerde bağırıp çağıran, maç sırasında televizyonunun önünden geçtiğinizde kıyametleri koparan, uykusuz geceler boyunca spor yorumlarını izleyen hep erkeklerdir. Peki ya tüm bunları kadınlar yapıyor olsa? Onlar üç büyük takımın, üç fanatik kadın taraftarı. Tek tek konuştuk ve ortaya gerçekten ilginç bir tablo çıktı. İçlerinde "Asla başka takımdan biriyle evlenmem" diyen de var, maç sırasında kendinden geçip ayağını kıran da... Üstelik bu fanatik kadınların hepsi iyi bir kariyere sahip. KÜFÜR EDERİM Banu Birkan Beşiktaş taraftarı, bir iletişim şirketinin sahibi. Beşiktaş dendiği zaman da akan sular duruyor. Banu Birkan'ın bizimle konuşmak için verdiği adres doğal olarak İnönü Stadı. Kendi işini gücünü bırakması yetmezmiş gibi, altı arkadaşını da formalarıyla stada toplamış. Maksat güzel bir fotoğraf olsun. Üç yıl önce																			ÇIKARILMIŞTIR.

EK-5: (Devamı)

<p>maçlara gitmekle başlayan taraftarlığı bugün doruk noktasında. "Üç seneden beri her maçta varım. Bunca yıl maça gitmeyişi büyük bir kayıp olarak görüyorum. Bu yüzden uykusuz kaldığım oluyor. Ben tutkulu bir insanım. İnandığım, güvendiğim, taraf olduğum her şeyi sonuna kadar yaşayan bir insanım. Belki bu yüzden bu kadar fanatik bir Beşiktaşlıyım" diyor. Banu Birkan hiçbir maçı kaçırmıyor, maç günleri erkenden kalkıp galibiyete konsantre oluyor, arkadaşlarıyla buluşup kritikler yapıyor, maçtan yarım saat önce statta yerini alıp çekirdeğini çitlatmaya başlıyor. Doksan dakikayı başlatan düdük çaldığında o zarif, şirket yöneticisi kadın gidiyor ve yerine tam bir fanatik geliyor; "Ben öyle sakın bir taraftar değilim olamam da zaten. Tezahüratımı da yaparım bazen çok utanıyorum ama küfür de ederim. Ara sıra ağzımdan küfür kaçıyor, daha doğrusu bunu biraz yumuşatıp kızgınlık sözleri diyelim. Ama içimden çok ediyorum. Tüm tezahüratlara katılırım. Bazen evde de tezahürat yapıyorum. Bu artık alışkanlık oldu. Gece mekânlarında bile yanımda CD götürüp çaldırıyorum. Bence tribünde kadın erkek diye bir şey yok tribünde taraftar var. Oraya oturduğun andan itibaren sevdalısın gönül vermişsin. Kadınlar daha tutkulu bir cins belki bu yüzden fanatizmi abartabiliyoruz."</p>																			<p>ÇIKARILMIŞTIR</p>
<p>(4) Fenerbahçe camiasında "Fanatik kadın taraftar" deyince parmakların gösterdiği tek bir isim var; Yasemin Merçil.</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	<p>Fenerbahçe camiasında "Fanatik kadın taraftar deyince Yasemin Merçil akla geliyor.</p>
											x				x				
									<p>parmakların gösterdiği tek bir isim var</p>					<p>akla geliyor</p>					

EK-5: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(5) Bir avukat. Her gün adliye koridorlarında muhatap olduğu hâkimler, savcılar, müvekkiller hatta mübaşirlerle ilk sohbet konusu Fenerbahçe. Uzun yıllardır da tribünde.	x			x							x								O bir avukat, uzun yıllardır da tribünde.
(6) 1995 yılından beri maçlara gidiyorum.																			KORUNMUŞTUR.
(7) İlk deplasman maçım Van' dı.																			İlk deplasman maçım Van'daydı.
(8) Sekiz yıldır kombine biletim var her maça gidiyorum.”															x				Sekiz yıldır kombine biletim var her maça gidiyorum.” diyor.
(9) Yapı olarak biraz daha istediği şeylere tutkuyla bağlanan bir kişiliğim var" diyor. TAKMIYORLARDI Yasemin Merçil fanatizmi iş edinenlerden. İş taraftarlıkla sınırlı kalmamış.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(10) Önce Fenerbahçe'nin kongre üyesi olmuş ardından da Sarı Lacivertliler Derneği'nin kurucuları arasında yer almış.															x				Yasemin Merçil Yasemin Merçil önce Fenerbahçe'nin kongre üyesi olmuş, ardından da Sarı Lacivertliler Derneği'nin üyesi.
(11) Dernekte elbette erkekler çoğunlukta.																			KORUNMUŞTUR.

EK-5: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(12) 300 kişilik dernekte 300 erkek kardeşim var gibi hissediyorum.																x			Merçil bu durumu şöyle yorumluyor: 300 kişilik dernekte 300 erkek kardeşim var gibi hissediyorum.
														Merçil bu durumu şöyle yorumluyor.					
(13) Onlar bazen giyimime karışır, bazen nerede oturduğuma karışır, maça gidince on beş- yirmi erkekte oluşan bir koridorla girerim tribüne.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(14) “Konuştuğumda lafım dinlenmiyordu, yorumlarım kaile alınmıyordu. Biraz küçümsüyorlardı. On yılını aldı bunu kırmak. Şimdi lafım dinleniyor.” diyor taraftarlık serüvenini anlatırken.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Önceleri beni statta bir süs objesi gibi görüyorlardı, biraz küçümsüyorlardı ama şimdi her lafımı dinliyorlar.
						x					x				x		x		
	dinleniyor-dinliyorlar								on yılını aldı bunu kırmak taraftarlık serüvenini anlatırken					2. süs objesi gibi görüyorlardı 4. ama					
(15) Yasemin Merçil fanatizmini günlük hayatta da yaşayanlardan.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(16) Fenerbahçeliliğim beni biraz aştı.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Fenerbahçe Yasemin Merçil için hayatın en önemli parçası.
(17) Fenerbahçeli hâkimler beni bilir ben onları bilirim.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(18) Bir de özellikle alışveriş yaptığım esnaf Fenerlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Alışverişlerini bile Fenerbahçeli esnaftan yapıyor.
		x																	
	alışveriş yaptığım esnaf- alışverişlerini esnaftan yapıyor																		
(19) “Fanatizm böyle bir şey” diyor. Bacağımı bile kırdı.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.

EK-5: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
(20) Doğuştan Galatasaray'lı Dilara Endican. Hayatında en iyi kararı Galatasaray'lı olmakla verdiğini söylüyor: "Galatasaray'lı olmak şahane bir duygu. 'Ya yanlışlıkla Fener'li olsaydım' diye çok korkuyorum. Bence bu bir ayrıcalık.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(21) Tribünde de bir erkekten farksız.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(22) Yeri geldiğinde küfür etmekten çekinmiyor.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(23) "Küfür ederim etmiyorum desem gülerler bana. Ama kendi takımındakine küfür edildi mi çok kızarım.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Küfür ederim ama başkaları benim takımındakilere küfür ettiler mi çok kızarım.
					x						x								
	küfür edildi mi-küfür ettiler mi								etmiyorum desem gülerler bana										
(24) Önceden çok kadın taraftar yoktu statlarda artık daha çok. Kadın erkek diye de ayırmıyorum taraftarı"	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Önceden çok kadın taraftar yoktu statlarda, artık daha çok. .Kadın erkek diye de ayırmıyorum taraftarı." diyor.
																	x		
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Galatasaray'ın kadın fanatiklerinden biri Dilara Endican. (EKLENMİŞTİR)
															x				

EK-5: (Devamı)

(25) Galatasaray taraftarı olduğu için dayak bile yemiş. Bir maç sonrası, karşı takımın - hangisi olduğunu söylemeyeceğim- üzerimde de Galatasaraya dair hiçbirşey yokken karşı takımdaki üç beş kişi benim Galatasaraylı olduğumu biliyordu herhalde. Beni çok ciddi dövmüşlerdi" diyor bu olayı anlatırken.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Maça gidiş gelişlerde ve maç sırasında tribünde birkaç kez sakatlanmış, hatta rakip taraftarlardan dayak bile yemiş.
										x									

EK-6: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
(4) "REALİST VİZYON SEÇMENİZ LAZIM"	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Gerçekçi hedef belirlemek ve bilgi...
										x									
(5) Bir hedef seçmek başarmak için çok önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Bir hedef seçmek başarının en önemli tarafıdır.
										x									
(6) Kendinize realist bir vizyon seçmeniz lazımdır.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Öncelikle kendinize realist bir vizyon seçmek zorundasınız.
								x									x		
seçmeniz lazım-seçmek zorundasınız													öncelikle						
(7) Çok yüksek hedef koyarsanız, bu vizyon değil, illüzyon olur.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(8) Hedefi doğru tayin etmek için en can alıcı noktadır.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Hedefi doğru seçmek için en can alıcı noktadır.
										x									
tayin etmek-seçmek																			
(9) Hedef, realist ve iddialı olmalıdır ki, oraya eriştiğinizde başarıyı hissedebilirsiniz.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Hedef, realist ve iddialı olmalıdır ki, oraya eriştikten sonra başarıyı hissedebilirsiniz.
								x											
8. eriştiğinizde-eriştikten sonra																			
(10) İdeal hedefi şöyle tarif etmek mümkündür; hedef somut olmalı, ölçülebilir, başarılabılır, gerçekçi ve zaman sınırlı olmalıdır.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	İdeal hedefi şöyle tarif etmek mümkündür: Hedef somut, gerçekçi ve zaman sınırlı olmalıdır.
											x								
olmalı, ölçülebilir, başarılabılır																			

EK-6: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(11) Rahmi Koç, başarılı olmak için bilgili olmak gerektiğine de işaret ederek, burada marifetin doğru bilgiyi seçip almak olduğunu söyledi.		x			x						x								Başarılı olmak için bilgili olmak da gerekmektedir. Burada marifet doğru bilgiyi seçip almaktır.
(12) Bir konuda fikir sahibi olabilmek için mutlaka bunun bilgi ile takviye edilmesi gerektiğini belirten Koç, iş hayatında dürüstlüğün önemini de vurguladı.																			“Bir konuda fikir sahibi olabilmek için mutlaka bunu bilgi ile desteklemek zorundasınız.” dedi. Dürüstlük...(eklenmiştir) Koç, iş hayatında dürüstlüğün önemini vurgularken
(13) İş hayatında önce kendinize, sonra başkalarına dürüst olmanız gerekir” diyen Koç, her gece yatmadan önce o günün bilançosunun yapıp, vicdanen rahat olmak gerektiğini belirtti.					x	x				x									“İş hayatında önce kendinize, sonra başkalarına karşı dürüst olmanız gerekir. Her gece yatmadan önce o günün bilançosunu yapıp vicdanınızı kontrol etmek zorundasınız.” şeklinde konuştu.
(14) Gençlere sabırlı olmalarını da tavsiye eden Koç, “Kısa zamanda çok yükselenler çabuk da düşmüşlerdir” dedi. “DEDİKODULARI DİNLEYİN...”																			ÇIKARILMIŞTIR.
(15) Başarının bir ekip işi olduğunu anlatan Koç, “Bilgiyi paylaşın, görüşlerinizi tartışın, müşterek karar alın.”					x				x									x	Denge...(eklenmiştir) “Başarı bir ekip işidir.” diyen Koç, “Bilgiyi paylaşmalı, görüşlerinizi tartışmalı ve ortak karar almalısınız.”
																x			Çok kişiden fikir alın ama son kararı siz verin. EKLENMİŞTİR.

EK-6: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(16) Akıl ile kalbinizin arasında denge kurun.								x											Akıl ile kalbinizin arasında da denge kurmanız gerek.
	denge kurun-denge kurmanız lazım																		
(17) Yalnız rakamlar veya yalnız hisler insanı hedefe götürmez.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(18) Ne detaya boğulup kalın ne de sadece makro açıdan bakın, ikisini iyi dengeleyin” şeklinde konuştu.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Ne detaya boğulup kalın, ne de sadece yüzeysel açıdan bakın; ikisini iyi dengeleyin.” dedi.
(19) İnsanın başarılı olması için kendi düzenini iyi programlaması, iş ve özel hayatını dengelemesi gerektiğini de ifade eden Koç, “İş hayatında dedikoduları dinleyin, fakat ona göre hareket etmeyin” dedi. “Çok kişiden fikir alın ama nihai kararı siz verin” diyen Koç, iş hayatında hedeflerin zaman dilimine göre sınırlandırılması ve değişen şartlara uyum sağlanması gerektiğini sözlerine ekledi. “ZENGİN OLUNCA ÖLEMİYORSUNUZ DA...” Konuşmasının ardından öğrencilerin sorularını da yanıtlayan Koç, “Girdiğiniz ya da girmediğiniz işler için pişman olduğunuz kararlarınız oldu mu?” şeklindeki soru üzerine, “Girdiğimiz için pişman olduğumuz, giremediğimiz için	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR

EK-6: (Devamı)

<p>pişman olduğumuz işler var. Bu iş hayatında daima olur. Şirketler insanlar gibidir, doğar, büyür ve ölüm zamanı gelir. Eğer ölüm zamanı geldiğinde şirketi elden çıkarmaz, öldürmezseniz sonra başınıza dert olur” diye konuştu. Girmedığı için pişman olduğu ve sonra girdiği işler de bulunduğunu ifade eden Koç, “Mesela bankacılık... Bankacılığa Yapı Kredi Bankası, Akbank, Garanti Bankası kurulurken girmedik, çok uzun süre sonra girdik. Tabii atı alan Üsküdar'ı geçiyor. O nedenle işe girmenin de (timing) denilen bir zamanlaması var. O zamanı kaçırdığınız zaman ya çok pahalıya girersiniz ya küçük kalırsınız ya da girmemeniz lazım” dedi. Bir öğrencinin “Sizin kadar zengin bir kişi ile ilk defa karşılaşıyorum” demesi üzerine Rahmi Koç, “Vergi vererek zengin” dedi. Öğrencinin, zenginlerin her istediğine ulaşabilmesinin nasıl bir duygu olduğunu sorması üzerine de, bunun izafi bir kavram olduğunu ifade eden Koç, “İnsanlar bir takım elbise giyer, üç öğün yemek yer. Zaman gelir yemekleri kesmek zorunda kalırsınız. Zenginliğiniz bankada durur, milletin çenesini yorar. Bu tamamen psikolojik bir durum. Zengin olunca yardım etmeniz, vergi vermeniz, sosyal konulara eğilmeniz lazım. Zengin olunca ölemiyorsunuz da. O kadar iyi bakıyorlar ki, adamı süründürüyorlar...”</p> <p>BABAM KÜSTÜ... Koç, bir öğrencinin “Verdiğiniz kararlarda akıl ve kalp arasında çelişki yaşadığımız oldu mu?” sorusu üzerine, böyle kararlar yaşadığını söyledi. Büyük emeklerle kurdukları bir şirketi zamanını doldurduğu için satmak istediklerinde zorlandıklarını anlatan Koç, Ankara'da bir</p>				<p>ÇIKARILMIŞTIR .</p>
--	--	--	--	-------------------------------

EK-6: (Devamı)

<p>oksijen fabrikasını sattığını, ancak babasının şirkete büyük emek verdiği için kendisine küstüğünü ve satıştan sonra 15 yıl o şirketin bilançosunu izlettirdiğini belirtti. Hırslı bir kişi olup olmadığına ilişkin bir soru üzerine Koç, “Eh...Onun için hayatımda hiç kumar oynamadım” yanıtını verdi. Azimli olmanın önemini vurgulayan Rahmi Koç, hırslı kontrol edilmesinin önemi üzerinde durdu. Koç, hırslı olmayan bir kişinin iş hayatında başarılı olabileceğine de inanmadığını belirterek, iş hayatında risk almanın da önemli olduğunu, ancak sınırsız risk almanın doğru olmadığını, iş yaparken risk analizi yapmak gerektiğini söyledi. Koç, iş hayatında başarının sırrının, anahtarının, çok çalışmak olduğunu da vurgulayarak, “Tabii, çalışırken randımanlı çalışmak lazım. İşi inklemeden halletmek gerek” dedi.</p>				<p>ÇIKARILMIŞTIR .</p>
--	--	--	--	-------------------------------

EK-7: “En Tehlikeli Koleksiyon” Adlı Metnin Uyarlanma Durumu

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(1) Ekonomist Güçlü Atamer'in 16 yaşında aldığı yavru bir yılanla başlayan sürüngen merakı, 6 yılda pitonların, akreplerin, örümceklerin, iguana ve bir krokodilin yer aldığı ürküntü veren bir koleksiyona dönüştü.									x		x	x							Ekonomist Güçlü Atamer'in 16 yaşında başlayan sürüngen merakı, 6 yılda pitonlardan, akreplerden, örümceklerden, iguanadan ve bir krokodilden oluşan ürkünç bir koleksiyona dönüştü.
(2) Atamer'in koleksiyonuna “Türkiye'nin en tehlikeli koleksiyonu” deniliyor.																			KORUNMUŞTUR.
(3) Kapısından içeri girdiği anda pek çok kişinin aklını kaçıracığı Küçükalyalı'daki kırmızı villanın çatı katına, ilk kez 40 santim boyunda yavru bir piton konuk oldu.											x				x				Atamer'in evine ilk kez 40 santim boyunda yavru bir piton konuk oldu.
(4) Güçlü Atamer, Piton'uyla eve geldiğinde 16 yaşındaydı.																			ÇIKARILMIŞTIR.
(5) Sirkeci'ye CD almak için inmiş, dükkânı kapalı görünce hayvan pazarına inmişti. Bir piton satın aldı, ama yılanları tanııyordu. Eve gelince biraz kitap karıştırdı.																			KORUNMUŞTUR.
(6) İlk okuduğu kitabın kapağında yazan “Yılan öyle bir hayvandır ki patates cipsi gibidir. Yedikçe devam etmek istersiniz” sözü, onu yılanların dünyasına itiverdi.											x				x				Kitaplar onu yılanların dünyasına itiverdi.

EK-7: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
(8) Akvaryumun içindeki yavru pitonun “dünyanın en uzun sürüngenini olduğunu, iyi bakılır, uzun yaşarsa boyunun 11 metreyi bulacağını” öğrendi...	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Akvaryumun içindeki yavru piton hakkında pek çok şey öğrendi... Kitaba göre piton, dünyanın en uzun sürüngeniydi ve ileride boyu 11 metreyi bulacaktı.
					xx						x				x				
	5.sürüngenini olduğunu-sürüngeniydi 5.bulacağını öğrendi-bulacaktı								uzun yaşarsa					kitaba göre piton					
(9) KEDİ ANLAMSIZ	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(10) Atamer'in 40 santimken aldığı pitonunun boyu şimdilik 4 metreye ulaşmış durumda.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR.
(11) Güçlü Atamer, “O benim ilk yılanım. Derler ki ‘Bir yılanı isim verirsiniz, o artık dostunuz olur’ Bu yüzden ona Barnie adını verdim” diye konuşuyor.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(12) Güçlü Atamer, soğukkanlı hayvanların kendisine her gün yeni bir keşif heyecanı tattırıldığını söylüyor:	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Güçlü Atamer, soğukkanlı hayvanları’ insana her gün yeni bir keşif heyecanı tattıran hayvanlar’ olarak tanımlıyor.
					x										x				
	tattırıldığını söylüyor-tattıran hayvanlar olarak tanımlıyor								kendisine-insana										
(13)“Bu hayvanlar eski dünya hayvanları. Kedi beslemişsiniz ne önemi var?”	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	KORUNMUŞTUR

EK-7: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(14) Soğukkanlı hayvanlar, bizden milyonlarca yıl önce de vardı. Biz misafiriz, bu dünyanın esas sahipleri onlar. Bu hayvanları sevmemin bir nedeni de bu işte.															x				Soğukkanlı hayvanlar, bizden milyonlarca yıl önce de vardı. Biz misafiriz, bu dünyanın esas sahipleri onlar. Bu hayvanları sevmemin bir nedeni de bu işte. Diyor.
(15) Onların bir background'u var...																			ÇIKARILMIŞTIR.
(16) Güçlü Atamer'in "hobi" olarak değerlendirdiği koleksiyonda dünyada satışı yasaklanmış hayvanlar da bulunuyor: Yılanların zengin dünyası beni büyüledi. Onlara sahip olmak benim için çok önemli bir hale geldi. Şimdi sahip olduğum iki anakonda, albino oldukları için dünyada koruma altına alınarak satışı yasaklanan mercan yılanı ve sadece kırmızı sırtlı piranhalarla gurur duyuyorum.																			KORUNMUŞTUR.
(17) Unutkanlık ölüm nedeni Güçlü Atamer'in 16 metre karelik çatı katı, gerçekten de tehlikeli bir mekan. Dört taraf tarantula, akrep, krokodil kafesleriyle çevrili. Bir anlık ihmalkârlık, saniyede ölüme neden olabilir. Güçlü Atamer, "Yorgun olduğum günler dalgın oluyorum. Ve böyle anlarda, kendiliğinden kilitlenen vivarium kapaklarını açık unuttuğum da oldu" diyor gayet rahat. Büyük bir risk aldığını o da biliyor. Ama hayvanlarına güveniyor.																			ÇIKARILMIŞTIR.

EK-7: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(18) Bir kaplanım olsa																			ÇIKARILMIŞTIR.
(19) Sahip olmak isteyip de alamadığı soğukkanlı hayvanı yok Güçlü Atamer'in. "Gabun yılanı" dışında. 7 santimlik dişleri olan bu yılan, dünyanın en zehirli yılanlarından. Atamer, "Bu kadar zehirli sürüngenin içinde bile hiç ölümü düşünmedim. Bir tek Gabun yılanı için 'Ölürsem, Gabun öldürsün' dedim o kadar.																		x	Sahip olmak isteyip de alamadığı soğukkanlı hayvanı yok Güçlü Atamer'in. "Gabun yılanı" dışında. 7 santimlik dişleri olan bu yılan, dünyanın en zehirli yılanlarından. Atamer, "Bu kadar zehirli sürüngenin içinde bile hiç ölümü düşünmedim. Bir tek Gabun yılanı için 'Ölürsem, Gabun öldürsün' dedim o kadar." diye anlatıyor duygularını.

EK-7: (Devamı)

(20) Gabun yılanını Londra'ya en son gittiğimde 45 paunda buldum. Ama odamda koyacak yer kalmadığı için alamadım. Hálá ona yanyorum” diyor. Atamer, yılanların dünyasından, kedigillere bir geçiş yapıyor hemen: “Kedileri, tavşan ve hamster gibi kemirgenleri sevmem. Ama kedigillerden olan bir aslan, kaplan çok özel hayvanlar. Bir Bengal kaplanı mesela, sahip olmak muhteşem olurdu. İnternette Bengal kaplanı olan bir adam ile tanıştım. Bu sevgimi şimdilik onunla gideriyorum. “Bakımları çok zor. Güçlü Atamer, idrar durumlarına göre yılanlarının temizliğini yaparken bazen eliyle yıkamak zorunda kalıyor. İşte o zaman zorlanıyor. Yanına mutlaka bir yardımcı alıyor. Hayvanların içine kondukları kaba “vivarium” deniyor. Vivariumları yurtdışından satın almış. Cam kalınlığı 8 mm. Güçlü Atamer, “Pitonlarım daha büyüdüklerinde tek bir kuyruk darbesi ile kırabilirler” diyor. Saklanma ihtiyacı içinde olan yılanlar için vivariumlarda bir de özel saklanma kayaları var. Bu kayaların üzeri kimyasal olmayan plastik boya ile kaplanmış. Vivariumlarda kullanılan ışık da özel. Onlara güneş ortamını aratmamak gerekiyor çünkü. Işıklar ultraviyole filtrelidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.
(21) WEB Sitesini hazırladı.	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	ÇIKARILMIŞTIR.

EK-7: (Devamı)

Özgün metin cümlesi	İşlemler															Uyarlanmış cümle			
	Sözdizimsel Sadeleştirme								Sözlüksel Sadeleştirme					Genişletme					
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
(22) Tehlikeli sürüngenler hakkında elde ettiği bilgileri tam iki yılda oluşturduğu Web sitesinde toplamış Güçlü Atamer.										x	x								Tehlikeli sürüngenler hakkında elde ettiği bilgilerden oluşan bir web sitesi de var.
									3.tam iki yılda										
(23) www.thesnake.org adresindeki siteyi bir milyona yakın kişi ziyaret etmiş.											x								Siteyi bir milyona yakın kişi ziyaret etmiş.
									www.thesnake.org										
(24) www.piranha.org adresinde oluşturduğu yeni siteyi ziyaret edenlerin sayısı ise 130 bine yaklaşmış. Her iki sitede de beslediği hayvanların video görüntüleri de yer alıyor.																			ÇIKARILMIŞTIR.
																x			Anlaşılan bu korkunç koleksiyona ilgi duyan yalnızca Atamer değil. EKLENMİŞTİR.

EK-8: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1, A2 ve B1 Kitabındaki Dil Bilgisi Konuları

	A1-A2
1. Ünite	KOŞAÇ TÜMCESİ (haber kipi) -(y)İm, -sİn, -, -(y)İz, -(sİn)İz, -(I)Er) SIRALAMA (İ)ncİ VAROLUŞ TÜMCESİ (haber kipi) var, yok
2. Ünite	ŞİMDİKİ ZAMAN (genel) -(İ)yor DURUM(yönelme,kalma,çıkma) -(y)E, -DE, -Den ULAÇLAR -DİktEn sonra, -mEdEn önce İLGEÇLER -(y)E kadar, -DEn önce, -DEn sonra
3. Ünite	İYELİK -(İ)m, -(İ)n, -(s)İ, -(İ)mİz,-(İ)nİz,-(I)Er/s)İ AD TAMLAMASI (belirtili) AD-(n)İn AD -(I)Er/s)İ AD TAMLAMASI(belirtisiz) AD AD -(s)İ AD TAMLAMASI(zincirleme) AD(-(n)İn AD(-(I)Er/s)İ(nİn)) AD-(I)Er/s)İ
4.Ünite	GEÇMİŞ ZAMAN (belirli) -Dİ KOŞAÇ TÜMCESİ (hikaye kipi) -(y)dİ (< i-ken) ULAÇLAR -(y)ken (< i-dİ) ŞİMDİKİ ZAMAN (hikaye kipi) -(i)yordu (< i-dİ) BAĞLAÇLAR-İLGEÇLER ile (>(y)IE)
5. Ünite	EMİR KİPİ -sİn, -(y)İn(İz), -sİn(Ier) İSTEK KİPİ -(y)E SIFATLAŞTIRMA -İİ, -sİz KARŞILAŞTIRMA -dEn daha ÜSTÜNLÜK en
6.Ünite	DURUM (belirtme) -(y)İ ŞİMDİKİ ZAMAN (resmi) -mEktE İLGİ EKİ -ki BAĞLAÇLAR de/da
7. Ünite	GELECEK ZAMAN -(y)EcEk KOŞAÇ TÜMCESİ (gelecek zaman) olacak İLGEÇLER gibi, kadar GELECEK ZAMAN (hikaye kipi) -(y)EcEktİ (< EcEk idi) EŞİTLİK -CE GÖRELİK -(y)E GÖRE

EK-8: (Devamı)

8. Ünite	GEÇMİŞ ZAMAN (belirsiz) -mİş KOŞAÇ TÜMCESİ (rivayet kipi) -(y)mİş (< i-miş) ŞİMDİK ZAMAN (rivayet kipi) -(İ)yormuş (< -(İ)yor i-miş) GELECEK ZAMAN (rivayet kipi)-(y)EcEkmİş (< -(y)EcEk i-miş) PEKİŞTİRME -DİR
9. Ünite	GENİŞ ZAMAN -(E/İ)r YETERLİLİK -(y)Ebil- / -(y)EmE- GENİŞ ZAMAN (hikaye kipi) -(E/İ)rdİ (< -(E/İ)r idi) GENİŞ ZAMAN(rivayet kipi) -(E/İ)rmİş (<-(E/İ)r imiş)
10. Ünite	ADLAŞTIRMA -mE, -mEk, -(y)İş ADLAŞTIRMA (+İYELİK)+DURUM -mE / -mEk / -(y)İş(+iyelik)+durum DOLAYLI ANLATIM (emir kipi) "... " / -mE
11. Ünite	ULAÇLAR -(y)İp / -mEdEn ULAÇLAR -(y)ErEk ULAÇLAR -(y)E...-(y)E
12. Ünite	ULAÇLAR -mE (+iyelik) için /-mEk için ULAÇLAR -mEk üzere BAĞLAÇLAR çünkü, bu nedenle, bu yüzden

B1	
1. Ünite	GEREKLİLİK KİPİ -mElİ GEREKLİLİK (hikaye) KİPİ -mElİydİ (<mElİ i-di) GEREKLİLİK (rivayet) KİPİ -mElİymİş (<mElİ i-miş) GEREKLİLİK -mEk/-mE+iyelik gerek(-)/lazım ZORUNLULUK -mEk zorunda/mecburiyetinde, -mEyE mecbur ZORUNLULUK kal-
2. Ünite	İŞTEŞLİK birbiri DÖNÜŞLÜLÜK kendi PEKİŞTİRME kendi DÖNÜŞLÜ ÇATI -(İ)n- İŞTEŞ ÇATI -(İ)ş-
3. Ünite	DİLEK KİPİ -sE DİLEK(hikaye)KİPİ (keşke) -sEyDİ (<sE İ-di) ULAÇLAR -(y)ken (<i-ken)

EK-8: (Devamı)

4.Ünite	İLGEÇLER -DEn beri / -DİR ULAÇLAR -DİK+iyelik+ -(n)dEn beri ULAÇLAR (-Dİ)...-(y)Eİİ
5. Ünite	KOŞUL KİPİ zaman+ -(y)sE (< i-se) KOŞUL KİPİ (koşaç tümceleri) -(y)sE (<i-se) DİLEK (hikaye) KİPİ (eğer) -sE(ydİ) (<-sE i-di)
6.Ünite	ETTİRGEN ÇATI(İ)t/-DİR/-Er/-İR- ÇOKLU ETTİRGEN ÇATI -(İ)t/-DİR/-Er/-İR- + -t/-tİR- İŞTEŞ ÇATI+ETTİRGEN ÇATI -(İ)Ş- + -tİR-
7. Ünite	EDİLGEN ÇATI -İL- tarafından/-CE ÖBEĞİ (İŞTEŞ)+(ETTİRGEN)+(EDİLGEN) ÇATI -(İ)Ş-/-tİR-/-İL-
8. Ünite	ORTAÇLAR (öznesel) -(y)En, -(y)EcEk/-mEkE/-mİş olan ORTAÇLAR (tümleçsel) -DİK/-(y)EcEk + iyelik, -(y)EcEk/-mEkE/-mİş ol + -duk+iyelik ORTAÇLAR (sözlüksel) -(E/İ)r/-mEz/-DİK/-(y)EcEk/-mİş
9. Ünite	ULAÇLAR -DİK/ -(y)EcEk + iyelik + -(n)dE, -DİK/-(y)EcEk + iyelik zaman ULAÇLAR -DİK/-(y)EcEk + iyelik sırada, -(y)-İncE,-(E/İ)r...-mEz ULAÇLAR -(y)EnE/-(y)İncEyE kadar/dek
10. Ünite	DOLAYLI AKTARIM(bütün zamanlar) -DİK/-(y)EcEk+iyelik+ -(n)İ söyle DOLAYLI AKTARIM(evet/hayır soruları) -(y)İp...-mE+ -dİK/-(y)EcEk+iyelik+ -(n)İ sor- DOLAYLI AKTARIM (koşaç tümcesi) (olup)...ol (-ma) + -dİK + iyelik+ -(n)İ DOLAYLI AKTARIM (kipler)-mEk/-mE +iyelik gerek/-iste-
11. Ünite	ULAÇLAR -DİK/-(y)EcEk +iyelik için,-DİK/-(y)EcEk+ -(n)dEn NEDENLEŞTİRME dolayı/nedeniyle/yüzünden, diye ADLAŞTIRMA (genel) -mE/-DİK/-(y)EcEk+iyelik+ -(n)E/-(n)DE/-(n)DEn/- (n)İ
12. Ünite	ULAÇLAR -DiK /-(y)EcEk + iyelik halde ULAÇLAR -mEsİnE rağmen / karşın KARŞITLIK -(y)E rağmen /karşın, -sE dE / bile

1.2 İş Yerinde

8 Okuyalım, işaretleyelim

Pazartesi Sendromu

Yonca Tokbas
www.hurriyet.com.tr

Pazartesilerden nefret ediyorum! Atlayıp salıya geçmem mümkün mü?

Pazardan sıkıyor beni pazartesinin gelişi. Zaten adında hata var! Pazar - ertesi... Cuma - ertesi ne kadar güzel ama bu sözcük de o kadar sıkıcı. Nedense bu ikisine zaten yeni birer isim koymamışlar... ikisini de kendinden önceki günün gidişle adlandırmışlar.

Her sınır şey pazartesi mi başlamak zorunda? Ödemeler, okul, işbaşı... Oysa benim bir sürü hayalim var pazartesilere dair. Erken uyanmamak, boş boş oturmak, plansız programsız olmak gibi mesela...

Ama boşuna, yapamıyorum asla. Mantiğim diyor, "Yürü kızım işel!", gönlüm diyor, "Kalkma yat, yüreğinin sesini dinle!". Mantiğim melek olmuş, yüreğim şeytan.

Mesela bu sabah...

Geldim işe, tam ofise gireceğim, şeytan meleğin aklını çeldi. Arabaya bindim ve kendimi bir kafeye zor attım. Sakin bir şekilde, sinirimi başkasına yansıtmadan rica ettim;

"Günün kahvesinden lütfen "Ama içinde ondan mı, bundan mı olsun?" diye sormayın. "Hepsi birden olsun istiyorum ben!"

Mümkünse hayatımda hep hepsinden "kalabalıkça" olsun, başka şey istemem!

Hayata dair olan her şeyden bende de olsun.

Aldım elime her şeyi, bol karışık hayat kahvem, çıktım sokağa, kaldırdım kafamı, kapadım gözümü, içime çektim rüzgarı, tatlı havayı. Gözümü açtım; "İstifa etmem lazım!" dedim. "Daha fazla klimalı bir yerde hayata devam edemeyeceğim." dedim. Şirkete geri döndüm, istifa ettim. Tam "Oh!" diyecekken öğrendim ki müdür istifamı kabul etmemiş. "E ücretsiz izin verin o zaman!" dedim. "Olur mu canım!" diye dalga geçtiler. Ben de madem öyle işte böyle dedim, minik saksımla ofisimdeki camı, **çaktırmadan** kimseye, köşesinden kırdım. Kırık pencereden giren tatlı esinti içinde kendimi sakinliğe davet ettim.

Yani... Pazartesi sendromu yaşamamak için siz de kırın bir minik pencere, açın kendinize bir hava deliği. Çekin içinize hayatın tatlı rüzgarını deli gibi. Sağlık olsun da istifa etmeyelim hayattan.

	fikir vermek	aklını karıştırmak	aklına gelmek	fikrini değiştirmek
aklını çelmek				
	belli etmemek	anlatmamak	sormamak	bakmamak
çaktırmamak				

9 Yorumlayalım

Yazar son paragrafıta demek istiyor ki

10 Pazartesi sendromuna karşı ne yapalım?

- O gün için en güzel elbiselerimizi giyelim.
- Akşama bir konser ayarlayalım.
- Öğle tatilinde bir arkadaşımızla randevulaşalım.
- Başka?

19 Sıralayalım, işaretleyelim

Erzurum'dan
Harvard'a

Balçecek Pamir
www.sabah.com

Onunla aslında çok önce buluştuk. Ama onunla ilgili notlarım masanın bir köşesinde kaldı. Çok geciktim size Esin Taboğlu'nu tanıtmak için. Keşke bu kadar geciktirmeseydim.

Esin Taboğlu 1965 Erzurum doğumlu. Beş kardeşin dördüncüsü. Küçükken hep eczacı olmak istemiş. O günleri bakın nasıl anlatıyor: "Herhalde eczacıların kepleri hoşuma gidiyordu. Lise sona kadar Erzurum'da okudum. Sonra hayalim bilgisayar mühendisi ya da matematik profesörü olmaktı."

Liseyi birincilikle bitirmiş. "Çok çalışkanmışsınız." diyorum, gülümüyor, "Yok canım. küçük yerlerde okul birincisi olmak kolaydır. Sonra üniversite tercihlerimi yaptım. Bilgisayar istliyordum ama bir bak-

tım hukuk bölümünü kazanmışım." Şimdi anlıyorum ki bilgisayar bölümünü kazansaymışım hayatımın yönü farklı olacaktı.

Esin Taboğlu İstanbul'a yerleşmiş. Daha sonra 'birden' okulunu sevmeye başlamış. Önce dil öğrenmek için Columbia Üniversitesi'ne gitmiş. "O zaman yabancı dilim yoktu tabii. Lisede ne öğrendimse o. Hiç unutmam, İngilizcem öylesine yetersizdi ki başvuru formlarını doldurmakta bile zorlanmışım. Ama yine de gittim. Yoğun bir dil programına katıldım."

Sonra Harvard Üniversitesi'ne hukuk mastırı için başvurmuş. Kabul edilmesine kendi bile şaşırılmış. "Harvard'ın ismi beni korkutmadı dersem yalan söylemiş olurum. Ama kabul edilen 4 kişiden biri olduğumu öğrenince çok gururlandım. Hazırlandım ve gittim. İlk günümü hiç unutamam. Derste İngilizce değil de Almanca konuşuyor gibiydiler." Hiç ben bu işi yapamayacağım diye düşündü mü peki? "Hayır" diyor. "Oraya gittikten sonra korkup geri dönmek gibi bir şey söz konusu bile olamazdı. Gururuma yediremezdim bir kere "Başaramadım." demeyi."

Esin Taboğlu başlamış çalışmaya. "O zamana kadar hukuk bölümüne Türkiye'den kimse başvurmamış. Beni bu daha da çok kamçıladi. Herkes bir çalışıyorsa ben on çalıştım." Harvard'ı bütün zorluklarına rağmen başarıyla bitirir Esin Taboğlu. Birçok firmadan teklif alınmasına rağmen, Türkiye'yi çok özler, geri döner ve on beş gün içinde iş bulur. "Önce bir Fransız hukuk firmasında çalıştım. Orada özelleştirme hukukunu öğrendim ve uzmanlığımı bu konuda geliştirdim."

Esin Taboğlu bugün kendi hukuk bürosunu kurmuş başarılı bir kadın. Ya erkek dünyasında başarılı kadın olmak? "Bunca yıldan sonra bile kadınları iyi, yüksek konumlara yakıştırmıyor bazı insanlar. "Keşke böyle olmasaydı" diyorum. Sonra ne mi yapıyorum? Onları tiye alıyorum.

- Bir Fransız firmasında çalıştı.
- Erzurum'da, liseden birincilikle mezun oldu.
- Harvard Üniversitesi'nde yüksek lisans yaptı.
- Eczacı olmak istedi.
- İngilizce öğrenmek için yurt dışına gitti.
- Kendi bürosunu açtı.
- Hukuk fakültesine girdi.

1. Esin Hanım için hukuk fakültesini kazanmak sürpriz olmuş.
2. Hukuk fakültesindeki ilk yılında bölümünü çok sevmiş.
3. Esin Hanım Harvard'da herkesten daha çok çalışmış.
4. Esin Hanım Türkiye'yi özleyip ülkesine geri dönmüş.

Doğru Yanlış

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

8.2 Doğayla İç İçe

7 Okuyalım, açıklayalım, işaretleyelim Tabiatla Geçen Çocukluğumuz

Bir zamanlar köylerimizden, kasabalarımızdan kalıp şehirlere geldik. Çocukluğumuza ait anılarımızda ağaçlar, tarlalar, leylekler, dereler ve renklerin gerçek halleri var. Geçmişin o çocuklarından biri olarak o günlerin hayali ile huzur buluyorum uyumadan önce.

Ben eskiden kuş sesleri ile uyanır, pencereden bahçemizdeki ağaçları görürdüm. Gece kavak ağacımızın yapraklarının sesi ile uykuya dalarım. Ama şimdi şehirde ne yağmurun sesi var, ne de pencerede ağaçların görüntüsü. Tabiatın gurbetteki evladı gibi hissediyorum kendimi bazı zamanlar.

Buğday tarlasında yere uzanıp başakların arasında kaybolarak saatlerce gökyüzünü seyrederdik. Kah beyaz bulutlar, kah gri bulutlar geçip giderdi ben onların altında iken. Babamla birlikte güneşin batışını seyrederdik. Ama şehirde güneş, apartmanların ardında kayboluyor. Güneşin aydınlattığı yeni bir günde bitkilerin topraktan çıkışını görürdüm çocukken. Otlar, karıncalar, ağaçlarımız, yetiştirdiğimiz çiçekler ailemizden biriydi. Onlara bir zarar geldiğinde üzülürdük.

Kitaplarda okumuş olduğum eski kâşiflere özenip keşiflere çıkardım arkadaşlarımla. Küçük patikaları takip ederek yakındaki dağlara ulaşırdık. Çobanlar olurdu orada; **Tabiatla ne kadar yufka yürekiydik**, suya düşen böcekleri büyük bir kahramanlık duygusu ile kurtarırdık. **'Canın büyüğü küçüğü olmaz.'** demişti öğretmenim. Okuldaki öğretmenini, ağaç yetiştirirken gören bir çocuk için tabiat, duyguları da öğretebilen bir öğretmendi.

Kulaklarımda, gözlerimde, dilimde ve ellerimde olan hayat, çocukluğumdaki kadar dupduru değil şimdilerde. Tabiat denen o kusursuz, çok ince sanatlı, çok renkli ve akıllara durgunluk, yüreklere huzur veren güzellikteki tabloyu çocukken, dışından seyretmedim, bizzat içinde olduğumu bilirdim.

Tabiatla kol kola olmak yaşama saygıyı getirir. Hayat orada her anı ile gözlerinizin önünde cereyan eder ve insan yüzlerce mucizeye tanık olur. Tabiatla dost bir insan, bir çiçeği dahi koparamaz. İnsan dostuna zarar verir mi?

Berkay Camgöz

	Doğru	Yanlış	"Tabiatla ne kadar yufka yürekiydik."
1. Yazar, geçmişe özlem duyuyor.	☐	☐	☐ Doğayla iç içe yaşarken daha cesurduk.
2. Yazar, artık doğadan uzak yaşıyor.	☐	☐	☐ Doğaya yakınken daha merhametliydik.
3. Yazar, doğadan çok şey öğrendiğini söylüyor.	☐	☐	☐ Tabiatla kendimizi daha rahat hissederdik.
4. Yazar, doğaya zarar verdiğini düşünüyor.	☐	☐	☐ Tabiatla yakınken çok daha duygusaldık.
5. Yazara göre, şehirde güneşin batışını izlemek bile çok zor oluyor.	☐	☐	
6. Yazara göre, doğa insana en iyi öğretmenden bile daha çok şey öğretebilir.	☐	☐	"Canın büyüğü küçüğü olmaz."
			☐ Canlılar için büyük ya da küçük olmak önem taşımaz.
			☐ Küçük canlıların hayatı da büyükleinki kadar önemlidir.
			☐ Küçük canlılar korunmaya muhtaçtırlar.
			☐ Küçük canlıların hayatta kalması zordur.

10 Yerleştirelim, tamamlayalım, eşleyelim

Şehirliye Anlatmak Zor

- "Ne var ki, bisküvinin tadını alan kuşlar kuru ekmeğe bakmamaya başlar."
- "İşte o yüzden engel oldum onlara bisküvi vermene..." • "Nedir sizi bu kadar rahatsız eden?"
- "Sen yiyebilirsin." • "Şehir insanları da böyle..." • "Onlara zarar mı verir?"

Havaların sürekli kapalı gittiği günlerdeydik. Kış bitmiyor, bahar bir türlü kendini göstermiyordu ama o gün öğleden sonra güneş sıcak yüzünü gösterir gibi oldu. İşlerimi toparlayıp yakınımızdaki parka yöneldim. Boş banklardan birine oturup gazeteme göz gezdirmeye başladım.

Yaşlıca bir bey, izin isteyerek, bankın diğer ucuna oturdu. Cebinden çıkardığı ekmeği ufalayarak sağa sola atmaya başladı. Bir süre sonra ben de cebimdeki bisküvilerden birini ufalayıp kuşların ziyafetine katkıda bulunmak istedim. Adam, ellerimi tutarak engel oldu.

- Onlar şekerli bisküvi değil mi? Şekerli bisküvi verme kuşlara!

- Niçin?

- Anlatması uzun sürer şimdi. Kuşlara iyilik yapmak istiyorsan, şekerli bisküvi verme, o kadar...

Sert, hatta biraz kaba bir üslupla söylenen bu sözler karşısında şaşırılmışım. Minicik kuşlara zararlıysa, bizler de mi yemesek bu bisküvileri acaba? diyecektim. Beni dikkatlice süzdükten sonra,

- Şehirde doğmuş büyümüş birine benziyorsun.

Sana zarar vermez!

Adamın kaçık olduğunu düşünmeye başlamıştım ki:

- Beyim dedi. Ben köyde büyüdüm. Şehirden hep uzak durdum. Ne zaman ki, torunum dünyaya geldi, onun hatırına kışları şehre gelmeye başladım. Ama şehre hiç alışamadım. Biraz güneş çıktı

ğında hemen kendimi parka atıyorum. Şu ileride, salıncakta sallanan kırmızı kız da benim torunum... Seneye yuvaya gidecek inşallah. O zaman, ben de kaçacağım bu şehirden...

- Neden kaçıyorsunuz? Burada her şey var!

- Tam da bu yüzden kaçmak istiyorum ya! Şu kuşlara bir bak hele. Ekmek kırıntılarıyla karınlarını doyururlar. Onlara şekerli bisküvi verersen, daha da severek yerler. Sonra da aç kalırlar. Dahası, şekerli bisküvi iştahlarını açar. Doysalar bile, yemeğe devam ederler. Çatlayıncaya kadar yerler

- Ben tam olarak anlayamadım sizi!

- İnsanlar da böyle. Şehirde her şeyden bol bol var. Şehre ve modern hayata alışan bu kuşlar gibi oluyor. Ne yese doymuyor! Şehir bozuyor insanları. Aç gözlü oluyor hepsi. Ben de bu şehir insanları gibi olmadan köye dönmek istiyorum...

Hiç sesimi çıkarmadım.

- Bilir misin, diye sürdürdü konuşmasını. Çiçeğe ihtiyacımdan fazla su verersen, boğulduğunu anlamadan yaşar ama yavaş yavaş kökleri çürür

Derin bir iç çekti. Cebinde kalan son ekmek kırıntılarını da serptikten sonra ayağa kalktı, kaygılı gözlerle salıncakta sallanan torununa baktı ve...

- Şehirliye anlatması zor! dedi. Sonra da yürüyüp gitli ve parkın köşesinde gözden kayboldu...

Mehmet Ufki

1. Yazar, yaşlı adamın deli olduğunu düşünmeye başladı, çünkü
2. Yaşlı adam kuşlara bisküvi verilmesini istemedi, çünkü
3. Yaşlı adam bir an önce köye dönmek istiyor, çünkü

1. Denemesine incelemeden okumak. aç gözlü
2. Doymak bilmeyen, gerektiğinden fazlasını isteyen. gözden kaybolmak
3. Bir yerden uzaklaşarak görünmez olmak. göz gezdirmek

24 Okuyalım, işaretleyelim

Kadın Fanatikler

Onlar tribünlerin kadın fanatikleri. Takımlarına o kadar bağlılar ki hiçbir maçı kaçırmıyor, bütün tezahüratlara eşlik ediyorlar.

Galatasaray'ın kadın fanatiklerinden biri Dilara Endican. Bir prodüksiyon şirketi sahibi. Maça gidiş gelişlerde ve maç sırasında tribünde birkaç kez sakatlanmış, hatta rakip taraftarlardan dayak bile yemiş. Tribünde bir erkekten farksız. "Küfür ederim ama başkaları benim takımındakilere küfür ettiler mi çok kızırım. Önceden çok kadın taraftar yoktu statlarda, artık daha çok. Kadın erkek diye de ayırmıyorum taraftarı." diyor.

Fenerbahçe camiasında "Fanatik kadın taraftar" deyince parmaklar tek bir kişiyi gösteriyor: Yasemin Merçil. O bir avukat, uzun yıllardır da tribünde. "1995 yılından beri maçlara gidiyorum. İlk deplasman maçı Van'dı. Sekiz yıldır kombine biletim var, her maça gidiyorum." diyor. Yasemin Merçil önce Fenerbahçe'nin kongre üyesi olmuş, ardından da San Lacivertliler Derneği'nin kurucuları arasında yer almış. Dernekte elbette erkekler çoğunlukta. Merçil bu durumu şöyle yorumluyor: "300 kişilik dernekte 300 erkek kardeşim var gibi hissediyorum. Önceleri beni statta bir süs objesi gibi görüyorlardı, biraz küçümsüyorlardı ama şimdi her lafımı dinliyorlar." Fenerbahçe Yasemin Merçil için hayatın en önemli parçası. Alışverişlerini bile Fenerbahçeli esnaftan yapıyor.

Hatice Aydın ev hanımı ve Beşiktaş'ın fanatik taraftarlarından biri. Sadece kendisi değil, eşi ve 10 aylık kızı da sıkı Beşiktaş taraftarı. Hatice Aydın "Her maça gidiyorum. Kızımı da götürüyorum. Şimdiden çimin kokusunu alsın istedim. Kızım daha 2 aylıkken onu maçlara götürmeye başladım. Deplasmanlara bile gittik. Eskiden futbola ilgilenmezdim. Bir kere kocamın peşine takılıp stada geldim, bir daha da bırakıp dönemedim." diyor.

Sonat Canıdar

	Merçil	Endican	Aydın		Doğru	Yanlış
Her sezon kombine bilet alıyor.				1. Merçil Fenerbahçe'nin hiçbir maçını kaçırmıyor.	☐	☐
Rakip taraftarlardan dayak yemiş.				2. Merçil, dernekteki tek kadın üye.	☐	☐
Maçlara kızıyla gidiyor.				3. Dernek üyeleri önceleri Merçil'i ciddiye almamışlar.	☐	☐
İlk kez bir maça eşyle gitmiş.				4. Endican'a göre eskiden maçlara daha fazla sayıda kadın taraftar giderdi.	☐	☐
Takımının derneğin kurucularından biriymiş.				5. Aydın eskiden futbola hiç ilgi duymazken şimdi fanatik bir taraftar olmuş.	☐	☐
Maç sırasında üç kez sakatlanmış.				6. Hatice Hanımın tüm akrabaları kendisi gibi fanatik.	☐	☐

1.3 Başarının Sırları

16 Okuyalım, işaretleyelim

RAHMI KOÇ'TAN KONFERANS

Koç Holding Şeref Başkanı Rahmi Koç, Koç Üniversitesi Nişantaşı Kampüsü'nde 'Başarılı Olmanın Sırları' konulu bir konferans verdi.

"Herkes bir konuda söz söyleyebilir, fakat başarı ancak bu sözleri hayata geçirmekle elde edilir." diyerek konuşmasına başladı ve öğrencilere iş hayatında başarılı olmanın kurallarını anlattı.

Gerçekçi **hedef** belirlemek ve bilgi...

"Bir hedef seçmek başarının en önemli tarafıdır. Öncelikle kendinize realist bir vizyon seçmek zorundasınız. Çok yüksek hedef koyarsanız, bu vizyon değil, illüzyon olur. Hedefi doğru seçmek işin en **can alıcı** noktasıdır. Hedef, realist ve iddialı olmalıdır ki, oraya eriştikten sonra başarıyı hissedebilirsiniz. İdeal hedefi şöyle tarif etmek mümkündür: Hedef somut, gerçekçi ve zaman sınırlı olmalıdır.

Başarılı olmak için bilgili olmak da gerekmektedir. Burada **marifet**

doğru bilgiyi seçip almaktır. Bir konuda fikir sahibi olabilmek için mutlaka bunu bilgi ile desteklemek zorundasınız." dedi.

Dürüstlük...

Koç, iş hayatında dürüstlüğün önemini vurgularken "İş hayatında önce kendinize, sonra başkalarına karşı dürüst olmanız gerekir. Her gece yatmadan önce o günün bilançosunu yapıp vicdanınızı kontrol etmek zorundasınız." şeklinde konuştu.

Denge...

"Başarı bir ekip işidir." diyen Koç "Bilgiyi paylaşmalı, görüşlerinizi tartışmalı ve ortak karar almalısınız. Çok kişiden fikir alın ama son kararı siz verin. Akıl ile kalbinizin arasında da denge kurmanız gerek. Yalnız rakamlar ve ya yalnız hisler insanı hedefe götürmez. Ne detaya boğulup kalın, ne de sadece yüzeysel açıdan bakın; ikisini iyi dengeleyin." dedi.

	Var	Yok
1. İdeal hedefin özellikleri	☐	☐
2. Mantık ve duyguları dengelemenin önemi	☐	☐
3. Dürüst olmamanın olumsuz sonuçları	☐	☐
4. Doğru bilgiyi belirlemenin önemi	☐	☐
5. Başarının sırları	☐	☐
6. Ekip çalışmasının önemi	☐	☐
7. Bilgiyi paylaşmanın yolları	☐	☐

	yöntem	yol	amaç	strateji
hedef				
	başarı	yanlış	doğru	beceri
marifet				
	yorucu	önemli	dikkat çekici	zor
can alıcı				

17 Özetleyelim

Rahmi Koç'a göre başarılı olmak için

5 Okuyalım, işaretleyelim En Tehlikeli Koleksiyon

Ekonomist Güçlü Atamer'in 16 yaşında başlayan sürüngen merakı, 6 yılda pitonlardan, akreplerden, örümceklerden, iguanadan ve bir krokodilden oluşan ürkünç bir koleksiyona dönüştü. Atamer'in koleksiyonuna "Türkiye'nin en tehlikeli koleksiyonu" deniliyor.

Atamer'in evine, ilk kez 40 santim boyunda yavru bir piton konuk oldu. Güçlü Atamer,

Sirkeci'ye CD almak için inmiş, dükkanı kapalı görünce hayvan pazarına inmişti. Bir piton satın aldı, ama yılanları tanımıyordu. Eve gelince biraz kitap karıştırdı. Kitaplar onu yılanların dünyasına itiverdi. İnternete girmeye başladı. Akvaryumun içindeki

yavru piton hakkında pek çok şey öğrendi. Kitaba göre piton, dünyanın en uzun sürüngeniydi ve ileride boyu 11 metreyi bulacaktı. Atamer'in 40 santimken aldığı pitonunun boyu şimdilik 4 metreye ulaşmış durumda...

Güçlü Atamer, soğukkanlı hayvanları 'insana her gün yeni bir keşif heyecanı tattıran hayvanlar' olarak tanımlıyor. "Bu hayvanlar eski dünya hayvanları. Kedi beslemişsiniz ne önemi var? Soğukkanlı hayvanlar, bizden milyonlarca yıl önce de vardı. Biz misafiriz, bu dünyanın

esas sahipleri onlar. Bu hayvanları sevmemin bir nedeni de bu işte" diyor.

Güçlü Atamer'in "hobi" olarak değerlendirdiği koleksiyonda dünyada satışı yasaklanmış hayvanlar da bulunuyor: "Yılanların zengin dünyası beni büyüledi. Onlara sahip olmak benim için çok önemli bir hale geldi. Şimdi

sahip olduğum iki anakonda, albino oldukları için dünyada koruma altına alınarak satışı yasaklanan mercan yılanı ve kırmızı sırtlı piranhalarla gurur duyuyorum."

Sahip olmak isteyip de alamadığı soğukkanlı hayvanı yok Güçlü Atamer'in. "Gabun yılanı" dışında, 7 santimlik dişleri olan bu yılan,

dünyanın en zehirli yılanlarından. Atamer, "Bu kadar zehirli sürüngenin içinde bile hiç ölümü düşünmedim. Bir tek Gabun yılanı için 'Ölürsem, Gabun öldürsün' dedim o kadar." diye anlatıyor duygularını.

Atamer'in, tehlikeli sürüngenler hakkında elde ettiği bilgilerden oluşan bir web sitesi de var. Siteyi bir milyona yakın kişi ziyaret etmiş. Anlaşılan bu korkunç koleksiyona ilgi duyan yalnızca Atamer değil...

	Doğru	Yanlış		Var	Yok
1. Atamer'in yılanlara olan ilgisi onu bir piton almaya itti.	☐	☐	1. Atamer'in koleksiyonunda yer alan hayvan sayısı	☐	☐
2. Atamer çeşitli nedenlerle dünyada satışı yasaklanmış hayvanları satıyor.	☐	☐	2. Atamer'in koleksiyonunda yer alan hayvanların özellikleri	☐	☐
3. Atamer, ilk yılanına sahip olduğunda hayvanlar hakkında bilgisi olan biriydi.	☐	☐	3. Atamer'in koleksiyonu hakkındaki düşünceleri	☐	☐
4. Atamer'in soğukkanlı hayvanları sevme nedeni, onların milyonlarca yıldır var olmaları.	☐	☐	4. Atamer'in sürüngenler hakkındaki bilgileri	☐	☐
			5. Atamer'in soğukkanlı hayvanlar hakkındaki düşünceleri	☐	☐

PAZARTESİ SENDROMU

Pazartesilerden nefret ediyorum! Atlayıp salı' ya geçsem olmaz mı? İnsan her pazartesinin, pazartesi olduğunu bile bile, işe gelmek istemeyeceğini, uyanmak istemeyeceğini bile bile, hala daha bunca yıldır niye pazartesi sendromu yaşar? Pazardan basıyor beni pazartesinin gelişi. Zaten adında hata var! Pazar – ertesi... Cuma – ertesi ne kadar iyi çağrışımlıysa, bu zavallım da o kadar kasvetli. Nedense bu ikisine zaten yakıştırma yapılmış, bir isim konmamış... Birinin gidişinden duyulan mutluluk, öbürünün gelişindeki mutsuzluk ile önyargılandırılmış. Belki adı böyle olmasa, sendromu da olmazdı ama...Olan olmuş bir defa. Her sinir şey pazartesi mi başlamak zorunda; Ödemeler, okulbaşı, işbaşı... Oysa benim bir sürü hayalim var pazartesilere dair. Erken uyanmadan uyumak, öööylesine takılmak, boş boş oturmak, plansız programsız olmak gibi mesela... Ama boşuna. Yapamıyorum asla. Gönlümle mantığım örtüşemedi gitti hala! Mantığım diyor; 'Yürü kızım işe!', gönlüm diyor; 'Kalkma yat, yüreğinin sesini dinle!'. Mantığım Melek olmuş, yüreğim Şeytan. Mesela bu sabah... Geldim işe, tam ofise giricem, Şeytan Meleğin aklını çeldi ve ayaklarım geri geri gitti. Arabanın kapısını açtım. Oturdum ve filmi geri saydım. Kendimi bir kafeye zor attım. Sakin bir şekilde, sinirimi başkasına yansıtmadan, ama çaktırmadan dişlerimi sıkarak rica ettim; "Günün kahvesi neyse ondan lütfen, ama içine 'o mu bu mu' dediğiniz şeylerin hepsi birden koyulmuş hali ile içmek istiyorum ben!". O karşımdaki, pazartesi pazartesi neşesi nasıl oluyor da oluyor olan çocuk, 'Tamam Ablam! Ayıpsın!' tavrıyla, bunalımı yüksek havamın patlamaya hazır gazını aldı, bana da geriye gülümseyerek teşekkür etmek kaldı. Ben "ya o ya bu" ve 'o mu bu mu' ları hiç sevmem. Mümkünse eğer hayatımda hep 'hepsinden' kalabalıkça olsun başka şey istemem! Hayata dair olan herşeyden bende de olsun. Tuzlu zeytinyağlı yemeğimizdeki şekerimiz misali, hem tuzum hem de şekerim ikisi birarada olsun! Aldım elime herşeyi bol karışık hayat kahvemi, çıktım sokağa, kaldırdım kafamı, kapadım gözümü içime çektim rüzgarı 'tatlı', nemi 'tuzlu' havayı. Gözümü açtım; 'İstifa etmem lazım!' dedim. 'Daha fazla klimalı, penceresi ha deyince açılmayan bir yerde hayata devam edemeyeceğim korkarım!' dedim. Şirkete geri geldim, istifa ettim. Tam 'Oh!' diyecekken, malesef kimseye kabul ettiremedim. 'E ücretsiz izin verin bari o zaman!' dedim. 'Olur mu canım' diye dalga geçildim. Ben de madem öyle işte böyle dedim, minik saksımla ofisimdeki camı, çaktırmadan kimseye, ucundan acık kıriverdim. 'Havasızlığa çare mi yok Yoncam, sen 'Meleği' kullan' dedim. Kırık pencereden giren tatlı esinti içinde kendimi sükunete davet ettim. 'Çalış kızım Yonca! Sen ev tipi değilsin, evde

herkesi sinir edersin, şirkette kırdığım camın parası ödenir, evde gereksiz yere kırdığım kalp geri gelmez' dedim. Yani... Sıkılırsanız siz de, kırın bir minik pencere, açın kendinize bir hava deliği. Çekin içinize hayatın tatlı rüzgarını deli gibi. Sağlık olsun da, istifa etmeyelim hayattan. Baksanıza hayat çok pahalı! Çalışalım yılmadan gari...

ERZURUM'DAN HARVARD'A

Öyle bir öykü ki bu gencecik yaşında kendi şirketini kuran Türkiye'de özelleştirme hukukunu bitirip ta Hindistan'a danışmanlık veren bir kadını anlatıyor. Onunla aslında çok önce buluştuk. Ama olmadı işte bir türlü. Ya köşe yerim azdı ya da şehir dışından yazdım. Onunla ilgili notlarım masanın bir köşesinde durdu kaldı. Çok ama çok geciktim size Esin Taboğlu'nu tanıtmak için. Oysa öylesine etkileyici bir başarı öyküsü var ki... Onunki Doğu Anadolu'dan Harvard'a uzanan bir öykü... Öyle bir öykü ki, gencecik yaşında kendi şirketini kuran, Türkiye'deki özelleştirme hukukunu bitirip ta Hindistan'a danışmanlık veren bir kadını anlatıyor. Esin Taboğlu 1965 Erzurum doğumlu. Beş kardeşin dördüncü numarası olan Taboğlu küçüklüğünden beri eczacı olmanın hayalini kurmuş. O günleri bakın nasıl anlatıyor; “Herhalde eczacıların kepleri hoşuma gidiyordu. Lise sona kadar Erzurum'da okudum. Biraz bilinçlenince hayalim bilgisayar mühendisi ya da matematik profesörü olmak oldu.” Siz bakmayın onun böyle anlattığına Esin Taboğlu liseyi birincilikle bitirmiş ve öğretmenleri tarafından matematik alanında son derece başarılı olacağı söylenmiş. “Çok çalışkanmışsınız” diyorum gülümsüyor, “Yok canım. Hem küçük yerlerde okul birincisi olmak kolaydır. Sonra üniversite tercihlerimi yaptım. Gönül bilgisayardan yana ama kazanmak kolay değil. Erzurum'da olduğunuz zaman ne kadar çabalarsanız çabalayın bir yere kadar başarı gösterebiliyorsunuz. Sonra bir baktım hukuk bölümünü kazanmışım.” Esin Taboğlu İstanbul'a yerleşmiş. İlk yıl, ikinci yıl “Ben bu bölümde ne yapıyorum” falan derken kendi deyimiyle birden bu işi sevmeye başladığını fark etmiş. Ediş o ediş zaten. “Sevdim sevmesine ama bir iki kez staj yapınca hayallerim suya düştü. 'Bana göre değil' dedim. Hukukçular alınmasın ama Türkiye'de işler maalesef ilişkilerin yoğun yaşanmasıyla gerçekleşiyor. Ben ise bir şey yaparak başarı elde etmeyi sevenlerdenim.” Esin Taboğlu bu karmaşayı kendi içinde çözmeye çalışırken önüne bir Amerika fırsatı çıkar. Önce dil öğrenmek için Kolombiya Üniversitesi'ne gider. “O zaman yabancı dilim yok tabii. Lisede ne öğrendimse o Erzurum'da. Hiç unutmam, İngilizcem öylesine yetersizdi ki başvuru formlarını doldurmakta bile zorlanmışım. Ama yine de gittim. Yoğun bir dil programına katıldım.” İngilizce'yi öğrendikten sonra Taboğlu gözünü daha da yükseklerle dikmiş. Harvard Üniversitesi'ne hukuk master'ı programı için başvurmuş. Kabul edildiğini öğrenince kendi bile şaşırmış. “Harvard'ın ismi beni korkutmadı dersem yalan söylemiş olurum. Erzurum'dan kalkıyorsunuz oraya gidiyorsunuz. Ama kabul edilen 4 kişiden biri olduğumu öğrenince çok gururlandım. Hazırlandım ve gittim. İlk günümü hiç unutamam. Derse girdim anlattıklarından hiçbir şey anlamadım sanki İngilizce değil de

Almanca konuşuyor gibiydiler.” Hiç ben bu işi yapamayacağım diye düşündü mü peki? “Hayır” diyor. “Oraya gittikten sonra korktum döneceğim gibi bir şey söz konusu bile olamazdı. Gururuma yediremezdim bir kere 'başaramadım' demeyi.” Esin Taboğlu başlamış çalışmaya. “Hayatımda en çok çalıştığım yıldır” diye anlattığı Harvard deneyimi ona çok şey kazandırmış. “O zamana kadar hukuk bölümüne Türkiye'den kimse başvurmamış. Beni bu daha da çok kamçıladi. Hukuk İngilizcesi ağır, üstelik sistemi bizim hukuk sistemimizden son derece farklı. Herkes 1 çalışıyorsa ben 10 çalıştım ne yalan söyleyeyim.” Harvard'ı bütün zorluklarına rağmen başarıyla bitirir Esin Taboğlu. Birçok firmadan teklif almasına rağmen, özlem ağır basar ve Türkiye'ye geri döner ve 15 gün içinde iş bulur. “Türkiye'de özel sektörde özgeçmişler çok önemli. Hiç kimse artık tanıdığının kızı ya da oğlunu işe almak istemiyor. Tam tersine işine yarayacak insanı seçiyor. Mecbursunuz çünkü. Önce bir Fransız hukuk firmasında çalıştım. Orada özelleştirme hukukunu öğrendim ve uzmanlığımı bunun üzerine geliştirdim.” Ya mahkeme salonu? Kaç kez davaya girdiniz? “Hiç” diye gülererek yanıtlıyor Esin Taboğlu... “Yurtdışında avukatlık mahkeme ya da mahkeme öncesi diye ikiye ayrılıyor. Ben hazırlık aşamasında yer alan avukatlardanım ama Türkiye'de davaya girmemiş olmak büyük utanç kaynağı. Ama ne bileyim ben oturup çalışmayı, davaya iyi hazırlanmayı seviyorum.” Eş dost akraba anlıyor mu bunu? Yani “Avukat hanım kızım bizim kira durumu nedir?” diye soran olmuyor mu? “Olmaz mı?” diye cevap veriyor. “Bir türlü anlatamıyorum. 'Benim dalım değil ben özelleştirme hukukuyla ilgileniyorum' falan diyorum ama ortak yol bulamıyoruz tabii.” Esin Taboğlu bugün kendi hukuk bürosunu kurmuş başarılı bir kadın. Türkiye'de özelleştirme deyince ilk akla gelen hukukçu. Sadece burada da değil, örneğin Hindistan'a da danışmanlık veriyor. Ya erkek dünyasında başarılı kadın olmak? “Toplantılarda yüzüme baka baka 'Esin Bey' diye seslenenler var. Kötü niyet değil ağız alışkanlığı... Bunca yıldan sonra bile kadınları buldukları konumlara yakıştırmayanlarla karşılaşıyorum. Ne mi yapıyorum? Onları ti'ye alıyorum. Ben eğer kadın olmama rağmen bu noktaya gelmişsem, zaten çevremdeki bütün erkeklerden daha başarılıyım. Kimse kusura bakmasın.” Beyler, kadınlar başarılı oldu mu böyle oluyorlar işte. Kusura bakmayacaksınız.

TABIATLA GEÇEN ÇOCUKLUĞUMUZ

Bir zamanlar köylerimizden, kasabalarımızdan kalkıp şehirlere geldik. Çocukluğumuza ait anılarımızda ağaçlar, tarlalar, leylekler, çobanlar, dereler ve renklerin gerçek halleri var. Geçmişin o çocuklarından biri olarak o günlerin hayali ile huzur buluyorum uyumadan önce.

Sabah kuş sesleri ile uyandığımda, pencereden bahçemizdeki ağaçları görürdüm. Yağmur yağdığında yağmurun sesini, tanelerinin ağaç yapraklarına düşmelerinden tanırımdı; cama, kiremite, betona değmeden önce. Gece olunca kavak ağacımızın yapraklarının rüzgardaki hışırtılarının ninnileri ile uykuya daldımdım. Ama şimdi şehirde ne yağmurun sesi var, ne de pencerede ağaçların görüntüsü. Yağmurun ve ağacın getirdiği hisler de artık o günlerdeki gibi değil. Tabiatın gurbetteki evlatları gibi hissediyorum kendimi bazı zamanlar. Yeşil ve canlı olan her şey ben çocukken yanı başımdaydı. Buğday tarlasında yere uzanıp başakların arasında kaybolduğumda saatlerce gökyüzünü seyredirdim. Bazen yeşil bazen sarı başakların üzerinden kah beyaz bulutlar, kah gri bulutlar geçip giderdi ben onların altında iken. Orada bundan başka isteyebileceğim başka bir şey olmayacağını düşünürdüm; basit ama, derin bir lezzetin içinde. Oysa artık insanı hiçbir şey tatmin etmiyor. Yağmurun altında sırlıklam olurduk ıslak tahıl kokan tarlalarda. Gök gürültüsü ve şimşeklerden korkardık ama, saygıyla karışık bir korku idi o; babamızdan azar işitmiş gibi. O tanıdık ve sevdiğimiz bir sestti. Toprağın kokusu çocuk zihinlerimize işlediğinde bu kokunun içinde o tarladaki anılarımı da saklardım kendime.

Babamla birlikte güneşin batışını, ta ki o, dağın ardında kaybolana kadar seyredirdim. Ama şehrimde güneş, apartmanların ardında kayboluveriyor. Evimizin arka tarafındaki dağın ardından doğan güneşin aydınlattığı yeni bir günde bitkilerin topraktan çıkışına şahit olurum bahçemizdeki karıncalarla birlikte. Otlar, karıncalar, ağaçlarımız, yetiştirdiğimiz çiçekler ailemizden biriydi. Onlara bir zarar geldiğinde üzülürdük. Kar yağdığında annemin kuşlar için ekmek kırıntılarını karla kaplı bahçeye serpiştirdiğini, bir armut ağacını kurumaktan kurtarmak için uğraştığımızı hiç unutmıdım.

Kitaplarda okuduğum eski kaşiflere özenip keşiflere çıkardım arkadaşlarımla. Küçük patikaları takip ederek yakındaki dağlara ulaşırdık. Çobanlar olurdu orada, koyunları, beyaz ve şirin kuzuları gördükçe masumiyetin anlamını en somut hali ile öğreniyorduk. Tabiatla ne kadar yufka yürekliydik, su birikintilerine düşen böcekleri büyük bir kahramanlık duygusu ile kurtarırdık. Bir hayatın kurtarılışının ne olduğunu hissedirdim. Çünkü canın büyüü küçüğü

olmaz demişti öğretmenim. Okuldaki öğretmenini, günlük hayatta ağaç yetiştirirken gören bir çocuk için tabiat, duyguları ve hisleri öğretebilen bir öğretmendi. Bu günlerde dağlar şehrin çocuklarının gözlerine, ağaçlar da öğretmenlere çok uzak.

Her Pazar ailecek gittiğimiz, dağdaki zeytinliğimizde ebeveynlerimiz çalışırken, kardeşimle derede balıklarla ve kurbağalarla birlikte yüzerdik. Asla bir akvaryum alma ihtiyacımız olmadı. Yol boyunca çiçeklerin, yabani otların isimlerini öğrenirdik anne babamızdan. Başkalarının yabani bitki dediği otlar bizim için tanıdık varlıklardı. Kentin çimeni olan parklarında yere uzandığımda o günlere ait pek çok şey yok artık. Kulaklarımda, gözlerimde, dilimde ve ellerimde olan hayat çocukluğumdaki kadar dupduru değil şimdilerde. Tabiat denen o kusursuz, çok ince sanatlı, çok renkli ve akıllara durgunluk, yüreklere huzur veren güzellikte ki tabloyu çocukken, dışından seyretmedim, bizzat içinde olduğumu bilirdim. Dışarıdan bakınca ona çerçeveler yaptık duvarlarla, evlerle, binalarla, yollarla. Resimlerini astık odalarımıza. İçinde olmayı hayal edip, yakalayamadığımız tatmini bulmak için.

Çocuklarımıza tabiat dediğimiz eseri dışarıdan göstermemeliyiz. Onlar da içinde olmalılar. Çünkü doğadan öğrenecekleri dersler onların kalpleri için gerekli akıllarından ziyade. Tabiatla kol kola olmak yaşama saygıyı getirecektir. Hayat orada her anı ile gözlerinizin önünde cereyan eder ve insan yüzlerce mucizeye tanık olur. Tabiatla dost bir insan, bir çiçeği dahi koparamaz. İnsan dostuna zarar verir mi? Bir karıncayı ezmek için yolunu değiştiren bir insan başka bir insana, denize, toprağa, hayvanlara zarar verebilir mi? Büyük bir parçamızı çocukluğumuzda, tabiatın saflığında bırakıp geri kalanı ile sosyal hayatımıza devam ediyoruz. Bu tarz hayat toplumu mutlu etmiyor.

Doç. Dr. Berkay CAMGÖZ

ŞEHİRLİYE ANLATMAK ZOR

Havaların sürekli kapalı gittiği, bulutsuz gökyüzü özleminin giderek daha çok hissedildiği günlerdeydik. Kış olanca ağırlığıyla üzerimize çökmüştü. Şehrin isyan ettiren trafiği, insanların kural tanımadan yol bulma çabası ve ülke gündemine oturan, yürek burkan haber tufanı da cabasıydı. Her gün bir önceki günü aratıyordu.

O gün güneş sıcak yüzünü bir ara gösterir gibi olunca öğle arasında kendimi dışarı atıp yakınımızdaki park alanına yöneldim. Ağaçların arasında güneşin sıcaklığını hissederek amaçsızca bir süre yürüdüm. Islıkla kuşlara eşlik ettim. Park yine kalabalıktı ama kimsenin kimseyle ilgilendiği yoktu. Oyun parkında neşeye oynayan çocukların dışında kimsenin yüzü gülmüyordu.

Boş banklardan birine oturup koltuğumun altındaki gazetenin yapraklarını çevirmeye başladım. Yaşlıca bir bey izin isteyerek bankın diğer ucuna oturdu. Cebinden çıkardığı ekmeği ufalayarak sağa sola atmaya başladı. Attığı kırıntılara gelen serçeler sunulan yemekten pay kapabilmek için çırpınıyordu. Serçelerin coşkuyla ekmeği ufalama çabaları o kadar güzeldi ki ürktümemek için gazetemin sayfasını bile çevirmek istemiyor göz ucuyla onları izliyordum. Bir süre sonra adamın kuşlara bir şeyler söylediğini daha doğrusu konuşmaya çabaladığını görünce ilgisiz kalamadım. Kuşlara, mırıl mırıl bir şeyler anlatıyordu, ancak tam duyamıyordum. Cebimdeki bisküvilerden birini ufalayıp ben de kuşların ziyafetine katkıda bulunmak istedim. Adam elimi tutarak engel oldu.

- Onlar şekerli bisküvi değil mi?

- Evet.

- Şekerli bisküvi verme kuşlara!

- Ne zararı var ki?

- Anlatması uzun sürer şimdi. Kuşlara iyilik yapmak istiyorsan şekerli bisküvi verme o kadar...

Şaşırılmıştım. Sert ve biraz kaba üslupla söylenen bu sözlere içerlemekle beraber gereksiz bir tartışmaya girmek istemedim. Bisküvileri cebime koydum. Bir süre öylece kuşları seyrettim. Sonra dayanamayıp “Minicik kuşlara zararlıysa bizler de mi yemesek bu bisküvileri acaba?” diye sordum. Baştan aşağı dikkatlice süzdü, kılığıma kıyafetime baktı, sonra “Şehirde doğup büyümüş birine benziyorsun. Sen yiyebilirsin. Sana zarar vermez” dedi. “Çattık” dedim içimden. Adam biraz kaçık diye düşünmeye başlamıştım.

Sanki içimden geçenleri anlamış gibi başladı anlatmaya.

- Kusura kalma beyim, şehir insanına anlatması zor. Kuralları bildiği halde uygulamamakta, sonra da kendini ikna etmede çok başarılılar. Ben köyde doğup büyüdüm. Orada hayat basittir. Doğaya uyum gösterir kurallara uyarsan kolaydır, hayat. Şehir ise hiç öyle değil. Kurallar adamına göre, insanına göre hatta yaşadığın muhite göre bile değişiyor. Üstelik kimse de bundan rahatsız değil. Bu yüzden şehirden hep uzak durdum. Ne zaman ki torunum dünyaya geldi onun hatırına şehre, torunumun yanına geliyorum. Ama şehre hiç alışamadım. Biraz güneş açtığında hemen parka çıkıyorum. Şu, ilerde salıncakta sallanan kırmızı kız da benim torunum.

- Allah başılsın. Kaç yaşında?

- 4 Yaşında. Seneye okula başlayacak. O zaman ben de başını beklemekten kurtulup kaçacağım bu şehirden.

- Öyle ama köy yerinde şehirdeki olanakları bulamazsınız. Halbuki burada her şey var. Yaşınız da var, sağlık sorunuz olsa hastane için yine şehre gitmek zorunda kalırsınız. Çocuğunuz torununuz da şehirde yaşadığına göre niye kaçasınız ki?

Cevap vermeyip kuşlarla ilgilendi. Sonra kafasını kaldırıp bana baktı. Anlatsam da anlamazsın gibilerden bir bakış attı. “Şehirde her şey var diye kaçmak istiyorum” dedi.

Şaşırma devam ediyordum. Eliyle kuşları gösterdi;

- Şu kuşlara bir bak hele. Ekmek kırıntıları ile karınlarını doyurur ve şakırlar. Karınlarının doyması için ekmek kırıntısı yeterlidir. Onlara şekerli bisküvi verirsen daha da severek yerler. Ama bisküvinin tadını alan kuru ekmeğe bakmamaya başlar. Her zaman bisküvi bulamaz bir süre sonra aç kalırlar. Dahası, şekerli bisküvi iştahlarını açar. Doysalar bile yemeğe devam ederler. Çatlayıncaya kadar yerler. Az önce o yüzden engel oldum bisküvi vermene.

- Nasıl yani?

- Anlamıyor musun? İnsanların da kuşlardan pek farkı yok. Şehirde her şeyden bol bol var. Şehre alışanlar bu kuşlar gibi oluyor. Ne yese doymuyor, köye dönse aç kalıyorlar. Hep mutsuz, hep huzursuz oluyorlar. Şehir bozuyor insanları. Daha aç gözlü ve daha acımasız yapıyor. Beni de kendine benzetmeden bir an önce gitmek istiyorum. Dedim ya anlatması zor. Şehirde her şey bol bol var. Var olduğunu görüyorsun ama uzanıp alamıyorsun. Hayatın hep o gözünün önündekilere ulaşmak için çabalamak ile geçiyor. Kızım ve damadım deli gibi çalışıp ev taksiti ödüyorlar. Çocuklarının büyüdüğünün bile farkında değiller. Ne söyleyen boş...

“Bilir misin?” diye sürdürdü konuşmasını.

- Çiçeğe ihtiyaından çok su verirken toprağın derinlerinde su aramaz, kök salmayı bırakır vazo çiçeği gibi olur, farkında bile olmaz. Kökleri de erkenden çürür. Şehir işte böyle bir yer. Kimse kök salamıyor, sorulursa memleketi diye anasının babasının doğup büyüdüğü yeri anıyor. Onca kalabalıkta insan fakiri bir yer. Hiç oyle dışarıdan göründüğü gibi değil. En azından bana göre değil.

Güneşin buluta girmesi ile ortalık serinlemiş hafiften soğuk bir esinti başlamıştı. Cebinde kalan son ekmek kırıntılarını da satıktan sonra ayağa kalktı. Kaygılı gözlerle salıncakta sallanan torununa baktı. “Şehirliye anlatması zor” dedi. Başıyla belli belirsiz bir selam verip torunun yanına gitti. Salıncaktan indirip paltosunun önünü kapadı. Atkısını sıkıca bağladı. El ele tutuşup neşe içinde uzaklaştılar.

Mehmet Uhri

TRİBÜNLERİN SULTANLARI

Onlar tribünlerin kadın fanatikleri. Takımlarına o kadar bağlılar ki hiçbir maçı kaçırmıyor, bütün tezahürlara eşlik ediyorlar

Tribünlerde bağırıp çağıran, maç sırasında televizyonunun önünden geçtiğinizde kıyametleri koparan, uykusuz geceler boyunca spor yorumlarını izleyen hep erkeklerdir. Peki ya tüm bunları kadınlar yapıyor olsa? Onlar üç büyük takımın, üç fanatik kadın taraftarı. Tek tek konuştuk ve ortaya gerçekten ilginç bir tablo çıktı. İçlerinde “Asla başka takımdan biriyle evlenmem” diyen de var, maç sırasında kendinden geçip ayağını kıran da... Üstelik bu fanatik kadınların hepsi iyi bir kariyere sahip. Küfür ederim. Banu Birkan Beşiktaş taraftarı, bir iletişim şirketinin sahibi. Beşiktaş dendiği zaman da akan sular duruyor. Banu Birkan'ın bizimle konuşmak için verdiği adres doğal olarak İnönü Stadı. Kendi işini gücünü bırakması yetmezmiş gibi, altı arkadaşını da formalarıyla stada toplamış. Maksat güzel bir fotoğraf olsun. Üç yıl önce maçlara gitmekle başlayan taraftarlığı bu gün doruk noktasında. “Üç seneden beri her maça varım. Bunca yıl maça gitmeyişimi büyük bir kayıp olarak görüyorum. Bu yüzden uykusuz kaldığım oluyor. Ben tutkulu bir insanım. İnandığım, güvendiğim, taraf olduğum herşeyi sonuna kadar yaşayan bir insanım. Belki bu yüzden bu kadar fanatik bir Beşiktaşlıyım” diyor. Banu Birkan hiçbir maçı kaçırmıyor, maç günleri erkenden kalkıp galibiyete konsantre oluyor, arkadaşlarıyla buluşup kritikler yapıyor, maçtan yarım saat önce statta yerini alıp çekirdeğini çıtlatmaya başlıyor. Doksan dakikayı başlatan düdük çaldığında o zarif, şirket yöneticisi kadın gidiyor ve yerine tam bir fanatik geliyor; “Ben öyle sakin bir taraftar değilim olamam da zaten. Tezahüratımı da yaparım bazen çok utanıyorum ama küfür de ederim. Arasına ağzımdan küfür kaçıyor, daha doğrusu bunu biraz yumuşatıp kızgınlık sözleri diyelim. Ama içimden çok ediyorum. Tüm tezahürlara katılıyorum. Bazen evde de tezahürat yapıyorum. Bu artık alışkanlık oldu. Gece mekanlarında bile yanımda CD götürüp çaldırıyorum. Bence tribünde kadın erkek diye bir şey yok tribünde taraftar var. Oraya oturduğun andan itibaren sevdalısın gönül vermişsin. Kadınlar daha tutkulu bir cins belki bu yüzden fanatizmi abartabiliyoruz.” Fenerbahçe camiasında “Fanatik kadın taraftar” deyince parmakların gösterdiği tek bir isim var; Yasemin Merçil. Bir avukat. Her gün adliye koridorlarında muhatap olduğu hakimler, savcılar, müvekkiller hatta mübaşirlerle ilk sohbet konusu Fenerbahçe. Uzun yıllardır da tribünde; “1995 yılından beri maçlara gidiyorum. İlk deplasman maçım Van'dı. Sekiz yıldır kombine biletim var her maça gidiyorum. Yapı olarak biraz daha istediği şeylere tutkuyla bağlanan bir kişiliğim var” diyor. Takmıyorlardı. Yasemin

Merçil fanatizmi iş edinenlerden. İş taraftarlıkla sınırlı kalmamış. Önce Fenerbahçe'nin kongre üyesi olmuş ardından da Sarı Lacivertliler Derneğinin kurucuları arasında yer almış. Dernekte elbette erkekler çoğunlukta. “300 kişilik dernekte 300 erkek kardeşim var gibi hissediyorum. Onlar bazen giyimime karışırlar, bazen nerede oturduğuma karışırlar, maça gidince onbeş- yirmi erkekten oluşan bir koridorla girerim tribüne. Önceleri bana statta süs objesi diye bakıyorlardı, 'alkışlasın orada renk olsun' diyorlardı. Konuştuğumda lafım dinlenmiyordu, yorumlarım kaale alınmıyordu. Biraz küçümsüyorlardı. On yılımı aldı bunu kırmak. Şimdi lafım dinleniyor.” diyor taraftarlık serüvenini anlatırken. Yasemin Merçil fanatizmini günlük hayatta da yaşayanlardan.”Fenerbahçeliliğim beni biraz aştı. Fenerbahçeli hakimler beni bilir ben onları bilirim. Bir de özellikle alışveriş yaptığım esnaf Fenerlidir. Fanatizm böyle bir şey” diyor. Bacağını bile kırdı Galatasaray'ın kadın fanatiği ise Dilara Endican. Bir prodüksiyon şirketi sahibi. O denli fanatik ki maç sırasında iki üç kez bacağını kırmış. Doğuştan Galatasaray'lı Dilara Endican. Hayatında en iyi kararı Galatasaray'lı olmakla verdiğini söylüyor: “Galatasaray'lı olmak şahane bir duygu. 'Ya yanlışlıkla Fener'li olsaydım' diye çok korkuyorum. Bence bu bir ayrıcalık.” Tribünde de bir erkekten farksız. Yeri geldiğinde küfür etmekten çekinmiyor. “Küfür ederim etmiyorum desem gülerler bana. Ama kendi takımımdayken küfür edildi mi çok kızarım. Önceden çok kadın taraftar yoktu statlarda artık daha çok. Kadın erkek diye de ayırmıyorum taraftarı” Galatasaray taraftarı olduğu için dayak bile yemiş. “Bir maç sonrası, karşı takımın -hangisi olduğunu söylemeyeceğim- üzerimde de Galatasaraya dair hiçbirşey yokken karşı takımdaki üç beş kişi benim Galatasaraylı olduğumu biliyordu herhalde. Beni çok ciddi dövmüşlerdi” diyor bu olayı anlatırken.

RAHMİ KOÇ'TAN İLGİNÇ SÖZLER: ZENGİN OLUNCA ÖLEMİYORSUNUZ

Koç Holding Şeref Başkanı ve Koç Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Rahmi Koç, bir hedef seçmenin başarının en önemli tarafı olduğunu vurgulayarak, “Realist bir vizyon seçmeniz lazım. Çok yüksek hedef koyarsanız, bu vizyon değil illüzyon olur” dedi. Rahmi Koç, Koç Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu ve Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat Sağlık Yüksek Okulu'nun 10. kuruluş yıldönümü nedeniyle Koç Üniversitesi Nişantaşı Yerleşkesi'nde “Başarılı Olmanın Sırları” konulu bir konferans verdi. İş hayatında başarılı olmak için birçok unsur gerektiğini belirten Koç, “Amerikalıların bir lafı var; ya hiç kimsenin yapmadığı bir işi yapacaksın, yahut da herkesin yaptığını çok iyi yapacaksın” dedi. Bill Gates'in Microsoft Windows programını çıkararak kimsenin yapmadığı bir işi yaparak başarılı olmasını, Jack Welch'in ise General Electric şirketini satın alarak bu şirketi 10 yılda mükemmel bir hale getirmesini, yine Sam Walton'un Wall-mart mağazalar zincirine 2002 yılında 250 milyar dolar ciro yaptırmasını örnek olarak gösterdi. “Realist vizyon seçmeniz lazım.” Herkesin bir konuda söz söyleyebileceğini ifade eden Koç, “herkes söyleyebilir, fakat yapan başarılı sayılır” dedi. Hayatın inişli çıkışlı bir yol olduğuna işaret eden Rahmi Koç, şunları kaydetti: “Bir hedef seçmek başarının en önemli tarafıdır. Kendinize realist bir vizyon seçmeniz lazım. Çok yüksek hedef koyarsanız, bu vizyon değil, illüzyon olur. Hedefi doğru tayin etmek işin en canalıcı noktasıdır. Hedef, realist ve iddialı olmalıdır ki, oraya eriştiğinizde başarıyı hissedebilirsiniz. İdeal hedefi şöyle tarif etmek mümkündür; hedef somut olmalı, ölçülebilir, başarılabılır, gerçekçi ve zaman sınırlı olmalıdır.” Rahmi Koç, başarılı olmak için bilgili olmak gerektiğine de işaret ederek, burada marifetin doğru bilgiyi seçip almak olduğunu söyledi. Bir konuda fikir sahibi olabilmek için mutlaka bunun bilgi ile takviye edilmesi gerektiğini belirten Koç, iş hayatında dürüstlüğün önemini de vurguladı. “İş hayatında önce kendinize, sonra başkalarına dürüst olmanız gerekir” diyen Koç, her gece yatmadan önce o günün bilançosunun yapılıp, vicdanen rahat olmak gerektiğini belirtti. Gençlere sabırlı olmalarını da tavsiye eden Koç, “Kısa zamanda çok yükselenler çabuk da düşmüşlerdir” dedi. “Dedikoduları dinleyin...” Başarının bir ekip işi olduğunu anlatan Koç, “Bilgiyi paylaşın, görüşlerinizi tartışın, müşterek karar alın. Akıl ile kalbinizin arkasında denge kurun. Yalnız rakamlar veya yalnız hisler insanı hedefe götürmez. Ne detaya boğulup kalın ne de sadece makro açıdan bakın, ikisini iyi dengeleyin” şeklinde konuştu. İnsanın başarılı olması için kendi düzenini iyi programlaması, iş ve özel hayatını dengelemesi gerektiğini de ifade eden Koç, “İş hayatında dedikoduları dinleyin, fakat ona göre hareket

etmeyin” dedi. “Çok kişiden fikir alın ama nihai kararı siz verin” diyen Koç, iş hayatında hedeflerin zaman dilimine göre sınırlandırılması ve değişen şartlara uyum sağlanması gerektiğini sözlerine ekledi. “Zengin olunca ölemiyorsunuz da...” Konuşmasının ardından öğrencilerin sorularını da yanıtlayan Koç, “Girdiğiniz ya da girmediğiniz işler için pişman olduğunuz kararlarınız oldu mu?” şeklindeki soru üzerine, “Girdiğimiz için pişman olduğumuz, giremediğimiz için pişman olduğumuz işler var. Bu iş hayatında daima olur. Şirketler insanlar gibidir, doğar, büyür ve ölüm zamanı gelir. Eğer ölüm zamanı geldiğinde şirketi elden çıkarmaz, öldürmezseniz sonra başınıza dert olur” diye konuştu. Girmediği için pişman olduğu ve sonra girdiği işler de bulunduğunu ifade eden Koç, “Mesela bankacılık... Bankacılığa Yapı Kredi Bankası, Akbank, Garanti Bankası kurulurken girmedik, çok uzun süre sonra girdik. Tabii atı alan Üsküdar'ı geçiyor. O nedenle işe girmenin de (timing) denilen bir zamanlaması var. O zamanı kaçırdığımız zaman ya çok pahalıya girersiniz ya küçük kalırsınız ya da girmemeniz lazım” dedi. Bir öğrencinin “Sizin kadar zengin bir kişi ile ilk defa karşılaşıyorum” demesi üzerine Rahmi Koç, “Vergi vererek zengin” dedi. Öğrencinin, zenginlerin her istediğine ulaşabilmesinin nasıl bir duygu olduğunu sorması üzerine de, bunun izafi bir kavram olduğunu ifade eden Koç, “İnsanlar bir takım elbise giyer, üç öğün yemek yer. Zaman gelir yemekleri kesmek zorunda kalırsınız. Zenginliğiniz bankada durur, milletin çenesini yorar. Bu tamamen psikolojik bir durum. Zengin olunca yardım etmeniz, vergi vermeniz, sosyal konulara eğilmeniz lazım. Zengin olunca ölemiyorsunuz da. O kadar iyi bakıyorlar ki, adamı süründürüyorlar...” Babam küstü... Koç, bir öğrencinin “Verdiğiniz kararlarda akıl ve kalp arasında çelişki yaşadığınız oldu mu?” sorusu üzerine, böyle kararlar yaşadığını söyledi. Büyük emeklerle kurdukları bir şirketi zamanını doldurduğu için satmak istediklerinde zorlandıklarını anlatan Koç, Ankara'da bir oksijen fabrikasını sattığını, ancak babasının şirkete büyük emek verdiği için kendisine küstüğünü ve satıştan sonra 15 yıl o şirketin bilançosunu izlettirdiğini belirtti. Hırslı bir kişi olup olmadığına ilişkin bir soru üzerine Koç, “Eh...Onun için hayatımda hiç kumar oynamadım” yanıtını verdi. Azimli olmanın önemini vurgulayan Rahmi Koç, hırsın kontrol edilmesinin önemi üzerinde durdu. Koç, hırslı olmayan bir kişinin iş hayatında başarılı olabileceğine de inanmadığını belirterek, iş hayatında risk almanın da önemli olduğunu, ancak sınırsız risk almanın doğru olmadığını, iş yaparken risk analizi yapmak gerektiğini söyledi. Koç, iş hayatında başarının sırrının, anahtarının, çok çalışmak olduğunu da vurgulayarak, “Tabii, çalışırken randımanlı çalışmak lazım. İş inklemeden halletmek gerek” dedi

EN TEHLİKELİ KOLEKSİYON

Ekonomist Güçlü Atamer'in 16 yaşında aldığı yavru bir yılanla başlayan sürüngen merakı, 6 yılda pitonların, akreplerin, örümceklerin, iguana ve bir krokodilin yer aldığı ürküntü veren bir koleksiyona dönüştü. Atamer'in koleksiyonuna “Türkiye'nin en tehlikeli koleksiyonu” deniliyor.

Kapısından içeri girdiği anda pek çok kişinin aklını kaçıracığı Küçükyalı'daki kırmızı villanın çatı katına, ilk kez 40 santim boyunda yavru bir piton konuk oldu. Güçlü Atamer, Piton'uyla eve geldiğinde 16 yaşındaydı. Sirkeci'ye CD almak için inmiş, dükkanı kapalı görünce hayvan pazarına inmişti. Bir piton satın aldı, ama yılanları tanımıyordu. Eve gelince biraz kitap karıştırdı. İlk okuduğu kitabın kapağında yazan “Yılan öyle bir hayvandır ki patates cipsi gibidir. Yedikçe devam etmek istersiniz” sözü, onu yılanların dünyasına itiverdi. İnternete girmeye başladı. Akvaryumun içindeki yavru pitonun “dünyanın en uzun sürüngenini olduğunu, iyi bakılır, uzun yaşarsa boyunun 11 metreyi bulacağını” öğrendi...

KEDİ ANLAMISIZ

Atamer'in 40 santimken aldığı pitonunun boyu şimdilik 4 metreye ulaşmış durumda. Güçlü Atamer, “O benim ilk yılanım. Derler ki ‘Bir yılanı isim verirsiniz, o artık dostunuz olur’ Bu yüzden ona Barnie adını verdim” diye konuşuyor.

Güçlü Atamer, soğukkanlı hayvanların kendisine her gün yeni bir keşif heyecanı tattırıldığını söylüyor:

“Bu hayvanlar eski dünya hayvanları. Kedi beslemişsiniz ne önemi var? Kedi beslemek anlamsız. Soğukkanlı hayvanlar, bizden milyonlarca yıl önce de vardı. Biz misafiriz, bu dünyanın esas sahipleri onlar. Bu hayvanları sevmemin bir nedeni de bu işte. Onların bir background'u var...”

Güçlü Atamer'in “hobi” olarak değerlendirdiği koleksiyonda dünyada satışı yasaklanmış hayvanlar da bulunuyor:

“Yılanların zengin dünyası beni büyüledi. Onlara sahip olmak benim için çok önemli bir hale geldi. Şimdi sahip olduğum iki anakonda, albino oldukları için dünyada koruma altına alınarak satışı yasaklanan mercan yılanı ve sadece kırmızı sırtlı piranhalarla gurur duyuyorum.”

Unutkanlık ölüm nedeni

Güçlü Atamer'in 16 metrekairelik çatı katı, gerçekten de tehlikeli bir mekan. Dört taraf tarantula, akrep, krokodil kafesleriyle çevrili. Bir anlık ihmalkârlık, saniyede ölüme neden

olabilir. Güçlü Atamer, “Yorgun olduğum günler dalgın oluyorum. Ve böyle anlarda, kendiliğinden kilitlenen vivarium kapaklarını açık unuttuğum da oldu” diyor gayet rahat. Büyük bir risk aldığını o da biliyor. Ama hayvanlarına güveniyor.

Bir kaplanım olsa

Sahip olmak isteyip de alamadığı soğukkanlı hayvanı yok Güçlü Atamer'in. “Gabun yılanı” dışında. 7 santimlik dişleri olan bu yılan, dünyanın en zehirli yılanlarından. Atamer, “Bu kadar zehirli sürüngenin içinde bile hiç ölümü düşünmedim. Bir tek Gabun yılanı için ‘Ölürsem, Gabun öldürsün’ dedim o kadar. Gabun yılanını Londra'ya en son gittiğimde 45 paunda buldum. Ama odamda koyacak yer kalmadığı için alamadım. Hálá ona yanıyorum” diyor. Atamer, yılanların dünyasından, kedigillere bir geçiş yapıyor hemen: “Kedileri, tavşan ve hamster gibi kemirgenleri sevmem. Ama kedigillerden olan bir aslan, kaplan çok özel hayvanlar. Bir Bengal kaplanı mesela, sahip olmak muhteşem olurdu. İnternette Bengal kaplanı olan bir adam ile tanıştım. Bu sevgimi şimdilik onunla gideriyorum.” Bakımları çok zor.

Güçlü Atamer, idrar durumlarına göre yılanlarının temizliğini yaparken bazen eliyle yıkamak zorunda kalıyor. İşte o zaman zorlanıyor. Yanına mutlaka bir yardımcı alıyor. Hayvanların içine kondukları kaba “vivarium” deniyor. Vivariumları yurtdışından satın almış. Cam kalınlığı 8 mm. Güçlü Atamer, “Pitonlarım daha büyüdüklerinde tek bir kuyruk darbesi ile kırabilirler” diyor. Saklanma ihtiyacı içinde olan yılanlar için vivariumlarda bir de özel saklanma kayaları var. Bu kayaların üzeri kimyasal olmayan plastik boya ile kaplanmış. Vivariumlarda kullanılan ışık da özel. Onlara güneş ortamını aratmamak gerekiyor çünkü. Işıklar ultraviyole filtreli.

WEB sitesine hazırladı

Tehlikeli sürüngenler hakkında elde ettiği bilgileri tam iki yılda oluşturduğu Web sitesinde toplamış Güçlü Atamer. www.thesnake.org adresindeki siteyi bir milyona yakın kişi ziyaret etmiş. www.piranha.org adresinde oluşturduğu yeni siteyi ziyaret edenlerin sayısı ise 130 bine yaklaşmış. Her iki sitede de beslediği hayvanların video görüntüleri de yer alıyor.

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN
UYARLANMIŞ METİNLERİN UYARLANMA DURUMLARI
ÜZERİNE BİR İNCELEME

ORIJINALLIK RAPORU

% 9	% 8	% 4	% 7
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	sbd.ogu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
2	www.ijlet.com İnternet Kaynağı	<% 1
3	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
4	www.jasstudies.com İnternet Kaynağı	<% 1
5	www.telc.net İnternet Kaynağı	<% 1
6	Submitted to Konya Necmettin Erbakan University Öğrenci Ödevi	<% 1
7	Submitted to TechKnowledge Turkey Öğrenci Ödevi	<% 1
8	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080	

